

WESTERN ROMAN
LISO

CIJENA 15 d. BROJ 364

**SUKOB
U PRERIJI**

G. F. Unger:

SUKOB U PRERIJI

G. F. Unger: **SUKOB U PRERLJI**
Naslov originala: **IM SCHATTEN DER MÄCHTIGEN**
Copyright: Bastei-Verlag, Bergisch Gladbach
Recenzija: Rudolf Sremec, filmski redatelj i publicist
Prijevod: Julije Knežević
Grafički urednik: Ivica Bartolić
Urednik: **Marcel Čukli**

LASO – Izdavač. RO Novinsko-izdavačke djelatnosti SOUR-a »Vjesnik«, OOUR Informativno-revijalna izdanja, Redakcija »Romani i stripovi« – Direktor OOUR-a: Sead Saračević – Glavni i odgovorni urednik: Borivoj Jurković – Adresa uredništva Laso, Redakcija »Romani i stripovi«, Avenija bratstva i jedinstva 4, 41000 Zagreb, telefon: (041) 515-555 i 519-555 – Tisak: RO Štamparske djelatnosti SOUR-a »Vjesnik«, OOUR Tisak revijalnih izdanja i OOUR TM – Zagreb 1980.
Copyright (sva prava za Jugoslaviju) **VJESNIKOVA PRESS AGENCIJA Zagreb.**

Cijena pretplate za godinu dana iznosi 520 ili 468 d s popustom od 10%, a za 6 mjeseci 260 d ili 234 d s popustom. Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10%. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-586 OOUR »Vjesnik SSRNH« s oznakom za »Laso«.

Cijena za inozemstvo: DM 1.80, ASCH 10.00, SFRS 200, HFL 2.00

Cijena inozemne pretplate za 6 mjeseci: DM 36.00, SKR 63.00, ASCH 250.00, FF 74.00, SFRS 36.00, HFL 37.00, US\$ 15.00

UPLATA NA DEVIZNI RAČUN 30101-620-37-7210-256 – Privredna banka Zagreb za »Vjesnik«.

EKONOMSKA PROPAGANDA: »Vjesnik« Agencija za marketing Zagreb. Trg bratstva i jedinstva 6 1/1 kolor zadnja stranica 7.000 d ili 480 US\$.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26. XI 1973.

I

Pancho Lopez je pucao od smijeha. Sav se tresao.

Adam McGill je na poprečnu gredu povrh ulaza, upravo čavlima pribio novu ploču na kojoj je pisalo: »Dobro došli!«

— A sutra ćeš objesiti na čavao vijenac svježeg cvijeća, tako da riječi »dobro došli« budu uokvirene — reče Adam McGill svom kaubiju Panchu Lopezu.

— Zašto se zapravo smiješ?

— Šefe, upravo zamišljam kako ćeš prenijeti svoju mladu ženu preko praga — objasni Pancho.

— I zar to smatraš smiješnim? Zar se tome moraš toliko smijati da ti gotovo otpada dugmad s košulje?

Pancho Lopez potrese glavom.

— Ne, ne smijem se tome. Pomislio sam na Estrellu, kojom sam se morao oženiti prije nekoliko godina. Bila je vrlo lijepa. Sve je na njoj bilo kako valja, a imala je i petoricu braće koji su je čuvali poput dragocjenosti. I kad sam ja odjahao da bih lovio divlje konje, obećala mi je da će me dočekati kao dje-

vica. Zacijelo je to i bila. Vratio sam se poslije sedam mjeseci i radovao se vjenčanju...

Adam McGill kimne.

— U redu, mogu to razumjeti. Ali što je smiješno na toj ploči povrh vrata?

— Nisam se nasmijsao zbog ploče — umiri ga Pancho Lopez. — Pomislio sam kako će mladi morati prenijeti mladu preko praga i to me natjeralo na smijeh... To će biti nešto poput znaka i obećanja da će je uvijek ljubiti, nositi na rukama i štititi!

Ponovo prasne u smijeh. No sada se u tom smijehu mogao razabrati i prizvuk gorčine i zlovolje.

Adam McGill je šutke čekao. Vidjelo se na njemu da ga ono prvo objašnjenje nipošto ne zadovoljava.

Pancho Lopez uzdahne i objasni:

— Proteklih se mjeseci udebljala poput bačve, masna je kao svinja pred klanje. Reče da je morala mnogo jesti od čiste čežnje za mnom. A morala je biti i dovoljno jaka zbog mnoge

djece. Bio sam zaprepašten kad sam je ugledao. Najradije bih se pokupio. No braća bi me vratila... I tako sam se doista njome oženio. A onda je došla velika nevolja... Morao sam je prenijeti preko praga. Oh... pokušao sam, potrudio sam se koliko sam mogao. Ali nikako! Naprosto nisam uspio. Bila je preteška. Zajedno smo pali na tlo... Dakako, svi su prasnuli u smijeh. Mnogi su već bili pijani. Počeli su dobacivati šale. Razumiješ li, šefe, dovikivali su Estrelli da se mojom muškošću neće osobito okoristiti! A neki su dovikivali i gore riječi. Sve su to bili vrlo jednostavni, priprosti ljudi. A onda je nastala tučnjava. Estrellina braća su bila na mojoj strani. Borili smo se protiv svih ljudi na selu. Naravno, pokušavali su nam razbiti lubanje... A onda se smirila i ta tučnjava. No svadba je nekako zamrla. I dok sam teško disao, osjećajući se kao da sam dospio pod stampedo, Estrella mi je neprestano dovikivala: »Hajde, dodi već jednom! Prenesi me preko praga! Želim da me preneseš preko praga! Želim da me nosiš na rukama! Ne preneseš li me preko praga, prokleti slabiću, onda ćeš...« Da, neprestano mi je dovikivala. I tada mi sine što me očekuje. Dakako, potrčao sam k najbržem konju, bacio se u sedlo i odjurio... Bio je to uistinu najbrži konj. Umakao sam njezinoj braći. Možda me još i danas traže. A u međuvremenu je proteklo sedam godina. Bilo je to daleko, daleko odavde.

Opet se nasmije na svoj način.

Sada se i Adam McGill na-

smije. A onda će, gušeći se od smijeha:

— Pancho, neću se ni sedam mjeseci odijeliti od svoje Cindy... nikako! Meni se to ne može dogoditi.

Sada se ozbiljno pogledaju.

Međutim, prije nego što je koji od njih mogao išta kazati, začuje se topot kopita nekoliko konja. Ugledaju četiri jahača.

Adam McGill promuklo zareži. Uđe u kuću i skine pojas s revolverom s klina pokraj vrata. Opaše se, poravna kolt i sveže korice o bedro. Pokreti su mu bili odlučni.

Adam McGill je bio visok, mršav, na Indijanca nalik momak tamne kose i sivih očiju. Na licu je imao nekoliko ožiljaka, tragova što ih je za sobom ostavio poprilično grub način življenja.

Njegov kauboj krivih nogu krene dvorištem i uđe u kolibu u kojoj je još bilo mjesta za nekoliko jahača. No Pancho ubrzo izide na otvorena vrata s puškom pod rukom.

Četiri jahača korakom ujašu u dvorište maloga ranča. Promatrali su Adama McGilla, no na oku su držali i Pancha. Na posljetku pogledaju ploču povrh ulaza.

Skini je, McGille! — reče Nad Bugbee. — Nećeš se njome oženiti. Bit će moja. A ja sam Bugbee. Imat ću je! Zna to svaki čovjek u ovom kraju... Jednom Bugbeeju se ništa ne može oteći... pa ni dugme na glaćama. To bi ti moralo biti jasno. Ili...? A oženiš li se njome, ubrzo će postati mlada udovica. Jesi li razumio?

Adam McGill ne reče ništa, samo pogleda Nada Bugbeeja. S njegove lijeve i desne strane bila su mu braća Henry i Burk.

Njihov rođak Hank Mifflin držao se malo po strani.

Adam McGill je gledao u njih i opet je osjećao ono staro neprijateljstvo što je zračilo iz tih ljudi. A bilo je to doista staro neprijateljstvo, sezalo je sve do njihove mladosti. Adam McGill je onda bio jedini dječak u cijelom kraju koji je mogao premlatiti braću Bugbee, sinove Joa Bugbeeja.

A braća Bugbee su morala premlatiti svakog dječaka da bi dokazala da su jača. Samo s McGillom im to nije pošlo za rukom.

I zbog toga je između njih nastalo neprijateljstvo još dok su kao dječaci pohađali školu u Amelieju.

Samo zato što su im se očevi zajedno borili protiv Meksikana i međusobno si spasili živote stari Bugbee je nekako prihvatio činjenicu da u kraju postoji dječak koji može premlatiti njegove sinove.

Adam McGill se prisjeti svega.

I vrlo dobro je znao da se Nad Bugbee ne šali.

Sigurno će ga pokušati ubiti ako sutra uzme za ženu Cindy Duane. Neprijateljstvo će u tom slučaju postati još žešće.

McGill polako ispusti zrak iz pluća. U tom trenutku shvati kako osjeća struju što dolazi od njih i udara u njega, shvati kako mora najprije potući Bugbeejeve i potkresati im krila ako se doista namjerava vjenčati sa Cindy i mirno s njom poživjeti u ovom kraju.

— Nosite se odavde! — prane odjednom. — Nestanite!

Ne rekoše ništa.

Ali neprijateljstvo je još zračilo iz njih.

— Nemaš nikakvih izgleda!

— reče Hank Mifflin, rođak braće Bugbee. — Najradije bih to osobno sudio, ali stric Jo me dosad zadržavao. Razumiješ li?

McGill mu ništa ne odgovori. Gledao je za njim, stojeći šutke. Odjahali su tako polako da je njihov odlazak djelovao gotovo poput izazova.

Čim bi ih čovjek ugledao, morao bi pomisliti na prepredenu netrpeljivost, na bezobzirnu drskost koja uvijek zahtijeva sve ili ništa.

Bili su zapravo zgodni, ali na neki divlji način. Opušteno su sjedili na svojim konjima, od kojih je svaki vrijedio trista dolara. A sedla su im vrijedila svako po dvjesto dolara. Izgledali su poput kraljevskih sinova koji se ponajviše vole zabavljati lovom i borbom.

Pancho se polako dovuče dvorištem do McGilla na svojim iskrivljenim mogama. Ostruge su mu pri tome zveckale. No u bradu zaraslo lice sada je bilo ozbiljno, mračno, zabrinuto.

— Morali smo se ovdje upustiti u borbu! — reče Pancho. :— Imali bismo ih u unakrsnoj vatri, šefe. Ionako ćeš se morati boriti s njima ako se namjeravaš vjenčati sa Cindy Duane i ostaviti je samu ovdje na ranču makar samo jedan dan. Razumiješ li?

Adam McGill ga je dobro razumio. Znao je na što Pancho smjera. Braća Bugbee nisu ni pošto blefirala, u to se nije moglo posumnjati.

Svi su u kraju znali koliko je Nadu Bugbeeju stalo do Cindy Duane. Nijedan drugi mladić ne bi se usudio da se približi toj djevojci. Usudio se samo Adam

McGill. Kad se vratio iz rata.

Braća Bugbee su već imala na savjesti mnogo šta.

Dosad ih je od kazne očuvala jedino moć njihova oca i strah svakog čovjeka da protiv njih nastupi kao svjedok ili da ih prijavi.

— Što ćeš učiniti, šefe? — zapita Pancho.

Adam McGill ga začuđeno pogleda.

— Skini ploču, Pancho! — reče. — Odjahat ću u Amelie.

Pancho ne reče ništa, samo proguta slinu i pogleda gospodara.

Na kaubojevu licu moglo se jasno pročitati da je sve to shvatio kao poraz.

— Tu smo se morali upustiti u borbu s njima — ponavljao je tvrdoglavo poput magarca. — Ionako će doći do borbe. Ta nećeš valjda dopustiti da ti razbojnici i kradljivci stoke određuju hoćeš li se smjeti oženiti nekom djevojkom?

Adam McGill je šutio.

Pođe prema koralu da osedla svoga Reda.

Pancho oprezno skine ploču, baš kao da zna da će mu opet biti potrebna.

Nepokretno je promatrao kako se Adam McGill penje na konja da bi odjahao prema gradiću Ameliju, koji se nalazio na udaljenosti od dvadesetak kilometara prema zapadu, na Spanish Woman Creeku.

Pancho Lopez je bio zabrinut, jer je Adam McGill za njega bio nešto više od šefa. Međutim, dobro je znao da se Adam McGill može pobrinuti za sebe.

Stari Pancho je znao da je to velika ljubav i da McGill strašno pati iako to ne pokazuje. Njegova je ljubav započela sil-

nom snagom jednog poslijepodneva, kad je vodio tek stiglu novu učiteljicu da joj pokaže prekrasnu okolicu. Dok su se nakon duge šetnje odmarali, iznenada se pojavila zmiya zvečarka, ali ju je brzi rančer pogodio prvim metkom.

Djevojka se tako uplašila da se bacila mladom čovjeku u naručaj i zaplakala tresući se kao prut na vodi. McGill nije znao što drugo da učini, pa ju je počeo milovati i uskoro ju je poljubio. Odjednom su oboje shvatili da su zaljubljeni...

II

Tri brata Bugbee i njihov bratić Hank Mifflin jahali su brežuljcima, osjećajući duboko nezadovoljstvo, baš kao da su pretrpjeli poraz.

Henry Bugbee naposljetku prekine šutnju:

— McGill nije pokazao nikakav strah. Prokletstvo... ta u cijelom kraju dršću pred nama. Svaki drugi čovjek bi već napunio gaće... Zašto nas se ne boji? Zar mu nešto nedostaje? Zar u njemu ne postoji nagon za samoodržanje? Da li zbog toga ne osjeća strah? Trebalo je da mu potkrešeno krila. Morali bismo zauzdati konje, vratiti se i poslati ga u pakao. Ionako nam je na putu otkako se vratio i ponovo izgradio ranč Hash-Knife, koji je pripadao njegovu ocu... Potrebna nam je njegova voda, potrebni su nam njegovi pašnjaci. Ionako ćemo ga uskoro morati otjerati do vraga. Pa zašto onda ne odmah?

Zauzdaju konje. Nad kimne.

— Tako je, Henry! Bilo bi glu-po kad bismo odjahali. Sam sebi bi nalikovao na blefera, na brbljavca koji samo laje, da bi

se naposljetku pokupio... Da, okrenut ćemo konje.

Pogleda bratića Hanka Mifflina. Ali na njegovu licu nije se moglo zapaziti ništa. Hank Mifflin pogleda Burka Bugbeea.

On je bio vođa. Uvijek je to bio. Burk Bugbee je bio glava čopora. A Hank Mifflin je uvijek bio na strani Burka Bugbeea. I sada je čekao Burkovu odluku. I pristat će na nju dušom i tijelom.

Burk Bugbee ih pogleda redom a zatim se zakrivljenim kažiprstom tucne po sljepoočici.

— Uh, što ste glupi! — reče s prizvukom suosjećanja u glasu.

— Zar ste posve zaboravili Meksikanca? Zove se Pancho Lopez... Cijelo vrijeme je stajao na vratima s puškom u ruci. Bila je to opetuša remingtonka kalibra 44. U bubnju ima šest metaka... iz nje se može pucati kao iz kolta, samo je većeg dometa, cijev joj je duža. Lijepo bi nas ponudio olovom. Bit će najbolje da odjašemo dalje! Želio bih se malo zabaviti u gradu.

Pojaše. Slijedili su ga nevoljko, no ipak su uviđali da je on opet bolje ocijenio položaj. Oni zapravo nikada nisu uočavali opasnost, nisu je uzimali u obzir. Uvijek su se htjeli potvrditi isključivo svojom smionošću.

Ali Burk bi uvijek sve ocijenio. Za njih je zapravo bilo dobro što se on nalazi među njima. Bez njega bi najvjerojatnije već odavno svi bili mrtvi. Pojašu za njim.

Oko pet kilometara dalje pronađu nešto na čemu će svi moći iskaliti osjećaj nezadovoljstva što se uvukao u njih, osjećaj poraza.

Put za Amelie vodio je kroz široku, zaštićenu dolinu.

Bilo je tu i malo vode. Čak i poslije dužeg razdoblja suše voda u malom jezeru još je bila duboka do koljena. Tu i tamo bile su skupine stabala a trava je posvuda bila sočna.

U sjeni jednoga stabla stajala su kola. Tipična doseljenička kola. Muškarac, žena i dva dječaka podizali su kolibu. Dječaci su pravili opeku od gline, jer je pokraj jezera postojalo mjesto na kojem je bilo dovoljno gline.

Muškarac i žena podizali su zidove kolibe. Bila su već izgrađena i dva korala. U jednom su se nalazili konji, a u drugom dvije mlječne krave i tele od oko šest mjeseci.

Bugbeejevi se začude. Zastanu. Čak su i dah zaustavili od silnog čuda.

Nad Bugbee prvi progovori:

— Hej, što je to? Vidite li isto što i ja? Svinjari, prokleti doseljenici, farmeri... Vidite li ih?

Drugi kimnu. Zatim će Burk promuklim glasom:

— Otjerat ćemo ih. Inače će se namnožiti poput štakora! Ti bi se momci ubrzo razmiljeli po našim slobodnim pašnjacima... Odmah ćemo ih otjerati!

Pojašu. No sada nisu jahali korakom, već su natjerali konje u galop.

Divlje su jahali, ravno u logor, a pri tom su izgledali opasno, puni prijetnje.

Čovjek pride ženi. Uhvate se za ruke. Dječaci se gotovo skamenene nešto dalje od svojih roditelja, pokraj opeka od gline što su ih sušili na suncu.

Četiri jahača zauzdaju konje tik ispred doseljeničkog para. Konji se propnu. Zatim potjeraju konje na čovjeka i njegovu ženu i stanu ih udarati.

A onda se sve smiri. Životinje više nisu plesale. Samo su bučno disale. Sedla su nemilo škripala. Metalni dijelovi sedala i opreme i kotačići na ostrugama zazveče, jer su jahači pokrenuli svoje noge u stremenima.

Nastade neugodna tišina. Čovjek i žena su stajali kao skamenjeni. No ipak se na njihovim licima nije mogao zapaziti strah. Naprosto su čekali.

Žena prekine šutnju:

— Ima li još kave u loncu pokraj vatre. Želite li gutljaj kave...?

Žena bespomoćno zašuti. Tek sada zapazi ona četiri krajnje neprijazna lica. Odmah shvati da ti ljudi neće biti nimalo trpejlivi prema njoj i njezinoj obitelji. Neće je poštediti.

I u tom trenutku joj strah stisne grlo. Sasvim se približi mužu. Ovaj je bio visok, žilav, plavokos i čak grub u neku ruku. Nosio je hlače kakve je nosila ustanička konjica. Bluzu je skinuo, ostao je samo u crvenoj vojničkoj potkošulji. Sigurno je veteran iz posljednjeg rata koji se naposljetku vratio obitelji i krenuo zajedno s njom da pronade malo zemlje. Imao je čvrste, mirne plave oči.

Čovjek se zacijelo umije i boriti.

— To je valjda bila neka divlja šala, je li tako? — zapita čovjek naposljetku. — Nećete nas lako ustrašiti. Zar ste kauboji s nekog ranča? Vidim žigove na konjima. Kako se to zove? Četvrt kruga i veliko B. Da, sada znam. Čuo sam za taj ranč. Zove se Quarter Circle B, je li tako? No daleko je odavde. Zacijelo dvadesetak kilometara.

Naposljetku zašuti. Sada se vidjelo na njemu da je govorio

samo zato da bi se oslobodio napetosti što ga je stegnula poput grča. Bio je to gotovo očajnički pokušaj, nalik na onaj njegove žene kad je maloprije ponudila kavu.

Bugbeejevi su šutjeli, iz njih je zračila samo opasna netrpeljivost.

Naposljetku će Nad:

— Sišli ste s uma... ta nećete se valjda ovdje naseliti! Doista vam se nešto poremetilo u glavi... Tko vas je naveo na tu glupost?

— Ovo je slobodan pašnjak — otegne doseljenik. — Slobodan pašnjak između Pecosa i Rio Grande. Raspitali smo se u El Pasu, a i kartu smo vidjeli kod vladina agenta. Ovdje se smijemo naseliti.

— Zar zbilja?! — naruga se Henry Bugbee promuklim glasom kao da se smije odnekud duboko iz prsa i ne može sasvim prikriti taj smijeh.

Prije nego što su doseljenici uspjeli išta kazati, umiješa se Burk Bugbee.

— Mislim da vam to moramo pobliže objasniti — reče Burk.

— Ponekad je važno dati neko točnije objašnjenje. Onda, ljudi, dobro me poslušajte! Ovo je pašnjak za stoku. Otkako su Meksikanci ovamo dotjerali prva goveda koja su potjecala od španjolskih bikova za borbu, ovo je pašnjak za goveda. Tako će i ostati. Već smo otjerali odavde nekoliko manjih rančera, jer se naša stoka množi poput kunića i ubrzo će prekriti cijeli pašnjak na sedamdeset kilometara oko ranča Quarter-Circle-B. Zbog toga ne možemo trpjeti doseljenike. Kad jedan doseljenik pusti korijenje, iduće godine se pojavi desetak drugih

koji se odmah rašire. Razumiješ li što sam kazao? Doseljenici se množe poput štakora!

Doseljenik šutke kimne a zatim reče:

— Nećemo odavde. Posljednjih mjeseci sam već tri puta odlazio s dobrih mjesta samo zato da ne bi bilo sukoba. Ne možemo dovijeka bježati. Tako bi nas do kraja života tjerali s mjesta na mjesto. Ostajemo... Štiti nas doseljenički zakon. Želimo održavati dobro susjedstvo... Ali...

Čovjek zašuti, jer je Nad Bugbee izvukao kolt.

Međutim, Nad Bugbee nije ciljao u njega, već u mlječne krave što su preživajući stajale u oboru.

— Čovjek vam uvijek mora najprije udijeliti pouku... — hladnokrvno će Nad Bugbee.

Zatim prasne njegov kolt.

Jedna krava padne kao da ju je udario grom. Druga krava i tele se uplaše. Nad Bugbee ispali još jedan hitac, a onda i treći. Za tri životinje bila su mu potrebna samo tri metka. Ponosio se time. Da, bio je dovoljno tašt da bi se radovao svom streljačkom umijeću, kao da je cirkuski artist koji je postigao velik uspjeh i sada uživa u pljesku publike.

Doseljenik i njegova žena se ukoče.

Čak i dječaci se skamene pokraj svojih opeka. Burk Bugbee grubo reče:

— Shvaćate li sada da ovo nije mjesto za doseljenike? Konje i kola vam ostavljamo. No zateknemo li vas ovdje sutra, kad se budemo vraćali iz grada, morat ćete pješice odavde... Hajdemo!

Posljednju riječ uputio je braći.

Gotovo pojašu... zapravo su samo htjeli pojahati.

Doseljenik se odjednom pokrene, potrči prema kolima. Pokraj vozačkog sjedala nalazila se njegova puška u navlaci.

Čovjek je uzme, ubaci metak u cijev i naglo se okrene.

No Nad Bugbee mu nije pružio priliku. Još je držao kolt u ruci. Nije čekao da se doseljenik okrene prema njemu. Ispali dva hica u njega. Pogodi ga podjednako dobro kao i krave.

Čovjek tiho zastenje i padne.

Žena vrisne. Pritrči k mužu. Dotrče i dječaci... Urlali su od užasa i straha za svoga oca.

— Htio me ustrijeliti — reče Nad Bugbee. — Prava je sreća što sam bio brži od njega.

Braća i bratić kimnu. Okrenu konje i odjašu.

— Sad sigurno neće ostati ovdje — dovikne Hank Mifflin svojim bratićima.

Kad su se još jednom ogledali u smjeru iz kojeg su dojahali, ugledaju jahača.

Odmah ga prepoznaju.

Bio je to Adam McGill na svom crvenom ždrijepcu.

III

Zauzdaju konje.

— Sada ćemo i njega srediti! — reče Nad Bugbee u nekom stanju zanesenosti.

— Nipošto! — smjesta odluči Burk. — Ne! — ponovi odlučno. Budući da su svi gledali u njega priglupim pogledima, objasni im: — Kao stočar može biti samo uz nas, a nikako s doseljenicima. Podnese li žena prijavu protiv nas, bit će dobro što imamo svjedoka koji će moći iska-

zati da je doseljenik prvi posegnuo za puškom.

— A što okrene li se njegov iskaz protiv mene? — zapita Nad Bugbee.

— Onda ga naš otac više neće štititi samo zato što je sin njegova ratnog druga. Moći ćemo ga srediti a da time ne naljutimo oca. Uostalom, njegova izjava protiv tebe nimalo mu ne bi koristila. Nimalo! To mu je jasno, kao i nama. Ponizila bi ga, jer bi dokazala koliko smo jaki u ovom kraju. Dodite, odjahat ćemo u Amelie!

Pojašu za Burkom. Još su se nekoliko puta ogledali. Zapazili su kako je Adam McGill odjahao u logor doseljenika. Žena i oba dječaka su još klečali pokraj mrtvog čovjeka.

Kad je Adam McGill stigao u logor i zauzdao konja, obitelj ga zaprepasteno pogleda. Žena divlje poviče na njega:

— Zar i vi pripadate među one ubojice? Želite li sada ubiti mene i djecu? Oh... prokletnici, ubojice! Što vam daje pravo... — naposljetku zašuti, savlada se.

Gotovo je sišla s uma od silne boli i gorke spoznaje da je sada bespomoćna.

— Zar je mrtav? — zapita je McGill iz sedla. Sjaše.

— Ne pripadam među one razbojнике — klekne pokraj čovjeka i ustanovi da je mrtav.

Nad Bugbee je ustrijelio doseljenika. Iza sebe McGill začuje glas jednoga dječaka:

— Da ga ubijem, majko?

Pogleda preko ramena i zapazi dječaka koji je dohvatio očevu pušku i uperio je u njega. Niz obraze su mu se slijevale suze. Zubima je čvrsto zagrizao u donju usnu. Dječaku nije mo-

glo biti više od dvanaest godina.

Sigurno će pucati. Sišao je s uma od boli. Želi učiniti nešto od čega će biti lakše bratu i majci. Da, želi se osvetiti i nada se da će zatim lakše podnijeti ono najgore.

Konačno ga je posljednji ostatak ljudskosti natjerao da zapita majku da li da ubije.

Adam McGill odvrati pogled od dječaka, koji je sada drhtao i gledao majku što je klečala na tlu pokraj mladeg sina.

— Nemoj, sine! — reče mu majka. — Ovaj ne pripada među one ubojice.

Mlađi sin na to vrištavo poviče:

— Jaše konja s drugačijim žigom... ne pucaj, Tome!

Ovom je moglo biti deset ili jedanaest godina. Ono što je doživio za njega je bilo toliko strašno da nije želio vidjeti još jednog čovjeka kako umire. Nije mu bilo do osvete, za to je bio premlad.

Govorio je vrlo razumno. Pa i zaključivao je tako. Majka i Tom pogledaju konja Adama McGilla. Zapaze na njemu žig ranča Hash-Knife, nož za sjecanje mesa kakvim se služe kuhari.

Žena gipko ustane. Zacijelo je bila vrlo mlada kada je rodila sinove. Ni sada joj nije moglo biti više od trideset godina.

— Hoćete li nam pomoći? — zapita sasvim jednostavno. McGill joj se zadivi što je tako brzo svladala svoju bol. Bila je spremna da nešto poduzme.

Nije se skamenila, u ciglih nekoliko trenutaka uvidjela je da se mora pokrenuti. Adam McGill kimne.

– Dakako. Stojim vam na raspolaganju.

Pogleda ga ispitivački. Imala je odlučne tamnoplave oči i poput pšenice plavu kosu. Način na koji je zabacila glavu jasno je pokazivao da se ta žena umije boriti i da se već često sukobljavala s ozbiljnim teškoćama u životu. McGill ju je promatrao dok je stajala pokraj muža, a kad je ovaj skočio u stranu da posegne za puškom, htjela ga je zaustaviti. Međutim, on je bio brži. Tada je zastala da ga ne bi omela u pola pokreta, da ne bi upropastila ono malo izgleda što ih je još uopće imao.

– Zar ste sve vidjeli... odande? – zapita ga žena i pokaže u smjeru iz kojega je dojahao.

McGill odmah protumači njezino pitanje. Bilo mu je jasno kakve bi posljedice izazvao potvrđan odgovor. Shvati to, jer je u očima žene pročitao njezine namjere.

Ali nije mogao slagati, nije se naprosto mogao izvući iz te situacije. On kimne.

– Da, sve sam vidio. No bio sam predaleko a da bih se mogao umiješati. Mogao sam samo promatrati.

Žena odlučno kimne.

– Pa dobro... – započe – onda ćete zacijelo moći posvjedočiti u prilog moje prijave zbog ubojstva. Muža ću odmah odvesti u grad, k šerifu. Namjeravate li još da mi pomognete, gospodine?

Glas joj je bio oštar. U njemu se sada mogao razabrati i prizvuk poruge, zajedljivosti, kao da je istodobno htjela kazati: »Lijepo, sada ste napunili gaće, gospodine! Hoćete li i dalje ostati pri onome što ste kazali

ili ćete naprosto pobjeći od straha?»

Adam McGill shvati da je ona iskusna pa čak i dovoljno mudra da predvidi sve posljedice koje će proizići iz njezinih postupaka.

– Zovem se Adam McGill – reče, priznavajući sâm sebi da to govori samo zato da bi stekao nešto vremena i mogao razmisliti.

Promatrala ga je ispitujućim i čvrstim pogledom.

– Zovem se Sally Miles – reče žena. – Ovo su mi sinovi Tom i Bill... a ovo je moj jadni Frank... Preživio je rat. Sudjelovao je u njemu kao dobrovoljac, jer je vjerovao da je Teksasu potreban svaki čovjek... Jeste li i vi bili u ratu, gospodine McGille?

– Jesam. Da, gospodo, svakako ću kao svjedok potkrijepiti vašu prijavu. Ubojica vašega muža se zove Nad Bugbee. Druga dva jahača su mu braća Henry i Burk. A četvrti im je bratić Hank Mifflin. Svakako ću posvjedočiti što sam vidio, ali...

Zašuti, jer nije znao kako da joj objasni da njezina prijava neće postići bogzna kakav uspjeh.

– Što? – oštro zapita žena.

McGill odmakne šešir i obriše čelo.

– Čak i kad biste imali deset očevidaca, u ovoj zemlji ne biste mogli doživjeti da jedan Bugbee bude proglašen krivim i osuđen. Razumijete li?

Ona ga pogleda gotovo prezirno.

– Kažite mi nešto, gospodine McGille: bojite li se Bugbeejevih?

Adam McGill bi se najradije

gorko nasmijao. Htjede joj kazati kako su Bugbeejevi dojahali k njemu i zaprijetili mu da će ga ubiti ako se vjenča sa Cindy Duane. No tada se prisjeti kako se nije zaputio naprosto u gradić Amelie, već k Cindy.

Bugbeejevi su očito također odjahali u Amelie.

Čovjek ne mora biti vidovit: da bi mogao predskazati nevolje do kojih će u gradiću sigurno doći. Vlastitim teškoćama Adama McGilla i Cindy Duane, s kojom se namjeravao sutradan vjenčati, sada su se pridružili i problemi doseljeničke obitelji. No McGill ipak odluči:

— Upregnut ćemo konje, gospodo Miles.

IV

Šerif Paul Newman bio je već treći šerif kojega su poslije rata poslali u Amelie. Dva Newmannova prethodnika napustila su svoj položaj uočivši da će se morati uhvatiti ukoštac s Bugbeejevima i da pri tome neće naići ni na kakvu pomoć.

Šerif Paul Newman III je to također ubrzo uočio. No još je bio u gradiću, čekao je. Na to ga nije natjerala samo njegova upornost. Životno iskustvo mu je govorilo da na čovjekove putove utječu okolnosti. Bio je duboko uvjeren da će odavde otputovati ravno na groblje ili će se nešto dogoditi i promijeniti situaciju nabolje. Na prvi pogled sasvim beznačajne okolnosti ponekad sve izmijene vrto glavom brzinom.

Tog poslijepodneva je sjedio na klupi pokraj otvorenih vrata svoga ureda i čitao novine iz glavnoga grada. Primjerak je bio star dva tjedna, a stigao je toga dana poštanskom kočijom.

Kad su Bugbeejevi dojahali u grad, šerif spusti novine i ozbiljno ih pogleda preko ruba stranice.

Na Paulu Newmanu sve je bilo široko i uglato. Bio je srednje visine, težak stotinjak kilograma, no ipak na njemu nije bilo nijednog suvišnog grama. Samo mišići i snažne kosti. Bio je, kako to ljudi kažu, građen poput bika. Smeđa kosa mu je bila protkana sjedinama, obrve su bile čupave a široku donju čeljust usjeklina mu je podijelila na dva dijela.

Bugbeejevi zaškilje prema njemu poput vukova. Osjećao je kako iz njih izbija izazov i znao je da samo čekaju trenutak u kojem će mu moći pokazati koliko je nemoćan prema njihovoj silnoj moći.

Opazi kako mu se cerekaju, a za njega je to bio sasvim jasan izazov. Nisu ga pozdravili, samo su se cerekali i promatrali ga iskosa.

Pretpostavljao je da se nešto moralo dogoditi... tamo napolu među brežuljcima. Nije znao otkud mu ta pretpostavka, no jasno je osjećao izazov.

A onda mu opet padne na um da će se sutra ovdje održati vjenčanje. Neki rančer, po imenu Adam McGill namjerava se oženiti učiteljicom iz Amelieja. A od nekolicine građana je dočuo da je i Nad Bugbee bacio oko na učiteljicu.

Jesu li slutnje o nevoljama povezane s predstojećim vjenčanjem, zapita se Paul Newman. Zapazi kako su se Bugbeejevi zaustavili nešto dalje, pokraj saluna. Zatim su ušli... najvjerojatnije da bi se grdno opili. Šerif je to slutio, a slutnje ga dosad nikada nisu prevarile.

Opet podigne novine i sakrije lice. No nije više čitao. Samo je gledao u slova ne videći ih. Osluškivao je neke unutrašnje glasove. Prisjeti se svojih prethodnika, njihova odustanka i odlaska. Zar su i njih mučile slutnje?

Nije to mogao znati ni išta o tome zaključiti.

U gradiću je vladao mir. Samo tu i tamo pokrenuo bi se poneki čovjek na kolniku ili pločniku. Djeca su se igrala. Negdje su lajala dva psića. Sedlar je radio svoj posao ispred radionice.

Iz kovačnice na kraju ulice dopirali su udarci čekićem. Kovač je čekićem davao takt pomoćniku koji je udarao s druge strane. Jasno se to razabiralo u gotovo potpunoj tišini.

Iz saluna se začuje zvuk klavira. Prema tome Bugbeejevi se namjeravaju pozabaviti. U tome će im pomoći kći vlasnika saluna. Ubrzo će stići i nekoliko djevojaka iz stare meksičke četvrti grada. Amelie su nekoć osnovali Španjolci, a Meksikanci su ga kasnije pretvorili u garnizon poput San Antonija.

U meksičkoj četvrti grada postoji i misijska crkva. Djevojke iz tog dijela grada svakako će doći da bi Bugbeejevima oduzele nekoliko dolara. Bijeda ih tjera na to. Naziv gradića navodno potječe od žene čiji je muž osnovao taj grad. No također se govori da je to inačica španjolske riječi »ameno« a to će reći ugodan, ljubak.

Šerif uzdahne i ustane.

U uredu se nije čula buka iz saluna. Poslije nekog vremena šerif ustane sa škripavog stolca, pride stalku s puškama i izvuče sačmaricu. Bila je to teška puška s poprilično kratkim cijevima.

Bila je nabijena. Ipak je šerif pažljivo provjeri da bi ustanovio može li se na nju osloniti. Oružje je bilo pouzdano. Paul Newman ga je pažljivo njegovao. Uzme i kolt u ruku, odmjeri mu težinu. Znao je da na koltu nije osobito dobar, barem nije bolji od drugorazrednog revolveraša. S koltom u ruci ne bi imao izgleda ni protiv kojega Bugbeeja. Zacijelo su to uočila i ona dva njegova prethodnika.

Ponovo sjedne. O zalasku sunca poći će u prvi obilazak, posjetit će i salun. Ne posjeti li ga, Bugbeejevi će to smatrati slabošću. Dakako, i cijeli grad!

Znao je da ga sada promatra cijeli grad: njega i Bugbeejeve. Možda se već i klade hoće li Bugbeejevima prepustiti bojno polje.

Prode sat. Snažni šerif skuha kavu i pripremi večeru u maloj kuhinji pokraj prostorije sa ćelijama. Upali svjetiljku.

Pri tome pomisli: kakvog li jadnog posla za četrdeset dolara na mjesec! Želim li što uštedjeti za stare dane, ne mogu jesti u restoranu. Morao bih postati okružni šerif. I ostati na tom položaju desetak godina... Da, to bi bio posao, dobrano bih se obogatio...

Kroz otvoreni prozor začuje neka kola kako dolaze. Zaustave se točno pod prozorom...

Znao je da će sada netko ući. I opet nasluti nevolju. Instinkt ga je opet upozoravao. Možda je upravo danas pravi dan, pomisli. Zapravo je dugo iščekivao taj dan kad će se morati odlučiti poput prethodnika: da ostane ili pobjegne.

Uđe neka žena, za njom muškarac. Ženu je iz viđenja po-

znavao. Bolje se sjećao njezinog muža, koji je ovdje dao upisati svoje doseljeničko pravo. Od tog dana je teklo njegovo vrijeme čekanja na posjedovni naslov. Ostane li doseljenik pet godina na svojoj zemlji i obradi li je, po isteku tog vremena dobiva od vlade posjedovno pravo na sto dvanaest jutara zemlje.

Šerif se dobro sjećao tog doseljenika. Žena i dva dječaka su onoga dana sjedili napolju na kolima, koja su natovarili kupljenom robom i sjemenom.

Plavokosa žena se svidjela šerifu. Zavidnim okom promatrao je obitelj doseljenika, no ipak mu je poželio sreću.

Čim je ugledao ženu, znao je da se nešto dogodilo, da ona dolazi k njemu kako bi ga zamolila za pomoć. Kimne joj.

Zatim pogleda muškarca. I njega prepozna. To je rančer koji će se sutra oženiti učiteljom. Zove se Adam McGill. Šerif se i njega dobro sjećao.

Ponovo pogleda ženu.

— Mogu li što učiniti za vas, gospodo?

Promatrala ga je oštro, kritički... pa čak i s primjesom nevjerice u pogledu.

— Ubili su mi muža — reče sasvim jednostavno. — Ubojica i njegovo društvo su nas prepalili na našoj naseobini. Najprije su nam ustrijelili dvije krave i tele, a kad je moj muž posegnuo za puškom i pri tome im okrenuo leđa, Nad Bugbee ga je ustrijelio s dva hica prije nego što se jадnik uopće uspio okrenuti. Ustrijelne rane mu se nalaze sa strane. Došla sam da bih podnijela prijavu. Oba moja sina i ovaj čovjek mogu sve posvjedočiti. Možete ih i zakleti... Muž je napolju, u kolima.

Zašuti. Glas joj je bio boje kovine. Izgovarala je riječ po riječ, naoko suzdržano, no šerif odmah shvati koliko ta žena krvari u svojoj duši. Srce joj je bilo slomljeno, silno je patila. Ipak, bila je sasvim uspravna, govorila je posve razumno. Kakve li žene, pomisli Paul Newman. I sada je sasvim točno znao da je došao onaj dan na koji je mislio otkako je prvi put vidio Bugbeejeve, čuo za njih.

Pogleda Adama McGilla.

— Možete li to potvrditi... možete li to iskazati pred porotom i pod zakletvom, gospodine McGille? Ta niste li vi onaj McGill koji se sutra namjerava vjenčati?

— Jesam — Adam McGill kimne.

Oklijevao je. Još jednom razmisli o svemu. Sally Miles ga pogleda mirno i čvrsto. McGill joj na trenutak zaviri u oči. Sada je znao da se izlaže velikoj opasnosti, upravo kao i ona. U očima joj pročita pitanje: zar te obuzeo strah, zar si postao tolika kukavica, McGille?

Kimne šerifu i reče:

— Sve sam vidio. Udaljenost je iznosila možda tri dobačaja kamena. Bilo je vedro, vidljivost izvrsna. Zapazio sam sve pojedinosti, kako ih je gospoda Miles upravo opisala. Da, mogu se zakleti u to.

Šerif na trenutak zažmiri. Zamislio je Bugbeejeve. Osjeti čak i strah.

No trenutak slabosti ubrzo prođe.

— U tom ću slučaju morati lišiti slobode Nada Bugbeeja — reče šerif.

V

U salunu su se nalazili samo gosti koji su bili u dobrim odno-

sima s Bugbeejevima ili su ih pak s njima povezivali neki poslovi. Tu je bilo i nekoliko vozača, koji su kola preko noći ostavili u dvorištu kompanije za prijevoz pošte i tereta.

Svi su se radovali gostioničarevoj kćeri, koja je zaplesala flamenko uz zvukove dviju gitara i kastanjeta. Gledaoci su pljeskali u taktu.

Nekoliko djevojaka iz meksičke četvrti grada promatralo je taj prizor zavidnim okom. Crvenokosa Lily bolje je plesala flamenko od bilo koje djevojke iz meksičke četvrti. Meksikanke bi ga ipak morale bolje poznavati već zbog svoga porijekla. Lily Wells, gostioničareva kći, bila je vatrena poput svoje kose.

Henry Bugbee je pomeo čaše i boce s velikog okruglog stola u sredini prostorije da bi načinio mjesta za Lily.

— Nastavi na stolu! — dovikne Burk Bugbee, a Lily skupi suknju, pokaže noge visoko iznad koljena i skoči na stolac pa na stol — prije nego što je ijedan muškarac mogao pomoći.

No upravo u trenutku kad je htjela vatreno zaplesati u namjeri da gostima svojim pokretima toliko pomuti razum da počnu uvelike častiti meksičke djevojke, uđe snažni šerif sa svojom sačmaricom.

Možda je to čudno, a možda i nije. Svi su osjetili neko zračenje što je dolazilo od šerifa. Možda ih je njegov izgled podsjetio na opasnost bika koji je zastao oborenih rogova, spreman da nasrne na sve što se pokrene. Sačmaricu je držao u visini boka.

Gitare i kastanjete naglo zamuknu. Neke osamljene ruke pjesnu još nekoliko puta. Zatim sve utihne.

Svi su gledali u šerifa.

On mirno reče:

— Nade Bugbee, lišeni ste slobode. Dodite ovamo!

No Nad Bugbee se ne pomakne.

— Lišeni slobode? — ponovi.

— Zašto?

Očito je htio dobiti na vremenu, da bi se braća i bratić mogli čemu domisliti.

— Zbog ubojstva — suho će šerif. — A sada dodite ovamo, neću to više ponavljati!

Svi su dobro čuli upozoravajući prizvuk u šerifovu glasu. Odjednom su shvatili da se taj mirni i ustrajni čovjek nipošto ne razmeće. I odjednom su postali znatiželjni: bogzna što li će taj čovjek učiniti.

Naravno, Nad Bugbee je bio silno napet. Nije osjećao strah. Oslanjao se na braću i bratića. Bio je duboko uvjeren da će se pravodobno umiješati.

Čekao je. Tek poslije nekoliko trenutaka prekine šutnju:

— Lijepo. Dodi onda, debeli, i liši me slobode! Ali dobro promisli! Omeo si našu lijepu svečanost čim je počela...

Sada zavlada još dublja tišina. Toliko duboka da je smetala. Nitko ne šušne, ne pokrene se. Kao da su se svi skamenili. Čovjek bi pomislio da se nalazi u muzeju voštanih figura.

Šerif se pokrene.

Svi su gledali u ruku kojom je držao sačmaricu. Kažiprstom i srednjakom je uhvatio oba obarača. Puška je očito bila nabijena... sve je slutilo na veliku nevolju.

Ako se u obje debele cijevi nalazi indijanska sačma... Oh, to se ne bi moglo ni zamisliti. Tada bi mogao u Nadu Bugbeju načiniti tako veliku rupu da bi kroz nju lako prošao kunić...

Šerif pođe ravno k Nadu Bugbeeju. Pri tome procijedi kroz stisnute zube gotovo ne pomičući usne:

— Dakako, mladiću, lišit ću te slobode! Želiš li, doći ću k tebi!

Odlučno prijede razmak od sedam koraka. Tada se nađe oči u oči s Nadom Bugbeejem, koji se smješкао. I tim je smješkanjem prikrivao svu svoju zabrinutost i nesigurnost.

Sada je svima bilo jasno, pogotovu Nadu Bugbeeju: svi su se dosad varali u Paulu Newmanu. Tek su sada osjetili njegovu odlučnost i posvemašnju neustrašivost. Da, taj Paul Newman ne smije se svrstati u istu skupinu s njegovim prethodnicima.

Kad je prišao Nadu Bugbeeju, sve se odigralo munjevitom brzinom.

Šerif mu zabije cijev u trbuh. Bilo je to poput udarca kopitom. Nad se savije od boli, nagonski se uhvati rukama za tijelo... Šerif ga tada udari dvocijevkom po glavi.

Nepokretno je ležao pred šerifovim nogama, no otvori cijevi su još bili upereni u njega.

Šerif se ogleda. Sada se neko vrijeme neće morati brinuti o Nadu Bugbeeju. Ne reče ništa, samo se nasmiješi.

Henry i Burk Bugbee povuku svoje koltove. I Hank Mifflin izvuče oružje.

Ipak se nisu usudili zapucati. Dobro su znali da bi taj tvrdo glavi šerif čak i u posljednjem dahu mogao povući obarače svoje sačmarice. Toliko bi snage još sigurno smogao. Nada bi zahvatile dvije indijanske sačme. Umro bi zajedno sa šerifom.

— Samo nastavite — reče im šerif. — Samo nastavite ako že-

lite. Pridružiti ću vam se. Neću vam pokvariti zabavu! Bit će upravo onako kako želite... Dakle?

Eto, izazvao ih je. Tek je sada pokazao svoju neustrašivost. I jasno su osjetili da se ne razmeće. U to se više nije moglo posumnjati.

Burk Bugbee zaškripi zubima i reče:

— Lud si, bičino... Sasvim si sišao s uma. Znaš li zapravo koliko si osamljen u ovom gradu i kraju? Znaš li to, ludače?

Paul Newman samo potrese glavom:

— Još nosim zvijezdu. I zbog toga nisam sam! Ispadnem li ja zbog bilo kojih razloga iz igre, na moje će mjesto stupiti drugi čovjek... pa možda i deset njih, bude li to potrebno, ili građanska milicija. Vi ste sišli s uma... zakon je na kraju uvijek jači. Ustanovit ćete to prije ili kasnije.

Ništa mu ne odgovore.

Gurnu svoje oružje u korice. Odjednom shvate da silom ne mogu ništa postići, barem ne sada i ovdje.

Mora postojati još neki način, shvati Burk Bugbee. Kimne Henryju i Hanku.

— Sve će biti u redu — reče Burk. — U ovoj zemlji nema porote koja bi Nada Bugbeeja proglasila krivim. Šerif će ga morati pustiti na slobodu. Poštujemo zakon, jer smo časni građani... vjerni smo zakonu. Nad se ionako mora odmoriti. Sada ne bi mogao nastaviti s nama... Svečanost se nastavlja, ta ništa se nije dogodilo! A tebe ćemo, Newmane, već jednom dograbiti. Budi uvjeren u to.

U jednom trenutku je sve slutilo na to da će šerif prihvatiti taj izazov. No ipak se svlada. I

dalje je motrio onesviještenog Nada Bugbeeja, otvori cijevi sačmarice nisu se ni na trenutak odmakli od njega.

Šerif tada reče vlasniku saluna koji je stajao za barom:

— Pete, donesite vedro vode! Pete Wells je oklijevao.

No Burk Bugbee mu kimne.

— Zašto ne, Pete? Nade je potrebno osvježenje. Ne moraš ga cijelog politi, samo mu operi lice i rashladi glavu.

Pete Wells sada posluša. Vraća se s vedrom vode i mokrim ručnikom. Za nekoliko trenutaka Nad Bugbee ustane. Dok je teturajući stajao pred šerifom, ovaj mu opet gurne cijev puške u trbuh a slobodnom rukom mu oduzme kolt.

— Podimo! — reče šerif. — Okreni se, Nade Bugbee, i podi ispred mene! Ne možeš zalutati! Naprijed!

Nad Bugbee se okrene, a šerif ga podbode sačmaricom u leđa. Međutim, prije nego što je Nad krenuo, pogleda braću i bratića.

— Zašto ništa ne poduzimate? Zašto je taj bik još živ? — zapita glasom promuklim od bijesa.

Očito nije smatrao mogućim da bi se s jednim Bugbeejem moglo tako postupiti u ovom gradu.

No Burk Bugbee ga umiri.

— Pripazi, Nade, čini se da šerif misli ozbiljno. Neka mu bude! Objasniti ćemo i njemu i drugima kako stoje stvari u ovom gradu. Kad te bude morao pustiti na slobodu, sve će biti jasno. Samo se strpi, Nade! I izliječi svoju glavobolju.

Nad Bugbee je još nekoliko trenutaka nepokretno stajao. Burkove riječi mu nekako nisu

mogle odmah ući u glavu. Nije ih mogao shvatiti, nije to čak ni htio. No istodobno je u njemu postojala i spoznaja da je Burk uvijek mislio umjesto njih, pa će i sada sigurno biti dobro da se pokori njegovoj želji. Naposljetku se teško pokrene, osjećajući pritisak cijevi na leđima. Nesigurno se spotakne. Zaboli ga glava. Pred očima mu zaiskri. Osjećao je bol i u trbuhu. Najradije bi povratio sve što je pojeo godinu dana unatrag.

No s užasom u duši pomisli što bi se dogodilo kad bi on pao... šerif bi mogao posmisliti da je to neka varka i...

Napregne sve snage da bi se održao na nogama. Napolju se nalazilo nekoliko začuđenih promatrača. Gledali su u šerifa. U nekima od njih se pobudila nada da će taj šerif možda ipak slomiti moć Bugbeejevih, da će s te zemlje odmaknuti njihovu sjenu, u kojoj nitko osim njih ne može živjeti.

Kad su se udaljili od saluna, Nad Bugbee počeo proklinjati šerifa:

— Prokleti ludače... skinut ću ti kožu! — zareži preko ramena.

— Možeš svu uštedevinu staviti u to! Nećemo te pustiti poput tvojih prethodnika... Poslat ću te u smrt.

— Zineš li još jednom prije nego što ti dopustim, dobit ćeš opet po ludari — reče Paul Newman iza njegovih leđa. — Zar u međuvremenu nisi shvatio da mi nije do šale? Kaži samo nešto... odmah ćeš dobiti!

Nad Bugbee je šutio. Samo je zaškripio zubima.

VI

U uredu ih dočeka Sally Miles s oba sina. I Adam McGill se tu nalazio.

U međuvremenu je stigao i sudac Orson Clayborne. Sudac je bio sijede kose i vrlo niska rasta, a u svom odijelu je izgledao poput očerupanog škanjca.

Nad Bugbee počne gledati u njega.

— Kažite tom biku da me ne smije zatvoriti! — reče sucu, a zatim pogleda Adama McGilla i doda: — Uh... ti si mi to zamijesio...

— Ubili ste čovjeka, moj mladiću — reče sudac. — Valja provesti istragu. Mrtvaca sam već vidio. Sada ispitujem svjedoke... Možete se izjasniti, moj mladiću. A na kraju ću vas zapitati osjećate li se krivim.

— Nisam kriv — odreže Nad Bugbee. — Naravno da nisam kriv! Pa što još...

Sudac ravnodušno kimne i pogleda šerifa.

— Onda ste vi tužitelj, šerife. Ako se ovdje ne možete suglasiti s obranom o poroti, morat ću prepustiti predmet višem sudu u glavnom gradu. Eto...

VII

Večer se pretvori u zvjezdanu noć.

Kad je Adam McGill zakucao na vrata Cindy Daune, učiteljica mu odmah otvori. Sudeći po mirisu što je dopirao iz kuhinje, sve je slutilo na dobru večeru.

Cindy ga zagrlila već na otvorenim vratima. Morala se uspeti na prste, jer mu je sezala do ramena.

Poljubi ga. No McGill se na vratima osjećao nelagodno, jer je stajao u osvjetljenom četvorokutu, tako da je bio izvrstan cilj za svakog, pa i najslabijeg strijelca. Uhvati Cindy oko struka, unese je u kuću, nogom za-

tvori vrata za sobom i spusti djevojku na pod.

Učiteljica se tek tada odvoji od njega. Bila je bez daha.

Plava kosa joj je bila ponešto zamršena. Smeđe su joj oči sjale na svjetlu svjetiljke. Blistale su poput jantara.

— Možda to ne bih smjela reći, jer mi ne dolikuje, gospodine McGille... no jedva da mogu očekivati da ću s tobom na ranč. Jedva da mogu očekivati da ću pripadati samo tebi. Ili si se u posljednjem trenutku predomislio? — nasmije se, a zatim se okrene i potrči u kuhinju, vjerojatno u strahu da bi nešto moglo zagorjeti.

McGill pođe polako za njom i ustanovi da kuha za dvije osobe. Drugim riječima, računala je s njegovim posjetom. Zacijelo je saznala da je stigao u grad. I dobro je proračunala kada će joj pokucati na vrata. Jelo je upravo bilo dovršeno.

— Pomozi mi! — reče Cindy.

Pomogne joj šutke, no opazi kako ga djevojka ispitivački promatra. Zapazi da je u brizi. Promatrala ga je neprestano: McGillu se učini da ga opipava svojim pogledom, da ga pokušava progledati.

Ništa ga nije zapitala. Čavrljala je o nevažnim stvarima. No njezine su riječi ipak djelovale poput izazova. Pričala mu je o haljini za vjenčanje, o osobama koje će pozvati u restoran na svadbeni ručak. Svadba će biti skromna... što se tiče svečanosti, no ipak taj događaj neće proslaviti bez prijatelja i znanaca.

Jeli su i pokadšto se pogledali. Međusobno su se ispitivali pogledima.

Cindy je očitó htjela da

McGill naposljetku kaže što je ona instinktivno osjećala. A on je ispitivao Cindy da bi ustanovio može li joj sve kazati u nekoliko riječi i sasvim otvoreno ili je pak valja poštedjeti.

Cindy odjednom reče:

— Hajde, gospodine McGille! Kaži već jednom! Kaži, Adame... Do vraga, ta zar me se bojiš?

McGill odmah razabere da je Cindy spoznala opasnost.

Kimne.

— Pa dobro... ne možemo se vjenčati. Barem ne sutra. Djevojka se ukoči i pogleda ga s nevjericom. Već otvori usta da bi nešto kazala. Iz njezina pogleda jasno je razabrao da će te riječi biti oštre.

No Cindy se ipak svlada. Obuzme je čak i ponos.

Zabaci glavu i tiho odloži nož i viljušku na tanjur.

— Objasni mi! — reče odlučno. — Možda ću to moći razumjeti... htjela bih to razumjeti.

McGill kimne. A zatim joj pokuša sve objasniti u nekoliko riječi.

— Bila bi šteta za tebe... — prōgunda. — Ubrzo bi postala udovica. Izgledi su jedan prema jedan. Najprije moram izravnati račune s Bugbeejevima i nastojati da pri tome ostanem živ. Uspijem li, moći ćemo se vjenčati... S Bugbeejevima imam nevolja zbog dva razloga. Zbog tebe s Nadom... i zbog jednog ubojstva što sam ga vidio na vlastite oči, tako da ću morati svjedočiti protiv Bugbeejevih, osobito protiv Nada. Bit će to najveća borba moga života. I zbog toga...

Ne doreče misao.

No sve ostalo je pokazao izraz njegova lica.

Cindy ustane i prošeta sobom da bi se umirila.

— S tobom bih smjesta pošla u drugu zemlju — reče odlučno.

— Uzjahala bih konja i odjahala na drugi kraj svijeta! Ali ti to ne bi želio, je li?

— Ne bih.

Cindy se nasloni na zid pokraj vrata.

— Slobodan si — reče. — Pođi samo! Posve si slobodan... Bilo je glupo što sam te željela za muža, jer Nad Bugbee vjeruje da pripadam njemu. Da, bilo je to doista glupo...

McGill htjede ustati i prići joj. No djevojka se okrene i potrči u spavaću sobu. Čuo je kako je povukla zasun.

Ne, nije je mogao utješiti. Time bi samo pogoršao situaciju.

McGill ustane i izide u noć.

VIII

Konj mu je još bio pred šerifovim uredom. On je polako koraćao pokraj kuća. Neke su još bile osvijetljene. U salunu je bilo bučno. Dva brata Bugbee i njihov bratić nastavili su proslavu. Tu i tamo čuo se vrisak djevojaka. Zacijelo je to bila divlja zabava.

Adam McGill bio je duboko ogorčen.

Bilo mu je žao Cindy. Razumio je njezinu reakciju. Ta kazao joj je da od vjenčanja ne može biti ništa, jer će ga Bugbeejevi vjerojatno ubiti. I za nju je to moralo biti strašno.

Stigao je do konja ispred šerifova ureda.

Pošto ga je odvezao, snažni šerif izide iz sjene.

McGill ga je još prije opazio kako stoji uza zid zgrade. Pričeka je da mu šerif priđe. Nekoliko trenutaka ostali su jedan

do drugoga... uspostavili su neki prešutni sporazum.

Možda su obojica u tom trenu osjetili da bi mogli postati prijatelji, da su u istoj situaciji, barem što se tiče prijetnji Bugbeejevih.

Poslije kraće šutnje Paul Newman zapita:

— Niste li se sutra naumili vjenčati? Ostajete li pri tome?

— Nikako — uzvratila Adam McGill. — To ću morati odgoditi.

Šerif kimne.

— Mislio sam da ćete tako postupiti. Kazat ću to sucu.

Opet zašute. Da, mogli su kazati mnogo šta. No šutjeli su, jer je obojici sve bilo jasno.

— Ići će to brzo — reče šerif.

— Poslali smo glasnika na ranč. Quarter-Circle-B. Nad Bugbee želi da otac preuzme njegovu obranu i da sa mnom odabere porotu. Riješit ćemo to do sutra u podne. Poslije podne počinje rasprava...

— A do večeri će Nad Bugbee opet biti slobodan — prekine ga Adam McGill. — U ovoj zemlji nema porote koja će jednoga Bugbeeja proglasiti krivim čak i ako svaki porotnik sasvim točno zna da je momak kriv. Nad Bugbee će sutra navečer biti slobodan... a onda ćemo obojica imati posla s Bugbeejevima. To bi vam moralo biti jasno, šerife... Tada će početi lov na nas dvojicu. Ta Bugbeejevi moraju pokazati ovoj zemlji kako se postupaju s ludacima koji su se usudili da ustanu protiv njih...

Ponovo zašute osjećajući da ih nešto veže.

Paul Newman naposljetku zapita:

— A zašto se izlažete svemu tome? Zašto se postavljate pro-

tiv Bugbeejevih? Nitko vas na to ne sili... pa čak ni činjenica da ste očevidac ubojstva. Mogli ste neopazice nestati s mjesta događaja i kazati da ništa niste vidjeli. Zašto niste tako postupili? Iz ponosa? Mržnje? Ili čega drugog? To me doista zanima.

Nije povisio glas, no iz njega je izbijala upornost kojom je zahtijevao odgovor.

McGill još jednom razmisli, a zatim reče:

— Bugbeejevi će ubiti svakoga koji se usudi zaprositi Cindy Duane. Nad Bugbee smatra da Cindy pripada njemu. Razumijete li, šerife? Taj čovjek je na neki način lud... A tu je i Sally Miles sa svoja dva sina. Vidio sam kako su ustrijelili Franka Milesa... Nad Bugbee se pri tome ponio poput despota. Kad me pogledala Sally Miles i zapitala hoću li posvjedočiti što sam vidio, osjetio sam da je izgubila svaku vjeru u ljude... A kako da podigne dva dječaka i osigura im uvjete u kojima će postati ljudi ako je sama izgubila vjeru u ljude? Osjetio sam da mi je dužnost pomoći joj. I zbog toga...

Ne doreče misao, ali nije to bilo ni potrebno. Šerif kimne.

— Tako je — progundala. — Žena poput Sally Miles ne smije izgubiti vjeru u ljude. I ja tako mislim. Hvala vam, Adame McGille.

Poslije tih riječi opet se povuče prema zidu zgrade i nasloni se na nj. S tog je mjesta, čini se, osluškivao disanje grada, njegovo bilo.

Iz saluna je još dopirala buka. Dva brata Bugbee i njihov bratić Hank kao da su tek sada počeli valjano slaviti da bi poka-

zali gradu kako nisu nimalo zabrinuti zbog Nada.

Neki brzi jahač projaše gradom u smjeru ranča. Quarter-Circle-B. da bi kazao starom Jou Bugbeeu da dode u Amelie kako bi izbavio sina Nada iz zatvora.

Adam McGill se vine u sedlo i pojaše ulicom. Iz saluna začuje vrisak djevojaka. Odjaše do staje za iznajmljivanje i ostavi konja, a zatim se zaputi u hotel »Pecos«. Tu ga posluže večerom, a onda pođe na spavanje.

Još je jednom morao pomisliti na Cindy Duane.

Sutradan su se namjeravali vjenčati. Najradije bi pošao k njoj. Znao je da plače. Osjećao je da je voli, da žudi za njom.

Najprije mora izboriti svoju borbu protiv Bugbejevih.

IX

Kad je sutradan ujutro došao na doručak u blagovaonicu, ugleda staroga Joa Bugbeeja kako sjedi za stolom u udubini pokraj prozora. S njegova mjesta se vidjela ulica sve do ulaza u grad.

– Dodi ovamo, moj mladiću!
– dovikne Jo Bugbee i pokaže nožem mjesto za svojim stolom.
– Dodi da zajedno doručujemo!

Bili su sami u blagovaonici. Jo Bugbee je sjedio na stolcu poput starog orla. Kad ga je čovjek ugledao, morala mu je pasti na pamet upravo takva usporedba. Joe Bugbee je izgledao baš tako. Oštro lice i oči... pravi grabežljivi orao!

Ostavljao je dojam da iz svoga gnijezda ili s neke visoke klesure promatra golemo carstvo nad kojim se osjeća apsolutnim vladarom.

Adam McGill mu pride i sjedne. Konobarica, neka Meksikanka, donese mu odmah doručak, kao da je čekala samo nje. Na pladnju su bila jaja sa slaninom, kava, svježi kruh i maslac.

McGill se lati doručka s velikim tekom. Jo Bugbee ga je promatrao, polako žvačući. Nisu razgovarali. Samo su se tu i tamo pogledali.

Tek pošto su pojeli doručak, još jednom ulili kavu, dosuli šećer i promiješali tamnosmeđu tekućinu, Jo Bugbee će suho:

– Eto, mladiću, prospavao si noć... Ta sve je to sasvim jednostavno: poći ćeš k šerifu i opozvati svoj iskaz. Izjavit ćeš da si tek sada shvatio da nisi sve točno vidio, tako da prvu izjavu ne možeš ponoviti pod zakletvom. Da... za tebe je to posve jednostavno.

Zašuti i srkne gutljaj kave.

I Adam McGill otpije gutljaj. Pogledaju se preko ruba šalice.

Pošto su odložili šalice, McGill protrese glavom:

– Ne mogu to učiniti. Sve sam sasvim točno vidio. Što sam vidio, iskazat ću pod zakletvom.

Orlovsko lice Joa Bugbeeja se još više smrači. Nabreknu mu žile na sljepoočicama. Zaškripi zubima. Zgrče mu se šake koje je položio na stol. Očito se silno naprezao da se suzdrži.

Naposljedku reče:

– Tvoj otac i ja smo bili prijatelji, moj mladiću. Borili smo se rame uz rame protiv generala Santa Anne i njegovih sedam tisuća vojnika. Medusobno smo si spasili živote. Bili smo uistinu prijatelji! Zbog toga sam ga kasnije trpio u svom kraljevstvu koje sam sam stvorio. Trpio

sam i tebe kad si se vratio. Uvijek sam govorio svojim mladićima da si ti pod mojom zaštitom... Zašto si tako nezahvalan, Adame?

— Ne dugujem vam nikakvu zahvalnost — uzvratiti McGill.

— Samo je u vašem interesu bilo da držite svoje mladiće podalje od mene! No jučer su nasrnuti na mene. Dojahali su da bi mi zaprijetili. Kazali su da će me ubiti ako se vjenčam sa Cindy Duane. Zatim su odjahali u namjeri da si kakvim uspjehom pribave zadovoljstvo. Prepali su doseljenike, ustrijelili njihove krave i tele, a zatim i doseljenika. Vladali su se poput pobješnjelih pasa. Moć im je pomutila razum. Osjećaju se kao polubogovi koji mogu odlučivati o životu i o smrti. Zabranili su mi ženidbu... Nikako, gospodine Bugbee, neću poći k šerifu niti ću povući svoj iskaz. Ponovit ću ga pred porotom i pod zakletvom.

Jo Bugbee je promatrao Adama McGilla najprije s nevjericom, a zatim gnjevno.

— Mladiću... — započe.
— Ne nazivajte me mladićem!
— odlučno ga prekine McGill.
— Istina, po dobi biste mi mogli biti otac... ali ja nikako ne bih želio biti vaš sin! Nisam vaš mladić!

Jo Bugbee kimne.

— Dakako, trideset ti je godina i snažan si čovjek. Nije te bilo pet godina... proveo si ih u ratu. Postao si čak oficir, kaptan, je li? Nekoliko puta su te spominjali u armijskom izvještaju Teksaske brigade zbog izuzetne hrabrosti i smionih pothvata. A i odlikovan si... da, sjajan si momak! Ali i u ovoj

zemlji se ne možeš mjeriti s nama, Bugbeejevima! Nikako!

— Ne mjerim se s vama, već imam vlastitu mjeru. A što se tiče iskaza, smatram da samo vršim svoju dužnost. Dovoljno je veliko zlo što je Teksas izgubio rat. No bilo bi ipak previše kad bi se u Teksasu ubojice mogli slobodno kretati...

Poslije tih riječi gnjevno ustane. Nije se više mogao suzdržati. Jo Bugbee mu je zaprijetio i McGill je morao tu prijetnju odlučno odbiti.

Zapravo su njegove posljednje riječi zvučale poput objave rata Bugbeejevima.

No Jo Bugbee ipak nije odustao.

— Pričekaj, Adame — reče brzo i podigne ruku da bi ga tako zamolio za još nekoliko trenutaka pažnje. — Nad će te zauvijek ostaviti na miru. Napraviti će veliki luk oko Cindy Duane i neće učiniti ništa što bi ti mogao smatrati smetnjom. Nije li to dobar prijedlog?

Adam McGill šutke potrese glavom i okrene se.

Stari Jo Bugbee zaškripi zubima i reče:

— Pa dobro... onda ćeš otputovati u pakao. To i želiš! A i Cindy će okajati tvoje nerazumno i neuviđavno ponašanje... Otputovat ćete u pakao! Dopustio si da prosjačim bez uspjeha...

Adam McGill se i ne osvrne. Izide.

Ta stari orao se zaprijetio i Cindy...

X

Izišavši na ulicu, gotovo se sudari sa Cindy, koja se sa za-

vežljajem knjiga pod rukom zaputila u školu.

Djevojka ga nijemo pogleda. Još jučer se smijala, bacila mu se oko vrata na otvorenim vratima, poljubila ga i dopustila mu da je poljubi.

A sada ga je samo pogledala... djevojka koja se još jučer namjeravala udati za nj. Uzme joj knjige i pođe pokraj nje. No šutjeli su. Nijedno od njih nije umjelo ništa kazati.

McGill je razmišljao o prijetnji Joa Bugbeeja. A Cindy o riječima kojima će izraziti svoje osjećaje.

Djevojka se odjednom zaustavi i okrene prema njemu. McGill također zastane.

— Uzjaši konja i pobjegni! — reče mu. — Kad pronadeš kakvo mjesto, pozovi me. U redu?

Adam McGill nijemo potrese glavom.

— A što ako te ubiju? — zapita djevojka.

— Možda im to neće poći za rukom — progunda McGill.

Oko usana mu se pojave oštre crte a iz očiju mu je sijevalo.

Prisjeti se kako se i prije borio. A i poslije, za rata... ta postao je takozvani ratni heroj! Opasan je, možda čak opasniji od Bugbeejevih.

— Bojim se — reče Cindy promuklim glasom.

— Preživim li, bit će nam dvostruko lijepo — reče McGill ispred školske zgrade. — A onda će i ova zemlja imati ljepšu budućnost. U sjeni Bugbeejevih ništa ne može uspjeti.

Nisu više razgovarali. Školska djeca pritrče k Cindy.

McGill joj pruži knjige. Zatim se vrati.

Mogli bi Cindy učiniti što naznao, pomisli. No ipak nije znao

što će u tom slučaju poduzeti. Nije pokušao ni razmisliti o tome. No znao je da će biti zla...

XI

Rasprava se pretvori u pravu farsu, premda isprva ništa nije slutilo na to.

Dok su Sally Miles, njezini sinovi i Adam McGill davali iskaze, porota je na svojim klupama izgledala vrlo ozbiljno i pažljivo, upravo kao da je svjesna svoje dužnosti. I šerif se pokazao valjanim tužiteljem koji ne propušta ništa da bi potkrijepio svoju optužbu.

Zatim su dali iskaze Bugbeejevi. Na kraju je stari Jo Bugbee, braneći svoga sina Nada, održao kraći govor.

— Moji sinovi i moj nećak su poštteni ljudi — reče Jo Bugbee.

— U njihove se izjave ne može posumnjati. No svakako valja posumnjati u tvrdnje jedne udovice i momka koji se još kao dječak tukao s mojim mladićima i uvijek im rado udijelio lekciju. Nad je pucao u nužnoj obrani. Frank Miles je već upeorio pušku u njega. Na sreću, nije ispalio hitac. Siguran sam da je časna porota također stekla to uvjerenje. To je sve.

Vrati se na svoje mjesto.

Sudac zapita želi li se porota povući na vijećanje.

No prvi porotnik potrese glavom i ustane.

— Smatramo da Nad Bugbee nije kriv — reče čovjek. — Porota je uvjerena da je bila posrijedi opravdana nužna obrana. To je sve.

U salunu koji je za tu priliku pretvoren u sudnicu zavlada grobna tišina.

Zatim sudac Orson Clayborne umorno odmahne rukom.

— Možete poći, gospodine Nade Bugbee — reče Clayborne. — Nema više nikakvog razloga da bi vam se moglo što predbaciti. Porota koja se sastoji od časnih građana proglasila vas je nevinim. Rasprava je svršena.

Ustane i napusti sudnicu kroz vrata sa strane.

Bugbeejevi, njihovi jahači i prijatelji sada podignu silnu buku. Likovali su.

Svi drugi promatrači potišteno se povuku iz sudnice. Znali su sada točno kolika je moć Bugbeejevih i kako svi oni žive u njihovoj sjeni. Gostioničar i njegova kći Lily počnu točiti piće.

Adam McGill pride baru. Premda je tu bilo mnogo ljudi, načine mu mjesta kao da je gušav.

Začas dobije piće. Pete Wells ga se najvjerojatnije htio što prije osloboditi. Očito se nadao da će izići čim popije piće.

No Adam McGill nije žurio. Dugovao je nešto sebi i svom ponosu. Sada ne smije učiniti ništa što bi nalikovalo na bijeg.

Naposljetku svi shvate da McGill čeka, da želi Bugbeejevima pružiti zgodu da se uhvate s njim ukoštac. Ta dao je iskaz protiv Nada Bugbeeja, čak ga je i ponovio pod zakletvom.

Sada bi mu mogli predbaciti krivokletstvo. Porota se izjasnila suprotno njegovoj izjavi, u prilog izjavi Bugbeejevih.

Sada je to svima jasno.

No McGill je ostao pokraj bara, polako ispijao svoje piće, savijao cigaretu i palio je.

Svi su znali da čeka.

Između McGilla i Bugbeejevih, koji su na drugom kraju bara stajali sa svojim jahačima i

pristalicama, odjednom se stvori prazan prostor. Nitko drugi nije ostao za barom.

Zavlada tišina.

Nad Bugbee, koji je dopuštao da ga slave kao pobjednika poslije izuzetnog pothvata, odjednom se ogleda.

Počne proklinjati:

— Prokletstvo! Ta što će taj pasji sin ovdje? Pokazat ću mu...

Htjede posegnuti za koltom, no posegne u prazno. Nije imao oružje, jer mu ga šerif još nije vratio.

— Hajde otjerajmo ga! — reče braći. — Htio je Bugbeeja dovesti pod vješala! Ta gdje mi je opasač s koltom? Zašto mi još nisu vratili oružje?

Glas mu je bio vrištav, gotovo se lomio. Obuzimao ga je silan bijes. Ubrzo više neće znati što radi.

Braća i bratić su se osjećali slično. Kao da ih je zarazio svojim gnjevom. I oni se okrenu k Adamu McGillu poput opakog čopora koji je upravo odlučio da se baci na plijen.

Promatrači se još više povuku. Očekivali su da će se Bugbeejevi poslužiti skraćenim postupkom.

— Prokletstvo... ta dajte mi kakav kolt! — promuklim glasom će Nad Bugbee.

No nasilja ipak nije bilo. Čopor Bugbeejevih se ne baci na Adama McGilla.

Stari Jo Bugbee predobro je znao što duguje prestižu Bugbeejevih.

— Samo mirno, mladići! Samo mirno... — reče sa smiješkom. — Ne zaboravljajte da ste ljudi koji poštuju zakone ove zemlje! Odjahat ćemo, mladići!

Idemo napolje! Odjahat ćemo kući... dodite!

I doista, stari kralj svoga kraljevstva krene prvi i izađe iz prostorije.

Njegove riječi nisu trpjele nikakvo protivljenje. No Nad Bugbee ipak ne htjede poći. Otvori usta da bi se protivio.

Burk ga dobrano gurne laktom pod rebra.

— Zaveži! — procijedi kroz stisnute zube.

Sada se umiješa i Henry i udari Nada s druge strane. Uzmu ga između sebe i izguraju na vrata, kao da u skupini slijede oca.

Hank Mifflin ostane još nekoliko sekunda. Iz očiju mu je sijevala želja za borbom. Vršci prstiju su mu podrhtavali na dršku revolvera. Bio je silno uzbuđen. Jezikom ovlaži usne.

Izazovno je gledao u Adama McGilla.

Adam McGill mu uzvрати pogled, ali ne reče ništa niti se pokrene. Samo je čekao.

Hank Mifflin uzdahne sa žaljenjem.

Zatim pode za bratićima i stricem.

Sve su oči bile usmjerene u Adama McGilla. On pogleda ljude u prostoriji s prezirom u očima. Svi shvate koliko je bio osamljen cijelo vrijeme. Zapravo je još osamljen. Predobro su znali da se nije lažno zakleo pred porotom. Čuli su naposljetku i udovicu i njezina dva sina.

Svima je u salunu bilo jasno da su Bugbeejevi opet izvukli čitavu kožu samo zato što su ih se ljudi u poroti bojali. Svi su strahovali pred Bugbeejevima i živjeli u sjeni Bugbeejevih.

Ljudi odjednom shvate da se

moraju posramiti pred sobom, da se doista ničim ne mogu ponositi. Samo je taj Adam McGill uspio sačuvati svoj ponos. Tek im je sada to postalo jasno.

I zbog toga su izmicali njegovim pogledima, istodobno osjećajući čak i neku nesklonost prema njemu. Doista, grdno ih je posramio.

Mnogima su porumenjeli obrazi i uši.

Da, svatko je za sebe morao priznati da taj McGill ipak pripada ljudima posebnog kova.

Bugbeejevi odjašu. Adam McGill ispije ostatak pića.

Naglo se uspravi, baci novčić na bar i izađe. Ostruge su mu zveckale u hodu. Mnogima se učini da čak i zveckanje njegovih ostruga ima neki prizvuk prezira.

XII

Jašući pokraj šerifova ureda, McGill zapazi kako Paul Newman upravo pomaže udovici da se popne na kola. Tom, stariji dječak, sjedio je na boku i držao uzde u rukama. Držao se kao da time preuzima očevu dužnost.

No tek mu je bilo dvanaest godina. Bio je premlad da bi mogao postupati poput zrelog čovjeka.

Adam McGill zauzda konja. Pred Sally Miles skine šešir, ali ne reče ništa.

Ta što da kaže? Riječi ponekad djeluju isprazno. Ne kazuju ništa...

Sally Miles mu kimne. Pogled joj je bio čvrst. Doista je sjajna ta žena! McGill joj se zadivi. Znao je kakva je bol muči, koliko je rana u njezinu srcu, koliko se osjeća osamljena sa svojim sinovima.

Ali nije više plakala. Izgledala je sabrano, očito se svladala.

Zivot je to zahtijevao od nje. Bez muža će se morati pobrinuti za sebe i za sinove. Zadrži li onu naseobinu i pokuša li je dograditi, taj posao će vjerojatno nadilaziti njezine snage.

Sally se okrene k McGillu i reče mirno:

— Adame McGille, samo to što postoje ljudi poput vas ne dopušta mi da očajavam... Hvala vam! Vrlo dobro znam što ste si naprtili na vrat zbog nas. Bugbeejevi će vam se osvetiti. Oprostite mi što sam povjerovala u pravednost... Vi i ja znamo da je to bilo ubojstvo. Ostajem ovdje, nastaviti ću sa svojim sinovima. Ako Bugbeejevi žele taj pašnjak samo za sebe, morat će ubiti i mene i moje sinove.

Poslije tih riječi kimne.

McGill pogleda šerifa. Ovaj proguta nasuho i dlanom obriše lice. Ali ne reče ništa.

Adam McGill odjaše dalje. Na izlazu iz mjesta potjera konja kasom.

— Da krenemo, majko? — zapita Tom.

Sally Miles još jednom pogleda šerifa koji je stajao pokraj prednjeg desnog kotača sa šešir u rukama.

— Smijem li vas posjetiti, Sally Miles... vas i vaše sinove? — zapita Newman.

Svi troje ga oštro pogledaju. Izgledali su nepovjerljivo i napeto.

— Čemu, šerife? — kratko ga zapita Sally.

Serif nespretno zakrene šešir u golemim rukama.

— Ta rado bih to učinio... — progunda naposljetku. Odjednom se začahuri, kao da se pribjava da bi Sally mogla što

pročitati u izrazu njegova lica. — Rado bih vas posjetio... Smijem li?

Promatrala ga je s kola ponešto iskosa.

— Ne morate si ništa predbacivati, šerife — naposljetku reče. — Nije vaša krivnja što je ubojica izmakao pravdi. U poroti su sjedili kukavice i to je sve. Vi ste ga odveli iz saluna, obavili ste svoju dužnost... Naravno, ako vas put nanese našim krajem, možete svratiti i odsjesti.

Poslije tih riječi gurne Toma.

— Krenimo, Tome! — reče.

Šerif je još dugo gledao za kolima.

Kakve li žene, pomisli. Zacijelo je bila sretna s mužem i sinovima. A sada je sama. Kad bih joj barem mogao pomoći! Kad bih mogao doživjeti da je jednog dana vidim nasmijanu!

XIII

Putem do ranča Quarter-Circle-B Bugbeejevi se zaustave na nekom blagom brežuljku. Noć je bila mirna i vedra.

Bilo ih je više od desetak jahaća. Na čelu je jahao Jo Bugbee.

Pošto su zauzdali konje, počnu gledati svjetla u dolini.

Bio je to ranč Hash-Knife Adama McGilla.

Nad Bugbee divlje poviče:

— Pancho Lopez je sam tamo dolje... Mogli bismo sve srediti prije nego što dojaše McGill. Mogli bismo...

— Morao bi već jednom malo promisliti, Nade! — zareži Jo Bugbee. — Ta valjda ima nešto mozga u tvojoj glavi. Ne smiješ se povoditi samo za svojim željama, najprije valja razmisliti.

— Ali... — pokuša se usprotiviti Nad.

— Prokleti ludače! — prekine ga otac. — Opet smo jednom izvukli čitavu kožu... još jednom! No to je već treći šerif... Uhvatimo li se s njim ukoštac, neće više ići kao dosad. Dok god nam šalju šerifa iz glavnoga grada, nećemo moći utjecati na njih. Moramo postati okrug... Amelie mora biti glavni grad okruga! A onda ćemo sami birati šerifa. Tek tada će moj čovjek postati šerif. Razumijete li? Ovdje nam više ništa ne smije pasti na dušu... ništa! Jasno? Ta neću valjda dopustiti da mi vi, glupani, uništite dugoročne planove!

— Ali poštediti li McGilla unatoč tome što je ustao protiv nas, ubrzo će nam se usprotiviti i drugi — progunda Nad Bugbee. — Nije li tako? Zar ne moramo nešto poduzeti kako bismo pokazali da ne dopuštamo da se ljudi dižu protiv nas?

Dakako, moj mladiću — suho će Jo Bugbee. — Kazat ću tebi i braći kako to valja učiniti... kod kuće ću vam to kazati, a ne ovdje. Dodite!

XIV

Prođu tri dana i tri noći.

I ništa se ne dogodi... ništa što bi se okrenulo protiv Adama McGilla ili Sally Miles i njezinih dječaka, koji su od zore do mraka radili na naseobini nastojeći zamijeniti oca.

Tri dana i tri noći je Cindy Duane u gradu iščekivala posjet Adama McGilla.

Četvrtog dana je bila nedjelja. Dakle nije morala u školu.

U staji za iznajmljivanje uzme svoju smeđu kobilu i zaputi se na ranč Adama McGilla. Da,

svakako će porazgovarati s njim. Ovako doista ne može dalje: od njega nikakvih vijesti, a cijeli kraj očekuje da će ga Bugbeejevi napasti.

Prvih nekoliko kilometara projahala je brzo. Kobila je bila dobro uhranjena i odmorena.

No u brežuljcima se nekoliko puta zaustavi i ogleda. Na jednom zavoju Spanish Woman Creeka napoji životinju.

Odjednom osjeti da više nije sama. Okrene se u sedlu i ugleda Nada Bugbeeja. Sjedio je na svom pjegavom konju i smješкао joj se.

Odavno je znala da je bacio oko na nju i pribojavala se situacije poput ove. Znala je da će je naprosto ščepati kao što vuk dograbí svoj plijen.

I sada je kucnuo taj sat.

Bugbee je potjerao svoga konja prema njoj.

Cindy htjede pozvati u pomoć, kriknuti. Zatim se nađe u iskušenju da obode svoju kobilu i natjera je u divlji bijeg. Bila je dobra jahačica. A kobila je svakako vrijedila više od prosječnog konja.

Ipak, na svojoj Susy nije imala nikakvih izgleda. Nad Bugbee bi je na svom konju stigao za najviše dvjesto metara.

Ne, bijeg bi bio besmislen, posve besmislen. Sada ne smije izgubiti vlast nad sobom, mora ostati razumna i hladna. Krikne li od silnoga straha, bit će zauvijek izgubljena. Pogleda Nada Bugbeeja naoko vrlo suzdržano, gotovo hladno. Uspije joj nekako da potisne val straha i užasa.

Nad Bugbee pritjera svoga konja do kobile. Stremeni su im se dodirnuti. Konji su stajali tako da je glava jednoga bila do

repa drugoga. Cindy Duane i Nad Bugbee mogli su se pogledati iz najveće blizine a da nisu morali okrenuti glavu.

Dugo su se promatrali, duže od minute... Šutjeli su.

Zatim Nad Bugbee prekine šutnju:

— Rado bih te časno stekao. Razumiješ li? Uistinu časno! I tada bi postala žena jednoga Bugbeeja. Prava Bugbeejeva! — gotovo usklikne posljednje riječi, upravo kao da je najviši cilj svake djevojke da postane žena jednoga Bugbeeja, kao da je to osobita prednost, možda kakva aristokratska titula.

Cindy ne tuzvratila ništa, samo ga čvrsto pogleda. Bila joj je potrebna sva snaga da bi ga mogla odlučno i hladno gledati. Ponadala se da će on odustati od svojih namjera i odjahati. No istodobno ženskom intuicijom shvati da je ta nada bila isprazna.

Nalazila se u njegovoj vlasti. Uvidjela je to sve više. Trebalo mu je samo pogledati u oči. Nalikovao je na vuka koji je šcepao dobar plijen i neće dopustiti da mu umakne.

— Kreni! — jednom riječi izrazi svoju namjeru.

— Kamo... zar na ranč Quarter Circle-B?

Nad Bugbee se tiho nasmije i potrese glavom.

— Dugo ćemo jahati — reče — samo nas dvoje. Imam te! Sada pripadaš meni! Razumiješ li? Oduvijek sam želio jahati samo s tobom... na primjer u kakvu osamljenu kolibu, u neki zabačeni logor u planini. Eto, neko vrijeme ćemo biti zajedno i jahati na jug. Možda ćeš se čak naviknuti na mene. Ha, to bi bilo nešto! Dodi! Ili ćeš sada

vrisnuti i reagirati i histerično?

Djevojka potrese glavom.

Oči joj se suze u uske prореze. Zaokruži pogledom kao da se nada nekoj iznenadnoj pomoći. A kad ga je ponovo pogledala, bilo je to sasvim iskosa. Nad Bugbee to opazi i nasmije se:

— Tako valja! To mi se sviđa! Možda ćeš me putem pokušati čak i ubiti. To će biti nešto! Napeta igra! Sviđa mi se... krenimo!

Nije mu mogla umaći. I zbog toga mu se pokori. No znala je da će ga najvjerojatnije morati ubiti samo zato da bi izmakla njegovim šapama.

Ipak, kako bi mogla ubiti čovjeka poput Nada Bugbeeja... ona, djevojka? U cijeloj zemlji vjerojatno postoje samo dva čovjeka koja se ne boje Nada Bugbeeja. Adam McGill i šerif Paul Newman.

Možda će ga morati zatući toljagom u snu, pomisli Cindy Duane. A onda se obeshrabri. Borila se sa sobom. Jer predobro je znala da je izgubljena ako je napusti hrabrost.

Nad Bugbee pojaše s njom prema jugu. Neprestano su se držali zaklona brežuljaka, često su jahali isušanim koritima potoka. Međutim, Nad Bugbee se nije nimalo trudio da prikrije njihove tragove. Naprotiv, Cindy Duaneu se učini da on namjerno ostavlja upadljive tragove za sobom.

Cindy pomisli na Adama McGilla, kojemu se zaputila, no najvjerojatnije nikada neće stići do njega. Hoće li Adam ubrzo poći tim tragom, hoće li mu tko uskoro dati kakav mig?

Dogodi li se to, McGill će sigurno negdje na jugu naići na

zasjedu, koja je možda namještena čak i šerifu.

Cindy odmah shvati tu jednostavnu igru.

U ovoj zemlji Bugbeejevi se više ne mogu osvetiti Adamu McGillu i šerifu. Tu bi očito prenapeli luk, a vlasti u glavnom gradu okruga sigurno bi oštro reagirale.

Ma što Bugbeejevi htjeli učiniti, morat će učiniti izvan ove zemlje, najbolje prijeko – u Meksiku.

Eto, to je ta igra! Cindy Duane je samo mamac koji treba da namami Adama McGilla u Meksiko, a možda i šerifa, premda šerif tamo nema nikakvih službenih ovlaštenja.

Teško je se dojmi ta misao.

Da, ona je mamac u stupici koja je postavljena Adamu McGillu.

A osim toga će Nad Bugbee s njom učiniti ono što je odavno namjeravao. Sada je u njegovoj vlasti...

XVI

– Šerife... zar ste došli nekim osobitim povodom?

Paul Newman kimne.

– Cindy Duane je jučer uzela svoga konja iz staje za iznajmljivanje i odjahala. Još se nije vratila. Ni, nastavu nije održala. Je li bila ovdje? Mislim... nije li vas jučer posjetila? To bi ipak bilo najvjerojatnije, je li tako?

Adam McGill je gledao u šerifa.

– Nije je bilo, šerife – uzvraća: – Možda je htjela k meni... Poznajem put kojim rado jaše i mjesta na kojima zastaje. Odjahat ćemo tim putem do grada. Poznati su mi i tragovi kopita njezine kobile. Sâm sam ovdje na ranču iskovao potkove za

njezinu životinju i potkovao je. Pojahat ćemo za pet minuta, šerife... Pancho, osedlaj mi konja!

Adam McGill se okrene i nastane u kući.

Ubrzo odjašu. Pokraj potoka su pronašli jasne tragove, u njih se nije moglo posumnjati. Tu je neki jahač dojahao do Cindy, a zatim su oboje odjahali prema jugu.

Njihova prednost je bila velika. Prošlo je već više od dvadeset četiri sata otkako su krenuli.

– Danas prije podne je morala održati nastavu – reče šerif. – To putovanje na jug sigurno nije predvidjelo. Inače bi ostavila barem cedulju na vratima škole, je li tako?

Adam McGill ga pogleda. Njegovo tamno lice ipak ne pokazuje nikakve znake uzbuđenja. Samo svjetlucanje u njegovim poput dima sivim očima pretvori tu bezizražajnost u masku ispod koje je divljala oluja. Moglo se to pročitati u njegovim očima.

– Podite kući, šerife! – mirno će McGill. – I dobro pripazite na onu ženu s dječacima. Sally Miles i njezini sinovi su već ionako izgubili previše.

– Tako je – šerif kimne. – Previše su izgubili... No ovi tragovi vode na jug. Možda čak i preko granice. Sjena Bugbeejevih sigurno siže i preko granice, tako mi se barem čini. Ako je to neka surova igra...

Šerif zašuti. Bilo mu je sasvim jasno da je Adam McGill već odavno načistu s tim.

– Gadna je to igra, Paule – procijedi Adam McGill kroz stisnute zube. – To je vraški gadna igra! Poznati su mi i tragovi kopita drugog konja. Stražnjom lijevom nogom zakreće malo

van... Nad Bugbee jaše tog konja... Namjeravaju me srediti prijeko u Meksiku! Žele se osvetiti i pri tome ja moram zauvijek nestati. Sa Sally Miles i njezinim dječacima također nešto namjeravaju... zacijelo će postupiti tako da im nitko ništa neće moći dokazati, a ipak će svim ljudima u ovoj zemlji biti jasno što se događa kad netko ustane protiv Bugbeejevih. Slijedit ću ove tragove.

Adam McGill kimne šerifu i odjaše.

— Mnogo sreće, Adame! — dovikne šerif za njim.

Još ga je neko vrijeme promatrao, a onda pogleda prema naseobini Sally Miles.

Neprestano je mislio na Sally Miles.

Usudila se optužiti jednoga Bugbeeja. A on, šerif, usudio se odvesti tog Bugbeeja iz kruga njegove braće i bratića, oboriti ga na tlo pred čitavim gradom, a zatim ga još i zatvoriti.

Paul Newman promuklo zareži.

Zatim odjaše. Cilj mu je bila koliba Sally Miles.

XVII

Navečer stignu u Buena Mozu, seoce na Rio Grande. Buena Moza bi značilo otprilike »dobro djevojka« a to je lijep naziv za seoce na velikoj rijeci.

Odmah pojašu prema skeli. Cindy Duane je bila toliko iscrpljena da je gotovo pala sa sedla. Jahanje po teškom terenu bilo je izuzetno naporno.

Neprestano je upinjala svu svoju snagu. Sada pogleda prema selu. Bilo je to staro naselje iz doba Španjolaca i Meksikanaca. Svojedobno je cijelo to područje, koje se protezalo daleko

na sjever, pripadalo španjolskoj kruni. Zatim je pripalo Meksiku. I tako je ostalo sve dok Sam Houston nije otjerao Meksikance preko Rio Grande.

Rio Grande je sada bila granica.

Cindy Duane se zapita hoće li u tom seocu dobiti pomoć protiv svoga otmičara. Htjede trgnuti konja, pojahati ispred Nada Bugbeeja i povikati u pomoć... da, povikati iz svega glasa.

Nad Bugbee je pogleda i reče:

— Pokušaj samo, tamnooka! Neću te čak ni progoniti. Oni će te dovesti k meni na skelu. Onda, hoćemo li se poigrati? Ono je selo Bugbeejevih. Pa kakvo je tvoje mišljenje o našoj sjeni, o njezinoj veličini? Hej, trebalo bi da znaš: bacili smo je čak preko Rio Grande. Onda, hoćeš li pokušati?

Ništa mu ne odgovori. Slijedila ga je prema skeli. Nije pokušala pobjeći, jer mu je povjerovala. Intuicija joj je govorila da je on ovoga puta ne vara.

Konačno, ovo seoce i skelu je on odabrao kao cilj samo zato što tu ima prijatelje i pomoćnike.

Na skeli ih dočeka skelar sa svojim pomoćnikom. Skelar je bio star i pogrbljen od ribolova i vječitog krpanja mreža. Sin mu je izgledao izvrsno, bio je to mladić koji se svakog dana ponovo obradovao svojoj snazi i gipkosti i koji nikako nije htio povjerovati da je sve u životu prolazno.

Mladić skine svoj stari slamnati sombrero s kovrčave kose i pokaže Cindy Duane dva niza poput bisera sjajnih zuba. Zatim joj pridržuje umornog konja

da bi sjahala i protegnula ukočene noge.

— Zovem se Manuel — reče mladić. — Manuel Hurtado. Mogu li nešto učiniti za vas, lijepa senjorita?

Cindy Duane ga pogleda.

— Prevelika si kukavica a da bi mogao nešto učiniti za mene — odbrusi mu oštro. — Oteo me onaj čovjek tamo. Odvest će me u Meksiko protiv moje volje. A ovdje sigurno nema nikoga tko bi se usprotivio jednom Bugbeeju i pomogao otetoj djevojci. Nije li tako?

Poslije tih riječi okrene muškarcima leđa i pođe na skelu. Bila je isuviše ponosna i bijesna a da bi dopustila da je na to prisile.

Muškarci su šutjeli iza njezinih leđa.

Zatim povedu konje na skelu.

Nad Bugbee joj pride.

— Ovo bih selo mogao srediti posve sam svojim koltom — reče Nad Bugbee. — Ovdje ponekad kupujemo konje koje krađu u Meksiku. Također krijumčarimo srebro, jer je prijeko jeftinije nego na našoj strani. Selo bi naprosto umrlo kad ne bi bilo poslova s Bugbeejevima. Još si glupa djevojka u mnogo čemu, Cindy.

Ništa mu ne odgovori. Padne joj na um da bi mogla sa skele skočiti u rijeku. Dobro je plivala. Ne bi se bojala kad bi morala otplivati čak i nekoliko kilometara nizvodno, premda je rijeka tu opasna. Obale su joj opasne. Čovjek može lako potonuti u nekom glibu ili živom pijesku. No Cindy je naučila kako da se održi na površini u samo do koljena dubokoj vodi. Najlakše je to u lednom položaju. Prema tome, mogla bi se prepu-

stiti struji da je ponese preko plicaka. Nad Bugbee je ne bi lako uhvatio. No na kraju bi mu to ipak pošlo za rukom. Cindy to odmah shvati. Razum joj je to govorio. Nad Bugbee bi sigurno pozvano u pomoć sve ljude u selu. Morao bi im obećati samo neku neznatnu nagradu. Ljudi su tu toliko siromašni da bi se odmah bacili u potragu za njom za ciglih desetak dolara.

Ne, ovdje nema nikakvih izgleda. Cindy Duane uzdahne i napusti tu pomisao. Zacijelo će se pružiti kakva druga zgoda. No onda će morati postupiti odlučno. Neće smjeti oklijevati.

Već je odavno shvatila: riječ je o životu i smrti.

XVIII

Konji se na skeli uznemire. Nad Bugbee se zbog toga udalji od Cindy da bi umirio i pridržao životinje. Bila je to velika skela koja je mogla prevoziti dvojica kola zajedno sa zapregama. Na dva kotača je klizila po čeličnom užetu. Skelar i njegov sin su naizmjenice išli na pramac i tamo su kukom zahvaćali čelično uže, a zatim su se vraćali do krme skele. Drugim riječima, gurali su je natraške pod svojim nogama i tako je približavali drugoj obali.

Odvijalo se to polako.

Momak kovrčave kose pride Cindy i šapne joj:

— Ne mogu vam pomoći, senjorita...

Dalje ga nije čula.

Poslije nekog vremena joj opet pride, jer je sada njegov otac gurao skelu idući s pramca na krmu.

Cindy došapne momku:

— Netko će sigurno pitati za mene. Stići će jedan jahač... Vi-

sok, tamnocos čovjek poput dima sivih očiju, na crvenom konju. Kaži mu što znaš...

Nije čula momkov odgovor, morala je pričekati da opet dođe naprijed, uhvati kukom uže i približi joj se gurajući pod nogama skelu.

— Si, senjorita, sve ću kazati jahaču — šapne joj mladić.

Cindy Duane uzdahne s olakšanjem. Odjednom se u njoj probudi nada. Istina, slaba nada, no ipak je iz nje crpjela ohrabrenje.

Sada više nije bila tako zdvojna.

Vjerovala je u Adama McGilla, i sva hrabrost joj je dolazila od njega.

Ni strah da će on uletjeti u stupicu nije više bio toliko jak kao njezina vjera da će je izbaviti.

Nikako, Adam McGill neće upasti u stupicu.

Skela stigne do druge obale i uklini se tako čvrsto da bi se bez ikakve opasnosti mogla iskrcati kola.

— Dodi, draga — reče Nad Bugbee. — Krećemo dalje. Ali nećemo više daleko.

Kad su uzjahali i prešli na obalu, Cindy ugleda pred sobom svjetla u noći.

Čula je za taj grad, koji je svjetlucau u tami kao da im svojim svjetlima želi dobrodošlicu.

To je Blanco Rosa. Tako se zove to mjesto na nepuna dva kilometra udaljenosti od rijeke i Buene Moze na američkoj strani.

Ispod zvjezdanog neba isticao se zvonik misijske crkve. Mjesečina je podsjećala na golemi srebrni pesos. Grad je sjao

žućkastim i crvenkastim svjetlima.

Cindy Duane obuzme beznađe. Nad Bugbee sigurno ne bi s njom odjahao u taj grad da se sjena Bugbeejevih nije pružila čak i preko njega. Tu ona neće naići ni na kakvu pomoć.

Ubrzo stignu do prvih koliba od glinenih opeka. Psi zalaju. Tu i tamo pojavi se poneka prilika i zastane na uglu ulice kao da osluškuje, kao da vreba. Topot kopita je odjekivao pločnikom što su ga vjerojatno položili robovi Španjolaca.

Nad Bugbee i Cindy Duane projašu pokraj jedne krčme iz koje su dopirali pjesma i smijeh. Očito se tu i plesalo. Gitare i truba uz pratnju kastanjeta svirale su vatrenu melodiju. Tvrdi su u taktu dlanovi pljeskali.

Pod trijemom je bilo nekoliko ljudi. Gledali su u jahače.

No Nad Bugbee još nije zaustavio konja.

Odjašu do kraja mjesta. Zauštave se ispred velike kuće okružene lijepim vrtom. Tu je bilo vezano desetak konja. Pred kućom se nalazilo i nekoliko lakih kola.

U toj ljepoj, velikoj zgradi, u kojoj su nekoć vjerojatno živjeli španjolski plemići koji su vladali tom zemljom i osnovali taj grad, očito se nešto slavilo. Iz kuće se čula glazba. Cindy začuje zvukove klavira, gitara flauta, violina.

Odnekud se pojavi neki čovjek.

— Oh, senjor Bugbee!

— Hej, Rodolfo! — pozdravi Nad Bugbee promuklim glasom. — Pobrini se za konje! Je li El Toro unutra?

— Si, senjor Bugbee, si! Sa

svojim Lobosom. Čekaju već dva dana i noći. Samo udite, senjor. Gazdarica će se radovati.

– Dodi, draga – reče Nad Bugbee Cindy. – Stigosmo na cilj. Bit će nam ugodno. Sjaši!

Posljednja riječ je zvučala poput zapovijedi. Cindy je znala da će je izbaciti iz sedla ako ga ne poslušā. I zbog toga sjaše. Bila je i vrlo umorna.

Stubama se popnu na trijem i uđu u kuću.

Već u predvorju Cindy razabere u kakvu ju je kuću Nad Bugbee uveo!

U velikom predvorju su visile po zidovima slike nagih žena. Sve su izgledale pomalo pretilo, ženstveno i mamile su onako zaigrane i nježne. Posvuda je mirisalo po egzotičnim cvjetovima.

Ta to je javna kuća, pomisli Cindy... kamo li me samo uveo taj pasji sin!

Pojavi se neka krupna žena. Bila je gotovo debela. No ipak se na njoj vidjelo da je nekoć bila osobita ljepotica.

– Oh, senjor Bugbee! – reče žena i nasmiješi se.

Zubi su joj bili sjajni i zdravi. U tamnim očima joj zaiskri. Bila je sigurno vrlo lukava i iskusna.

– Senjora, valjda se nećete naljutiti na mene – reče Nad Bugbee – zato što sam doveo jednu senjoritu, premda vašim senjoritama nema ravnih ni u Mexico Cityju. Mogu li dobiti svoju sobu? Dakako, senjorita se želi okupati. Smijem li se kao gost u vašoj kući osjećati udobno kao i uvijek?

Lice žene ostane bezizražajno. Pogleda Cindy Duane.

Cindy je htjela nešto kazati, no žena je pretekne:

– Pripazi, dijete! Ovdje sam

ja gazdarica. Zovem se Dolores Lavantes. Dvije trećine kuće pripada Bugbeejevima. Ne želim čuti ni glasa od tebe! Razumiješ li? Imam sasvim dovoljno posla sa svojim senjoritama – pokaže gore i reče Nadu Bugbeeju:

– Soba vas čeka već dva dana. Je li ocu dobro? Već ga dugo nisam vidjela.

– Ostario je – reče Nad Bugbee. – Stražnjica ga više ne svrbi toliko da bi poželio sjesti u sedlo. Ni žene mu se više ne vrzu po pameti. Sada radije promatra lijepog pastuha nego голу ženu – pokaže slike na zidovima: – možda se nagledao toga – nasmije se, a zatim se okrene prema Cindy i pokaže stube.

– Dodi draga – reče joj.

Cindy je još promatrala Dolores Lavantes.

– Oteo me protiv moje volje – reče mirno. – Senjora, pomognete li mu da me ovdje drži kao zatočenicu, jednog dana ćete morati platiti punu cijenu. Nadam se da vam je to jasno!

Na trenutak je sve slutilo da će Dolores Lavantes podići ruku i pljusnuti Cindy.

Naposljedku se žena nasmiješi.

– Hrabra si, dijete – reče. – Hrabrost će ti biti potrebna. Tko se nalazi u vlasti Bugbeejevih, doista mu je potrebna velika hrabrost. Inače se pretvara u očajnika. A što se tiče pune cijene, dijete moje, koju ću ja po tvom mišljenju morati platiti... moraš znati da sam uvijek plaćala punu cijenu... Uvijek!

Žena zašuti gotovo s ogorčenjem.

Zatim mahne Cindy neka pođe. Očito nije htjela s njom ras-

pravljati. I Nad Bugbee je bio nestrpljiv, pa čak i bijesan. Mogao bi u svakom trenutku prasnuti. Vidjelo se to na njemu. Možda je Dolores Lavantes čak htjela u neku ruku poštedjeti Cindy.

Iz velike prostorije, iz koje su dopirali glazba i smijeh žena i muškaraca, izide neki čovjek.

Izgledao je poput crne pante-re, poput crnog španjolskog bika za borbu gibak, brz i opasan.

Toro! Tako nazivaju bika za borbu.

Taj visoki tamnokosi, gipki čovjek sa sjajnim smiješkom zvao se El Toro. Ponekad bi se nazivao generalom, no ipak je bio razbojnik kojega su svi progonili. Pravo mu je ime bilo Juan Montoja.

U ruci je držao napola punu čašu. Meksička nošnja mu je dobro pristajala, isticala je ljepotu njegova tijela. U resici lijeve uške blistala mu je naušnica s briljantima.

Čak je i ovdje nosio srebrne ostruge i oba revolvera.

— Oh, nova senjorita! — reče!

— Kako je lijepa! Najljepša je...

— pogleda Nada Bugbeeja.

— Nije li prelijepa i predobra za tebe, amigo?

Nad Bugbee zadigne gornju usnu i bez riječi mu iskesi zube.

Zatim još jednom pokaže na stube. Tek s treće stube uzvrat razbojniku, koji je stajao u podnožju:

— Ne znam kolika je moja prednost. No odmah ću se vratiti. Porazgovarat ćemo o tome kako ćemo to srediti.

Nad Bugbee pogura Cindy Duane uz stube.

Tek joj sada dopre do svijesti sva strahota njezina zatočeni-

štva. Pripadala je Nadu Bugbeeju.

Kad su ušli u sobu, Cindy priđe stolcu i sjedne. Čvrstim pogledom je promatrala Nada Bugbeeja. Na svjetlu svjetiljke vidjela ga je sasvim dobro.

Bugbee se nasloni na zid pokraj vrata.

Poslije nekog vremena reče:

— Ako si mudra, pomirit ćeš se sa situacijom. I sama znaš da su svakoga dana mnoge djevojke prisiljene na udaju za muškarce koje ne vole. Mnoge od njih postaju ipak razmjerno sretne, jer se pomire sa situacijom i izvuku iz nje što mogu. Razumiješ li? Naš otac je kupio ženu, koja nam je postala majka, za devet dolara od neke obitelji koja bi pomrla od gladi da nije prodala najstariju kćer. Majci je tada bilo petnaest godina. I prihvatila je svoju sudbinu. Na žalost, umrla je rađajući mene. Nije navršila ni osamnaestu...

— Znam — promrmlja Cindy.

— O tome se ponekad priča. Ljudi govore kako su Bugbeejevi zli zato što nikada nisu doživjeli majčinu ljubav. Ta ljubav im je nedostajala od prvog trenutka. To je nedostatak kojega niste svjesni. Pa dobro... tu sam, u tvojoj sam vlasti. Započni već jednom, pasji sine! Pokaži mi što možeš! Pokaži mi dokle možeš, da bi se kasnije mogao doista ponositi sobom.

Nad Bugbee potrese glavom.

— Uistinu te ljubim — reče. — Oduvijek te želim, Učinit ću te ženom Bugbeeja. Kazao sam... Možda ćemo još danas proslaviti vjenčanje... Imaš vremena! Na trenutak ću poći do do El Tora, Juana Montoje, i njegovih jahača. Nešto im dugujem, mo-

ram s njima nešto proslaviti i naplatiti njihove troškove. Kada s vrućom vodom bit će ti brzo pripremljena. Uljepšaj se! U ormaru ćeš pronaći sve što je ženi potrebno.

Htjede otvoriti vrata, no Cindy ga zaustavi riječima:

— A taj El Toro i njegovi revolveraši će umjesto tebe ubiti Adama McGilla. Nije li tako?

— Njega i sve koji dojašu s njim — reče Bugbee. — Nadam se da će doći sa šerifom. A s ove strane Rio Grandea je također samo bezimeni jahač za kojega nitko ne zna... Da, nadam se da će doći obojica. Umrijet će na ovoj obali Rio Grandea, u Meksiku. Sjena Bugbeejevih pada i na ove krajeve.

— Ubojico! — prosikće Cindy.

— Prokleti ubojico! Istina u tvojoj sam vlasti... sa mnom možeš učiniti što želiš, ali me ipak možeš samo uprljati i ništa više! Razumiješ li? Mogu biti uprljana. A prljavština se može oprati... naprosto oprati!

Posljednje riječi izrekla je s prizvukom prezira u glasu.

Nad Bugbee bi mogao reagirati bijesno i opako... konačno, on je momak koji najprije reagira silovito, a tek onda počinje razmišljati.

No sada nije tako postupio. Načini dva koraka k Cindy, pa zastane. Pogleda je i reče:

— Noćas ćeš biti moja. A samo o tebi ovisi hoćeš li se sa mnom vratiti kući kao žena jednog Bugbeeja ili ćeš ostati u kući... Razumiješ li? Sve ovisi samo o tebi. Dobro promisli!

XIX

Cindy se neprestano budila i gledala u vrata. Iznutra se nisu

mogla zaključati. Nad Bugbee je odnio ključeve.

Sigurno će se vratiti.

Začuje ga kako dolazi tek u dva sata ujutro.

Bio je očito pijan, pjevao je. Zapravo je to bio jadan pokušaj da pjeva:

•Dok su Meksikanci bili pod Alamom,

nijedan Teksašanin nije pokazao strah!

Samo je papiga Jimma Bowieja

iznijela dva zelena jaja...•

Vrata se otvore. Nad Bugbee ude.

Jedva se držao na nogama. Očito se napio da bi bio hrabriji. Ubojica, nitkov, pomisli Cindy. Zao je i opak čovjek od kojega nikada ništa neće postati. Bio je toliko zaljubljen u Cindy Duane da je morao u alkoholu potražiti hrabrost kako bi mogao ostvariti svoj naum.

Međutim, popio je previše, bio je potpuno pijan.

Zalupi vratima za sobom i nasloni se na zid da bi se održao na nogama.

— Saada... doolazim... dra draga — pijano je gundao. — Pokazat ću ti nešto... Hej, sada...

Odbije se od zida i ukoso zatureta po sobi.

Cindy skoči i udari ga tako da je pao na postelju.

Ležao je i teško disao.

Nije više mogao ustati.

Naposljedku zahrče.

Djevojci odlane. Idućih nekoliko sati joj neće dosadivati.

Nije li to zgoda kojoj se nadala?

Pride mu, odlučna u svojoj namjeri. Izvuče mu kolt iz korica i napne kokot. Bila je to posebna izvedba »po mjeri« za

pravog revolveraša. Obarač valja pridržati palcem. Nema zupca kojim bi se mogao zaglaviti. Kad ga ispusti, udarit će po kapsli i ispaliti hitac.

Cindy je oklijevala. Oružje je još bilo upereno u pijanog Nada Bugbeeja.

Da ga ubije? Može li ga ubiti? O tome će morati odlučiti idućih nekoliko sekunda.

Ležao je pijan i nesposoban da se brani. Cindy je imala njegov kolt i morala je samo spustiti obarač.

Bilo bi to posve jednostavno. Bilo bi! Kad bi Cindy bila sposobna da ubije čovjeka.

Možda bi mogla ako bi je tko napao, ugrozio joj život. Nagon samoodržanja bi je tada najvjerojatnije natjerao da u samoobrani povuče obarač.

Ali sada...

Nije mogla. Naprosto nije mogla ubiti Nada Bugbeeja, premda je točno znala što s njom namjerava i zacijelo će ostvariti svoju namjeru čim se barem donekle otriježni.

Dok je tako skamenjeno stajala i razmišljala, začuje korake pred vratima.

Koraci su bili popraćeni zveckanjem ostruga. Cindy Duane je odmah znala tko stoji ispred njezinih vrata u hodniku.

Zbog toga se nije nimalo iznenadila kad su se vrata otvorila... na do vratku se pojavi El Toro, Juan Montoja.

I on je bio pijan, ali ne poput Nada Bugbeeja.

Nasmije joj se i kimne.

— Mislio sam da će biti tako. Bugbee ne može podnijeti toliko pića koliko Montoja. Što će sada biti s tobom, golubice? Odmah sam znao da ću morati zamijeniti prijatelja! Nećeš požali-

ti, moja golubice! Prema meni je Nad Bugbee nitko i ništa... pa i što se žena tiče. Razumiješ li? Podi sa mnom! Ostavi ga neka se ispava i otriježni! A za to će mu biti potrebno nekoliko sati... Kod mene je ljepše nego kod njega! Dodi!

Načini nekoliko koraka.

Cindy ispruži ruku s revolverom. El Toro se nasmije tako da su mu se zabjelasali zubi. Oči su mu iskrile. Po izgledu je doista bio sjajan muškarac. To je bio momak koji je na mnoge žene morao samo prstom pokazati da bi ih se domogao.

No Cindy Duane je još objema rukama držala kolt Nada Bugbeeja. Desnim palcem je pridržavala kokot.

— Napolje! — reče mu mirno.

— Nestanite što prije, senjor Montoja! Ubrzo će me uhvatiti grč u palcu... a onda ću morati ispustiti kokot. Razumijete li?

Čovjek malo nakrivi lijepu glavu. Sjajni, divlji i prepredeni smiješak sledi mu se na usnama.

Još nije mogao povjerovati svojim očima.

No pogledavši u djevojčine oči, Montoja shvati sve. Uvidio je da se djevojka ne razmeće. Razabirao je to i u prizvuku njezina glasa.

Samo ozbiljno kimne.

— Si... no bilo bi nam lijepo, vrlo lijepo! Ipak, ne želiš li taj raj, golubice, onda ništa! Možda je i bolje za mene da malo prilegnem... Razmislim li dobro, doista bih morao biti posve trijezan s tobom... Tek tada...

Zašuti i izide. Čak i tiho zatvori vrata za sobom. Zveckanje ostruga se udalji u smjeru stuba. Da, uistinu je otišao.

Cindy Duane polako spusti

obarač, a zatim počne gledati u Nada Bugbeeja koji je spavao kao zaklan.

Nije ga mogla ubiti. I zbog toga će ostati u njegovoj vlasti. A umakne li njemu, ščepat će je El Toro.

Cindy je to znala, pročitala je to u očima Meksikanca. Neće joj oprostiti poraz koji je doživio.

Odjednom osjeti kako joj se suze slijevaju niz obraze. Pomisli na Adama McGilla. Gdje li je sada?

Zna li Adam uopće da ju je oteo Nad Bugbee?

A ako zna, hoće li doći ovamo i upasti u stupicu?

XX

Tamo gdje kolski put vodi do skele noću gori vatra.

Manuel Hurtado, skelarov sin i pomoćnik, sjedio je pokraj vatre i svaki čas bi malo zadrijemao. Bila je već kasna noć. Dnevna žega je prošla, postajalo je čak i prohladno. Manuel se zapravo grijao pokraj vatre a leđa je zagrmuo pončom.

Otac i on su naizmjenice stržarili pokraj skele. Bili su upućeni na svaku, pa i najmanju zaradu. I obdan i obnoć su prevozili ljude preko rijeke.

Manuel Hurtado je već satima iščekivao jahača na ridem konju, nekog „gringa“ tamne kose i sivih očiju.

Ta obećao je onoj lijepoj senjoriti da će upozoriti gringa, da će mu ispričati sve što zna. A znao je mnogo šta. U toku protekloga dana rijeku je prešlo nekoliko putnika. Manuel je čavrljao s njima, saznao je gotovo sve što se zbilo u gradiću Blanca Rosi.

Manuel začuje topot kopita,

podigne glavu i odmakne slamnati sombrero. Sudeći po zvuku, bio je to samo jedan konj, a i taj se kretao polako. Očito je prevalio dugačak put.

Hurtado je sada bio duboko uvjeren da će se pojaviti ridi konj s gringom sivih očiju i tamne kose.

Strpljivo je čekao. Poslije nekog vremena ugleda jahača. Približavao se oprezno. Nekoliko puta je zastao, očito osluškujući. Čovjek se čak i ogledavao. Na svjetlu zvijezda i mjeseca Manuel je sasvim dobro vidio gringa.

Konj se naposljetku zaustavi pokraj Manuelove vatre.

Da, ridi je. Vatra je bacala dovoljno svjetla da bi to Manuel mogao pouzdano ustanoviti. A oči gringa bile su svijetle. Zacijelo su sive.

Stranac uljudno pozdravi, pa zapita:

— Sigurno poznaješ Nada Bugbeeja?

— Si — potvrdi Manuel. — Svi u ovom kraju poznajemo Bugbeejeve... no prisjetio sam se i vas, senjor. Nekoliko puta smo vas prevezli preko rijeke dok sam ja još bio malen. Poznajem i žig vašega konja. To je stari žig u ovom kraju. Zovete se McGill, je li tako?

— Da, zovem se Adam McGill. A ti si Manuel Hurtado. Jednom sam te promatrao kad si uhvatio ribu. Bila je tako velika da te povukla u vodu. Prasnuli smo u smijeh... bio si još sasvim malen.

— Si, sjećam se... Čini se da smo stari znanci. Tražite li onu lijepu senjoritu što je jahala s Nadom Bugbeejem?

Adam McGill kimne.

Hurtado ga je nekoliko trenu-

taka šutke promatrao, a zatim reče:

– Na drugoj je obali. Stanuje s Nadom Bugbeejem u kući Dolores Lavantes, u onoj...

– Znam... A što ti još znaš? Zašto si mi sve to kazao?

– Obećao sam lijepoj senjoriti da ću vam ispričati sve što znam. Ipak, nitko joj od nas ne može pomoći. Bugbeejevi su isuviše moćni. Rekla mi je da će dojahati sivooki jahač na ridem konju. Moram vas upozoriti, senjor: prijeko je i El Toro sa svojim revolverašima. Čekaju ljude koji progone Nada Bugbeeja. Razumijete li, senjor? El Toro je okupio šest revolveraša, a možda i više. Poznajete li El Tora, odnosno Juana Montoju?

Adam McGill samo kimne.

Povjerovao je u svaku riječ Manuela Hurtada. Nije ga nimalo začudilo što je mladić bio tako dobro upoznat sa situacijom. Tu na rijeci skelā je jedina veza između dvije obale. A iz Blanca Rose je svakoga dana dolazilo barem nekoliko ljudi. U tom se gradiću ništa nije moglo sakriti ni pred kim.

Adam McGill sjaše.

– Prevezi me prijeko, Manuele!

– Zar u stupicu? Tamo ćete biti sami, senjor...

– Znam, Manuele. No vidjet ćemo kako će sve to završiti... Možda oni ne vjeruju da ću se sâm odvažiti na drugu obalu. Prevezi me, Manuele!

XXI

Adam McGill je jahao polako. Konj se kretao mirnim korakom, približavao se prvim kućama.

U mjestu je sve bilo mirno. Bližila se ponoć. Ali tišina je sa-

da imala sasvim drugačije značenje nego inače. Zapravo u Blanca Rosi nikada nije bilo tako tiho.

Mali grad je čekao, vrebao, zadržavao dah. Ne bi se moglo točno ustanoviti kako su ljudi saznali za igru koja će se odigrati ovdje. Ali sve im je bilo poznato.

Inače se taj grad ne bi toliko umirio.

Adam McGill se nadao da će naići na ponos revolveraša, koji su u ovoj zemlji morali očuvati svoj dobar glas.

Drumski razbojnici bi ga na-prosto ustrijelili poput psa.

Međutim, El Toro i njegovi ljudi to ne mogu učiniti.

Dode li do rata, bude li El Toro opet general i povede li voj-sku, njegovi revolveraši će opet biti oficiri. Da, oni svakako moraju zadržati svoj ponos.

Ispred prvih kuća McGill zauzda konja.

Sada ih je čak i vidio. Izišli su iz sjene i ispriječili mu se na putu. Bio je to čin gotovo poput obreda. Pojavila su se samo trojica. Prepriječili su ulicu i palce zakvačili za pojaseve s revolverima.

Imali su visoke, šiljaste šešire, a preko ramena je svaki od njih ogrnuo pončo.

Jedan upita:

– Jesi li ti onaj gringo kojemu je Nad Bugbee ukrado senjoritu?

– Pa što ako jesam? – zapita Adam McGill i sjaše.

Odmakne se od konja da životinju ne bi pogodilo neko zalutalo tane. Po svemu sudeći, njegovi protivnici su to razumjeli. Ljubav prema konjima bila im je, čini se, urođena. Ni oni ne bi drugačije postupili.

Sada se sve počne odvijati po nekom nepisanom obredu, po nekoj prastaraj shemi koja je sigurno nastala u doba vitezova i kavalira.

— Onda ćemo te ubiti, hombre — reče jedan revolveraš.

Adamu McGillu je sada sve bilo jasno.

Povuče i zapuca. Ubrzo ugleda plamičke na otvorima cijevi trojice protivnika. Njihova ga tanad okrzne, čak i pogodi. Ipak, održi se na nogama, osjećajući povratne udarce svojih koltova u šakama. Sasvim ga obaviye barutni dim... a zatim ugleda kako su protivnici pali.

Najprije se jedan spustio na koljena.

Drugi je pao na lice poput oborena stabla.

Treći je zateturao u stranu, htio se udaljiti, ali nije mogao. Poslije trećeg koraka se stropoštao na tlo.

Borba je bila svršena.

Praskanje oružja utihne. Povjetarac odnese barutni dim. Adam McGill je još stajao na nogama. Pokušavao je ustanoviti je li teško ranjen ili je zadio samo ogrebotinu. Morao je saznati hoće li morati odustati ili će moći nastaviti.

Bude li morao odustati, Cindy Duane će biti izgubljena.

Osjeti oštru bol u dvije rane. Ipak, kad se pokrenuo i prišao svom konju, ustanovio je da može sasvim normalno hodati. Rane mu nisu zadavale nikakvih teškoća. Samo bi ga na mahove nešto presjeklo, osjetio bi oštar bol kao od udarca bičem... a i krvario je, no ipak ne prejako. Osjećao je kako mu se ispod odjeće slijeva krv.

Moći će nastaviti.

Uzjaše da bi odjahao u grad,

do kuće Dolores Lavantes, gdje se navodno nalazi Cindy.

A gdje je Nad Bugbee? I gdje je onaj El Toro?

XXII

U lijepoj kući Dolores Lavantes, pokraj njezinih dražesnih i željenih senjorita, bilo je opet isto kao i prošle noći.

Nad Bugbee, koji se probudio tek u podne i bio mamuran, očito se sramio pred Cindy.

Očekivao je progonitelje i to ga je činilo sve napetijim. Jedva da je pogledao Cindy, samo jednom reče kako mu se s njom zapravo ne žuri, jer najprije mora dočekati progonitelje i srediti ih. To bi sada bio njegov najvažniji problem.

Cindy je povjerovala svakoj njegovoj riječi.

Svojta Bugbeejevih je Nadu Bugbeju povjerila zadatak koji bi za njega istodobno morao biti kušnja. Izvrši li ga valjano, otac će mu sigurno oprostiti sve nevolje što ih je izazvao.

No sada ga je čekanje činilo nervoznim, neprestano se zapitkivao je li sve učinio kako valja i može li se osloniti na El Tora i njegove razbojnike.

Kako su sati prolazili, sve više su ga mučila ta pitanja.

Pokadšto bi njegova napetost postajala tako velika da bi izišao napolje, uzjahao konja i otišao na brežuljak povrh rijeke. Odande bi gledao prema kilometar udaljenoj skeli i prijeko, u smjeru Buene Moze.

Ali ništa nije mogao zapaziti: ni Adama McGilla, ni šerifa, ni potjeru... baš ništa!

Možda će na nekóm drugom mjestu prijeći preko rijeke? Sada ga je počelo mučiti i to pitanje.

A navečer sjedne za stol s El Torom u kući Dolores Lavantes. El Toru je na koljenima sjedila jedna djevojka. Sasvim otvoreno ju je ljubio. A između poljubaca bi popio poneko piće.

Nad Bugbee ga zapita:

— Hoće li tvoji ljudi doista dobro pripaziti, Juane? Vrijede li oni toliko koliko smo vam mi, Bugbeejevi, platili, tako da ovdje kod Dolores možete trošiti koliko želite?

El Toro prasne u smijeh.

— Zar bih sjedio ovdje kad se ne bih mogao osloniti na svoje ljude? Kad bih sumnjao u njih, sam bih pošao u zasjedu u vreba. Ali ja ne sumnjam u njih... Pozvat će me samo ako dođe velika potjera. Budi bez brige, amigo! Zašto nisi s djevojčurum? Ti...

— Nije ona nikakva djevojčura! — zagrmi Nad Bugbee. — Kaži to još jednom... bit će nevolje! Čestita je to djevojka! Budem li je mogao nagovoriti na brak, oženit ću se njome.

— Pa lijepo... onda je to čestita senjorita — nasmije se El Toro. — Ali, napokon, ipak je samo zato na svijetu da bi nama priuštila radost... Nije li tako? Dakle podi gore i uživaj... Objasni joj da će bez tebe biti izgubljena. Znam za jednu kuću dolje na jugu... tamo bih za nju dobio tisuću srebrnih pesosa. Kaži joj to. Možda će te onda čak zamoliti da je zaštitiš od mene!

Opet prasne u smijeh, a zatim počne ljubiti djevojku koja mu je sjedila u krilu.

Kad je kapela zasvirala, ustane i pozove je:

— Sada ćemo zaplesati El Torov ples! Hej, Juanita, pleši s Juanom Montojom! Dodi, poka-

ži mi kako možeš plesati oko Tora! Pokaži mi!

Bio je to neki divlji ples, silno živ i izražajan, ples koji mogu plesati samo prava djeca prirode.

Nad Bugbee gotovo side s uma od tog plesa. Neprestano je razmišljao kako bi bilo lijepo kad bi Cindy Duane plesala oko njega tako radosno poput ove djevojke koja je neprestano obilazila oko El Tora.

Čeznuo je za nježnošću učiteljice iz Ameliea i istodobno je sve bolje shvaćao da nema izgleda da sa Cindy na čestit način izide nakraj.

Ispije piće, ponovo napuni čašu i opet je iskapi nadušak. Zatim ustane.

Da, sada će još jednom pokušati sa Cindy. Neće biti toliko pijan, popio je upravo toliko koliko mu je bilo potrebno da se ohrabri.

Odgurne u stranu dvije djevojke koje su mu se upravo htjele prikrpiti.

Kad je stigao do podnožja stuba, napolju, u noći, prasn timer. Zacijelo je to neka strašna revolveraška borba. Silna pucnjava se sasvim jasno čula. U kući Dolores Lavantes odjednom sve zatihne.

El Toro poviče:

— To su moji ljudi! Poslužit će one tamo vrućim olovom! Dodi, amigo!

Pobrza napolje. Nad Bugbee pođe za njim.

Pucnjava utihne.

XXIII

Premda su se ispred kuće Dolores Lavantes bacili na konje, nisu stigli daleko. Od toga dana u podne držali su pred vratima kuće osedlane konje.

Stignu samo do središta maloga mjesta. Tada ugledaju pred sobom jednog jahača, jednog jedinog jahača!

I taj čovjek, koji je jahao u sjeni kuća, nije pripadao među El Torove ljude.

Nad Bugbee ga prepozna. Odmah mu postane jasno da je Adam McGill došao i dolje na rijeci ili ispred grada sredio El Torove revolveraše.

Možda nije sam. Po mišljenju Nada Bugbeeja ne bi mogao biti sam.

— Ta gdje su tvoji ljudi? — poviče Nad Bugbee El Toru.

Gipko iskoče iz sedala.

Adam McGill također sjaše. Naprosto je kliznuo sa sedla i prije nego što je drugu nogu spustio na tlo, počeo je pucati. U međuvremenu je nabio svoje koltove.

Nad Bugbee mu uzvratila vatrom. Ispali jedan hitac, pa još jedan. Međutim, morao mu se približiti, jer nije pogodio.

A onda ga zahvati jedno tane.

Uspravi se poput svijeće, uspne se na vrhove prstiju, a zatim padne.

El Toro nestane u sjeni udubine u kući. Pri tome nekoliko puta zazviždi i ispali nekoliko hitaca. Bilo je sasvim jasno da namjerava zadržati McGilla dok ne stigne pomoć. Njegovi ljudi bi se morali nalaziti negdje u blizini. Uskoro će se pojaviti i umiješati se.

Adam McGill nije mogao dopustiti da ga ukliješte. Nije mu bilo poznato s koliko ljudi El Toro raspolaze, no morao je pretpostaviti da ih ima previše za jednoga.

U međuvremenu ga opet zahvati jedno tane.

Treća rana nije bila bezazle-

na poput prvih dviju. Sada je McGill bio opasnije pogođen. Tane ga je pogodilo pod rebra. Ponestajalo mu je zraka, bol je postajao sve žešći. Bio je gotovo paraliziran od bola. Rana je žestoko krvarila.

Zamalo ga ne obuzme panika. Silni nagon za samoodržanje počne mu podrivati i neka gorka pomirenost sa sudbinom, ponajviše zato što mu se učinilo da nije uspio.

Borio se protiv toga... razum mu je govorio da mora odustati da bi spasio glavu.

S tim El Torom i njegovim ljudima, možda dvojicom-trojicom, neće izići nakraj.

Grozničavo je razmišljao o tome, naslonivši se na stup arкаде povrh koje su se nalazili gornji katovi kuće. Čekao je da se El Toro ponovo pojavi iza ugla i pokuša otvoriti vatru na nj.

No El Toro ostane u zaklonu.

Odjednom zagrmi:

— Dodite, muchachos! Dodite već jednom! Nalazi se ispred sedlarnice. Opkolite ga tamo!

McGill više nije mogao čekati. Otetura do svoga konja, koji ga je čekao sa spuštenim uzdoma i kojega pucnjava nije ni malo uplašila.

Popne se na sedlo gotovo očajničkim trzajem... Kad je uzjahao, otme mu se neki glas koji je izražavao olakšanje.

Zatim potjera konja prema rijeci.

Dakako, dobro se borio. Sredio je četiri protivnika, a jedan od njih je bio glavom Nad Bugbee, koji mu je namjestio stupicu.

No ipak ih je bilo previše za jednoga. Zapravo se upustio u suludi pothvat. Još bi jučer svu svoju imovinu uložio na to da

će mu poći za rukom da oslobodi Cindy. A zapravo je bio ludak koji je sam sebe smatrao natčovjekom. Dosad je u stvari imao više sreće nego razuma. Protivnika je ipak bilo previše.

Sada se ranjen morao dati u bijeg.

Za Cindy Duane neće moći više ništa učiniti, baš ništa! Bit će zapravo sretan ako mu uspije da spasi sebe.

Izjaše iz grada. El Toro nije pucao za njim. Možda je morao nabiti oružje. Ili je pak i sam potrčao k svom konju.

Na izlazu iz mjesta još su u prašini ležala ona tri revolvera-ša što su htjeli zaustaviti McGilla. On projaše pokraj njih. Jedan teško podigne glavu, prokune za njim i poželi mu skorou smrt.

No Adam McGill to nije čuo. Tek četvrt sata kasnije se ogleda. Naposljetku ugleda svoje progonitelje. Bila su četvorica: vjerojatno El Toro i još tri čovjeka.

Sustizali su ga, jer su im konji bili svježiji i mogli su lako zagrabiti. Životinja Adama McGilla bila je izmorena dugim jahanjem. Hoće li još uopće moći spasiti svoju kožu?

Za Adama McGilla je to bio očajnički pokušaj bijega. Sav izranjen, s mukom se održavao u sedlu. Ridi konj je grabio koliko je mogao, ali to nije bilo bogzna što. A rijeka nikako da se približi.

Zašto se zapravo toliko nada od rijeke?

Kakvu će mu pomoć pružiti ta rijeka? Nije to znao. Rio Grande je za njega bio samo cilj koji mora postići.

A onda? Nije to znao. Nije

znao čak ni hoće li živ stići do rijeke.

Progonitelji su ga brzo sustizali. Uskoro su i zapucali za njim. Htjeli su ga olovom izbaciti iz sedla. Naravno, nije ih obuzela samo lovačka groznica već i divlji bijes želja za osvetom. Jer su projahali pokraj svojih drugova što su ležali u prašini i zapazili su ih.

Nisu mogli očekivati da će brzo stići McGilla. Zbog toga su rano počeli pucati. Nadali su se da će ga pogoditi na sreću.

Naposljetku McGill stigne do rijeke, pritjera konja k mjestu za pristajanje skele a zatim ga potjera u vodu.

U mjesječinom obasjanoj noći zapazi i skelu kako je na dobačaj kamena udaljenosti od obale učvršćena čeličnim užetom.

McGill odmah shvati da ga je Manuel Hurtado očekivao.

No hoće li mu moći pomoći? Hoće li se usuditi da mu pomogne? Najvjerojatnije neće. Za Manuela Hurtada i njegovu rodbinu bilo bi to pravo samoubojstvo.

Progonitelji također potjeraju svoje konje u vodu za Adamom McGillom. Još su pucali. Jedno tane okrzne McGilla a zatim osjeti kako je i konj pod njim pogođen.

Da, dobri ridan mu više neće moći pomoći. Četvoronožni drug, koji ga je još za rata pronio kroz mnoge borbe, odjednom mu otkáže poslušnost...

Adamu McGillu je preostao još samo jedan izlaz, samo jedna mogućnost.

Baci se iz sedla u rijeku, zaroni i prepusti se struji.

Skelu više nije vidio. Struja ga je odnijela daleko. Nad sobom je vidio samo zvjezdano

nebo i mjesec koji je sjao svojim srebrnkastim svjetlom.

Na obali je tu i tamo zapazio poneku duboku sjenu stabla, grma ili kolibe. Da, na obali je bilo koliba. Najvjerojatnije su to bile ribarske kolibe, jer su ispred njih bili privezani čamci.

McGill je s mukom plivao. Osjećao je silne bolove pri svakom pokretu. Ipak, morao je na obalu, negdje će morati izići na kopno da bi zaliječio svoje rane.

Hoće li ga tražiti El Torovi jahači?

Kad je malo kasnije izašao na obalu, počne ga mučiti to pitanje. Sada se opet nalazi u Teksasu. Ali kakve koristi od toga?

Nad tu zemlju se također nadvila sjena Bugbeejevih, kao i na drugu obalu Rio Grandea. A Cindy, koju je namjeravao osloboditi, još se nalazi prijeko, na drugoj obali.

Što li će uraditi s njom?

Teturajući krene od obale. Pred njim se pojavi stara koliba. Po svemu sudeći nije bila nastanjena. Na sprudu je ležao stari čamac.

XXIV

Adam McGill osjeti dodir nečijih ruku i probudi se. U polumraku ruševne kolibe ugleda dva lica iznad sebe. Jedno od tih lica mu se učini poznato, a drugo je bilo djevojačko.

Ono poznato lice bilo je lice Manuela Hurtada, momka sa skele.

Mladić se nasmiješi Adamu McGillu, a ovaj u tom smiješku razabere srdačnu radost.

— Sve će biti u redu, senjor McGille — reče Hurtado. — Doveo sam sestru Rositu, jer je od bake naučila kako valja liječiti rane i bolesti. Baka je liječila ci-

jeli ovaj kraj. Rosita će također ubrzo steći dobar glas u tom poslu.

Adam McGill uspije samo kimnuti. Htjede nešto kazati, ali nije mogao oblikovati riječi. Umjesto svojih riječi začuje promuklo stenjanje.

Dali su mu nekoliko gutljaja hladnoga čaja. Možda je to čak bio neki sok. Tekućina je bila gorka i aromatična.

— Hvala... — prozbori McGill jedva razumljivo. — Ali nemojte dopustiti da vas uhvate... ne bih želio da zbog mene...

Nije uspio doreći misao. Svladala ga je silna iscrpljenost. Vjerojatno je izgubio previše krvi. Isuviše se iscrpio.

XXV

Kad je Pancho Lopez, krivonogi kauboj Adama McGilla, ugledao Bugbeejeve kako dolaze, odmah je znao da se dogodilo nešto što je naglo izmijenilo situaciju.

Pancha Lopeza obuzme osjećaj nelagode, neka zla slutnja. Prvi put poslije mnogo godina osjeti strah i mučninu u želucu.

No ubrzo se svlada i počne mirno promatrati jahače. Da, bili su to Bugbeejevi. Stari Jo Bugbee je jahao ispred sinova Henryja i Burka i nećaka Hanka Mifflina. Sobom nisu povelijeli nijednog jahača. Jahali su u zbijenoj skupini. Izgledali su prijeteće, odlučno... poput zgrčene šake. Ta usporedba se Panchu Lopezu ne učini nimalo čudnom. Njemu su izgledali poput zgrčene šake koja će udariti i smrskati sve što pogodi.

Pancho Lopez potisne strah koji je rastao u njemu.

Zatim pokuša uvjeriti sam se-

be da Bugbeejevi neće imati dovoljno hrabrosti da počine kakvo nasilje na ranču Hash-Knife. Da su to htjeli učiniti, ne bi poslali Nada Bugbeeja sa Cindy u Meksiko.

Pancho Lopez je znao da će mu u kuhinji zagorjeti jaja sa slaninom što ih je pripremao za zajutrak. Ipak, ne pomakne se sa svoga mjesta na vratima. Samo popravi pojas s oružjem.

Ujahali su kasom. Tek pred zgradom zauzdaju konje.

Stari Jo Bugbee odmah prijeđe na stvar:

— Hej, Lopez, želiš li se boriti za njega? Ako želiš, povuci kolt! Dojahali smo da bismo sredili taj ranč. Moj sin Nad je mrtav. McGill ga je ustrijelio prijeko, u Blanca Rosi. Razumiješ li?

Dakako, Pancho Lopez je sve dobro razumio.

Sada mu više nije trebalo ništa objasniti. Znao je da je Bugbeejeve obuzeo gnjev. Sišli su s uma. Ona stupica u Meksiku im je propala. Izgubili su Nada. Pancho Lopez je morao odlučiti.

Sada se može boriti ili uzmaknuti. Uzmakne li, uskoro će vidjeti kako ranč gori. A životinje u koralu će postrijeljati. Uništiti će sve što se može uništiti.

Pancho Lopez je volio taj ranč. On mu je bio domovina. A McGillu je on bio više nego kauboj. Prijateljevali su još od mladosti.

Ne, ne može se povući odavde, ne može bez borbe prepustiti ranč Bugbeejevima da ga unište. Pancho Lopez odjednom više nije osjećao strah. Sada je osjećao samo divlju želju da se održi.

Povuče kolt.

Stari Jo Bugbee se i ne pokrene u sedlu. Gotovo je radoznalo gledao u krivonogog kauboja Pancha Lopeza. Oba sina i nećak posegnu za oružjem.

Sva trojica su bila brža od Pancha Lopeza a Hank Mifflin je bio najbrži. I sva trojica zapucaju u Lopeza. Kad je ovaj naposljetku povukao obarač, u njemu su se već nalazila tri taneta. Kauboj se okrene u stranu a zatim padne.

XXVI

Kad je šerif Paul Newman ugledao kolibu Milesovih, zauzda sivog ždrijepca.

Zar da već sada odjaše k Sally Miles i dječacima? Neće li to izgledati nametljivo? Želi li udovica sa sinovima uopće vidjeti šerifa koji joj nije mogao pribaviti pravdu?

Osjeti želju da se okrene. Osjećao se krivim, upravo kao da je zatajio. Ona sjajna žena je sama a dječaci su izgubili oca.

Paul Newman je ovdje šerif. A ipak nije uspio učiniti ništa protiv Bugbeejevih, nije uspio ohrabriti porotu da jednoga Bugbeeja proglasi krivim.

Nije mnogo trebalo pa da se okrene.

No trenutak slabosti ubrzo prođe.

Šerif potjera konja i približi se naseobini. Sally Miles je sa sinovima upravo završavala kuću. Naravno, još će se namučiti oko krova. To ga gotovo obraduje. Tako će barem imati priliku da im pomogne u poslu s kojim sami ne bi mogli izići nakraj.

Kad su ga ugledali, zastanu. Sally Miles odmakne hrptom ruke uvojak sa čela. Na glavi je imala rubac. Blagi vjetar joj je

privio suknju uz dugačka bedra.

Kakve li žene, pomisli šerif. Kako li je sretan bio onaj Frank Miles pokraj te žene i sinova!

Sally Miles mu se ozbiljno nasmiješi. Da, obradovao ju je njegov posjet. Moglo se to pročitati u njezinim očima. I dječaci su ga promatrali kao starog prijatelja obitelji.

Šerifu se to sviđa. Osjeti da je dobro došao.

— Sjašite, šerife — mirno ga pozove Sally. — Lijepo je što ste svratili. Ubrzo ćemo doručkovati. Radimo već gotovo četiri sata. Pozivamo vas na doručak.

Već se bližilo podne. Odjednom zapaze dim iza dalekih brežuljaka.

Šerifove oči se stisnu u uske proreze. Odmah se zaputi u korak da bi osedlao konja. Usput dohvati pojas s oružjem. Opaše se.

Nitko nije kazao ni riječi, no ipak su svi sasvim točno znali što gori iza brežuljaka.

Mogao je to biti samo ranč Hash-Knife Adama McGilla.

Stup dima je potjecao od gorućih zgrada. Građanski rat još nije završio. Čak su i dječaci vidjeli mnoge rančeve u plamenu. Znali su kako izgleda stup dima što se diže s gorućeg ranča ili farme.

Kad je šerif osedlao konja i htio uzjahati, jedan dječak usklikne i pokaže u daljinu. Ugledaju Bugbeejeve. Svi su se osjećali poput Pancha Lopeza prije otprilike sat vremena.

Slutili su nevolju... osjećali su to instinktivno i sasvim pouzdano. Da, Bugbeejevi su u tom trenutku izgledali poput utjelovljene nevolje.

Šerif uzdahne. Izvuče nogu iz

stremena i spusti ruku s jabuke sedla.

Ne, ne mora više odjahati. Može pričekati ovdje.

Izmijeni pogled sa Sally Miles. Dugo su se promatrali. I dječaci su gledali u šerifa. Znali su da će izvršiti svoju dužnost kao i kad je Nada Bugbeeja lišio slobode i odveo ga iz saluna.

Sally Miles reče:

— Paule Newmane, možda bi bilo bolje i mudrije kad biste sada odjahali.

No šerif potrese glavom.

— Nikako! — usprotivi se. — Ja sam ovdje zakon. Ne mogu odjahati. Dva moja prethodnika su odjahala... a mene su poslali ovamo jer su znali da neću odjahati. Moram ostati!

Na trenutak pogleda kundak puške što se na korak udaljenosti od njega nalazila u toku na sedlu. Nije to bila sačmarica. Znao je da se s koltom u ruci ne može mjeriti sa četiri Bugbeeja. Sa sačmaricom bi vjerojatno bio u boljem položaju. No puška mu neće mnogo pomoći. Shvati da uopće ne smije dopustiti da dođe do pucnjave. Dopusti li to, poginut će.

Ne, zvijezda će mu poslužiti kao jedina obrana... Mora uvjeriti Bugbeejeve da bi bilo nerazumno kad bi nasrnuti na nj.

No tek što mu je ta pomisao pala na um, shvati da je Bugbeejeve obuzeo strašan gnjev.

Ponajbolje to dokazuje onaj stup dima iza brežuljaka! Ili...?

Stanu ga razdirati sumnje i nade. Udalji se od konja da bi dočekao Bugbeejeve.

Sally se malo povuče s dječcima. Šerifu je to bilo sasvim pravo. Ta ubrzo se više neće moći brinuti za njih.

Bugbeejevi su jahali korakom.

Zauzdaju konje na dva koraka udaljenosti od šerifa.

— Kakav je ono dim iza brežuljaka? — zapita ih šerif. — Dojahali ste odonud. Dakle... kakav je ono dim?

— Adam McGill mi je ustrijelio sina Nada prijeko u Meksiku — ozbiljno uzvratiti stari Jo Bugbee. Govorio je promuklim glasom a usne su mu se trzale od boli. — Uništio sam ranč Hash-Knife — doda. — A sada ću uništiti i ovu kolibu. Do svega toga je došlo samo zbog ovih doseljenika! Nije li tako?

— Nećete to učiniti — odlučno će šerif. — Iz glavnog grada ću pozvati potjeru. Sada se više nećete izvući, gospodine Bugbee.

— Hoću — uzvratiti stari i zapucketa prstima.

Njegov nećak Hank Mifflin odmah povuče. Bio je nevjerovatno brz. Šerif je u isto vrijeme uspio samo do polovice izvući revolver. I tada ga pogodi tane... smrači mu se pred očima. Padne kao da ga je udario grom.

XXVII

Šerif se osvijesti. Isprva nije mogao povjerovati da je živ. Bilo mu je potrebno mnogo vremena da mu se vrati pamćenje, da se prisjeti što se dogodilo.

Zatim osjeti bol i shvati da je teško ranjen... Očito ga prevoze na nekim kolima.

Onda pomisli na Sally Miles i dječake. Odjednom ugleda i njezino lice iznad sebe. Kao da se pojavilo iz guste magle. Zatim je postalo sasvim jasno.

Sally Miles mu se nasmiješi.

— Odvest ćemo vas u grad,

šerife — reče žena. — Ne mogu vam izvaditi tane iz tijela. Nalazi se blizu srca. No očito vam nije ozlijeđen nijedan važan organ. Inače se više ne biste probudili, Paule. A ni krvi niste izgubili mnogo.

Šerif sklopi oči.

— Hvala! — šapne. — Hvala vam... Sally Miles. A što je s Bugbeejevima?

— Uništili su sve i odjahali prema jugu — uzvratiti Sally. — Adam McGill je navodno u Meksiku ustrijelio Nada Bugbeeja. Mislim da se Bugbeejevi sada namjeravaju domoći McGillova skalpa.

Reče to oporo, s mnogo gorčine u glasu.

Šerif začuje neko stenjanje pokraj sebe. Nije to mogla biti Sally ni neki od njezinih sinova, jer su obojica sjedila sprijeda. Tom je upravljao zapregom. Šerifov konj je bio privezan iza kola.

Paul Newman okrene glavu u stranu. Ležao je na sijenu. No pokraj njega je ležao još jedan čovjek. Odmah ga je prepoznao, premda ga je vidio samo dva-tri puta. Bio je to Pancho Lopez, krivonogi kauboj Adama McGilla.

— Odvezli smo se na ranč Hash-Knife — objasni mu Sally.

— Time smo znatno produžili put. Tamo smo našli kauboja. Isprva smo mislili da je mrtav. No ipak je živ... Možda...

zatim dovikne sinu: — Vozi opreznije, Tome! Još opreznije... Bolje je da vozimo polako, iako ćemo izgubiti mnogo vremena...

Ne dorekne misao, no vjerovatno je htjela kazati: inače će nam još koji umrijeti na kolima.

Nije to mogla izreći.

Tom odmah pritegne uzde a konji uspore korak.

Šerif ponovo sklopi oči. Osjećao je bol u prsima. Osluškiavao ga je, ako se to može tako kazati.

Iz dubine duše zavapi: samo da ozdravim, da bih mogao pomoći ovoj ženi i dječacima!

XXVIII

Adam McGill se dobro oporavljao. Već su mu drugoga dana mogli skinuti povoje od lje-kovitog bilja. Rane su mu bile čiste, zatvarale su se iz sata u sat.

— Prava si vidarica, Rosita!
— reče djevojci kad ga je došla pogledati.

Trećega dana počne u ribarskoj odjeći popravljati truli čamac koji se nalazio u vodi nadomak kolibe. Sunce i kretanje na svježem zraku dobro su mu činili. Osjećao je kako mu se vraća snaga, kako je tijelo nadoknadilo veliki gubitak krvi.

Predvečer četvrtoga dana obalom dojašu dva jahača.

Odmah je znao da su to meksički revolveraši koji tragaju za njim ili njegovim lešem. El Toro najvjerojatnije nije odustao. Zapo-vjedio je da pretraže tek-sašku obalu, premda struja na tu obalu očito nije mogla ništa izbaciti.

Jahači su polako jahali uz rijeku. Tražili su tragove. Sigurno će mu postaviti nekoliko pitanja.

McGill nije znao hoće li moći uvjerljivo odglumiti ribara. Ipak, španjolskim jezikom vladao je poput pravog Meksikanca.

Bio je obučen u široku lane-nu košulju i iste takve hlače i obuven u sandale. Ispod veli-

kog slamnatog šešira izvirivala mu je kosa a lice mu je već bilo sasvim zaraslo u bradu.

Za pojasom hlača imao je kolt.

Odloži nož kojim je strugao oplatu čamca. Ostane na čamcu.

Znao je da će odmah pasti odluka. Polako su se približili i na-posljjetku zauzdali konje. Životi-nje su bile izvrsne, sedla prvo-razredna, a momci su bili odje-veni poput doista uspješnih lju-di.

No uspjehe su očito postizali koltovima.

Da, bili su to revolveraši. Naj-vjerojatnije i razbojnici. Njihove koltove je mogao svatko unaj-miti. Izgledali su upravo sjajno. Pokraj većinom siromašnih lju-di u Meksiku nalikovali su na vitezove. Vjerojatno su se i osje-ćali poput vitezova.

— Hej, ti, što to radiš? — za-pita jedan Adama McGilla.

— Pa valjda vidite — uzvratí McGill na njihovu jeziku. — Po-pravljam čamac. Zar možda vjerujete da su to magareća ko-la?

— Ne budi bezobrazan, žde-raču riba... samo ne budi bezo-brazan! Tko si ti uopće, hom-bre? Živiš li već dugo ovdje? Koliba se napol srušila. Zar si se možda doselio tek prije ne-koliko dana? Čamac je sasvim truo. Hej, tko si ti?

Adam McGill polako ustane. Morao se kretati oprezno da mu ne bi popucale rane. Nije namjeravao gubiti vrijeme s nji-ma. Bilo mu je jasno da će ga ispitivati unedogled, a onda će na-posljjetku ustanoviti kako s njim štošta nije u redu.

A bilo je tu još nešto.

Adamu McGillu je bio potre-

ban konj, dobar konj. Nema li konja, neće moći prijeko, u Blanca Rosu, da bi El Toru oteo Cindy. El Toro i njegovi ljudi mu zapravo duguju dobroga konja a i mnogo šta više.

Adam McGill je razmišljao hladno, praktično, gotovo nemilosrdno. Odmah mu je bilo jasno na koji se način jedino može održati.

Zbog toga se želio upustiti u borbu. Nije imao drugog izbora. Kako bi drugačije mogao preokrenuti situaciju u svoju korist?

Ustajući, zadigne košulju i zagura je iza drška revolvera.

Revolveraši to nisu očekivali. Nisu ni pomislili da bi to mogao biti McGill.

No sada im je to postalo jasno.

Istodobno shvate da su ujahali u stupicu. Ili su to barem naslutili.

Ali ipak u to nisu htjeli povjerovati... još nisu htjeli.

Prisjete se kako je taj gringo ustrijelio nekoliko njihovih drugova, ubio je čak i Nada Bugbeeja!

Postane im vruće. No njihovoj zabrinutosti se pridruži i osjećaj ponosa, pa čak i želja da prođu bolje od svojih prethodnika koji su se borili s tim gringom.

Sada bi čak mogli postati i glasoviti, a to svakako vrijedi više od nagrade koju plaća El Toro i koju će stari Jo Bugbee zacijelo udvostručiti.

Dakako, još su bili u sedlima, a u sedlu se ne može povući tako brzo kao stojeći objema nogama na tlu. Pa ni kolt protivnika ne nalazi se u krutim koricama. Morat će izvući oružje iza pojasa hlača. Prema tome ni on neće biti brz kao obično. Osim

toga nije još posve zdrav. Pomalo se iskosio, kao da ga boli rana.

Momci istodobno ovlaže usne i u tom trenutku su izgledali poput blizanaca, premda jedan drugom nisu bili nimalo slični.

Zatim povuku kao na neku zapovijed koju su mogli čuti samo oni i nitko drugi.

U idućem djeliću sekunde shvate kojom brzinom može čovjek poput McGilla izvući oružje iza pojasa hlača.

Konji su im bili naučeni na pucnjavu. Nisu se osobito uplašili. Da su se uplašili i propeli, najvjerojatnije bi ih zahvatila tanad namijenjena njihovim jahačima.

A ovako tanad pogodi jahače.

Adam McGill nije znao za milost. Htio je spasiti Cindy Duane koja se nalazi u vlasti razbojnika otkako ju je oteo Nad Bugbee. McGill nije mogao znati ni za kakvu milost. Inače ne bi mogao pobijediti...

A mora pobijediti!

Pokazao je meksičkim revolverašima kako umije zapucati teksaški revolveraš. Nije mu to bilo nimalo teško, jer su El Torovi ljudi bili doista slabi s koltovima. Samo su sjajno izgledali.

Kad su pali na tlo i počeli stenjati, McGill im pride i dobrano ih udari nogom.

— Tamo u kolibi se mogu dobro zaliječiti rane — reče. — I ja sam to morao učiniti. Zapravo ste imali sreću, hombres! Gotovo poput mene.

McGill im oduzme oružje, odvede njihove konje i pođe u kolibu da se presvuče.

Kad se vratio, revolveraši su sjedili jedan pokraj drugoga i pregledavali svoje rane.

— Zar ćeš nas ostaviti da ovdje iskrvarimo, gringo? — zapi-ta jedan promuklim glasom.

— Za oprostaj ti još mogu da-ti preko gubice! — hladno će Gill.

Pride konjima i na jednu ži-votinju priveže svežanj s ono nekoliko sitnica i hrane što mu ih je dala Rosita.

Zatim malo produži stremene i uzjaše. Uzde drugoga konja zadrži u rukama. Dok se udalja-vao, ranjeni revolveraši mu do-viknu nekoliko pogrda, među kojima je »konjokradica« bila najblaža riječ.

No McGill se i ne osvrne na njih. Jahanje mu nije zadavalo nikakvih teškoća, premda se to-ga pribojavao.

Jahao je da bi spasio Cindy.

Znao je da će tamo prijeko naići na još nekoliko protivnika osim El Tora.

No sada mu mora poći za ru-kom da spasi Cindy.

XXIX

Kad je Adam McGill ušao u kuću Dolores Lavantes, tu je još bilo razmjerno mirno. Smatrali su ga jednim od gringa koji se ponekad pojave projahavši ne-koliko stotina kilometara da bi posjetili lijepe djevojke Dolores Lavantes, o kojima se pričalo i u najzabačenijim rudnicima na sjeveru.

Dolores Lavantes osobno pri-mi gringa. Od prvog trenutka je vjerovala da je on neka glaveši-na.

— Imate sreću, senjor — reče mu Dolores. — Rano ste stigli i moći ćete birati među mnogim ljepoticama. Nestrpljivo vas očekuju. Jedan ste od prvih go-stiju. Imate li kakvih osobitih

želja? Želite li se najprije oku-pati?

Adam McGill je prekine su-him riječima i teško je razoča-ra:

— Tražim El Tora, Juana Montoju. Tu je, je li tako?

Žena se podboči i još jednom pogleda gringa.

Postala je oprezna. Očito je osjetila opasnost. Kao iskusna žena odmah je shvatila situaci-ju.

— Oh, niste li vi možda onaj Adam McGill kojega El Torovi ljudi tako uporno traže? Niste li čovjek kojemu pripada ona pla-vuša što ju je doveo Nad Bug-bee?

McGill pogleda Dolores La-vantes i kimne.

Žena se nasmiješi sa žalje-njem i pokaže dlanove kao tipi-čan pokret ispričavanja, molbe za razumijevanje i oprostjenje.

— Otišao je — reče. — S dva jahača i plavom senjoritom je gotovo pobjegao. Jedan od nje-govih ljudi je danas poslije pod-ne vidio kako su dva njegova revolveraša na drugoj obali po-ražena u borbi revolverima. Obuzeo ga je strah i otišao je prije dva sata. Ni dugove nije poravnao... Mislim da ste mu vi utjerali strah u kosti. Da, tako je...

Adam McGill je gledao u že-nu.

— Rado bih vam povjerovao, senjora — progunda McGill. — Uvijek sam spreman povjerova-ti lijepim ženama... No ipak će-te priznati da lijepe žene lažu više od ružnih. Nije li tako? I zbog toga ću sada zaviriti u sve sobe.

Dolores se nasmiješi.

— Bila sam lijepa... no sada sam debela a i stara... Predla-

žem vam jedan posao. Vjerujte mi na riječ da je El Toro otišao s plavušom... nemojte zavirivati u sobe, vjerujte mi na riječ!

McGill se zlovoljno nasmiješi.

— Kakav je to posao za mene? — zapita suho.

Vidjelo mu se na licu da je na kraju strpljenja.

Još nije bio sasvim zdrav, a morao se i boriti tamo prieko da bi se domogao konja. Bude li opet morao jahati, svaki kilometar će za njega biti pravi pakao.

Da, strpljivost ga je napuštala. Ubrzo će prasnuti. Dolores to odmah osjeti.

— Dobar posao! — uzvratí brzo. — Odat ću vam kako je El Toro vjerojatno odjahao s djevojkom. Vjerojatno, senjor, razumijete li? — naglasi žena.

— Zašto samo vjerojatno?

Dolores se opet nasmiješi kao da ga moli za oprostjenje.

— Ovisit će to ponajviše o djevojci — reče mu oprezno. — Bude li mu sklona, dobije li on što želi, zadržat će je uza se i jahat će s njom posvuda uokolo sve dok ne okupi dovoljno ljudi da bi opet bio moćni El Toro, Juan Montoja, koji se ne mora bojati čak ni Bugbeejevih. Ne prihvati li ga djevojka, prodat će je za tisuću srebrnih pesosa.

— Kamo?

— U Blasco. Tamo postoji samo jedna javna kuća... Ne bude li ljubazna prema njemu, prodat će je u Blasco. Tamo oskudijevaju djevojkama... a ima mnogo rudnika. Tamo još rade stotine robova. U Blascu je sve drugačije...

Dolores Lavantes gotovo žalosno zašuti.

— Da, za mene je to bio dobar posao — reče McGill. — Nadam

se da se neću morati vratiti da bih ovdje sredio račune zato što sam bio nakljukan lažima... Doista ne vjerujem...

Skine šešir pred Dolores Lavantes.

Zatim izide, uzjaše, dohvati uzde drugog konja i odjaše u noć.

Dolores Lavantes je još dugo gledala za njim.

Kakvog li čovjeka, pomisli. Boji ga se čak i El Toro... Pred njim bježi svaki čovjek s trunčicom razuma u glavi. A svi momci koji mu pokušaju oteti djevojku su luđaci, jadni luđaci!

Iz mraka joj se približi golemi Crnac, koji je kod nje radio kao sluga.

— Gazdarice... — izusti Crnac.

— Ništa... — promrmlja Dolores. — Prohtjelo mi se svježeg zraka. Mirno je danas, Georgio... vrlo mirno.

Šutjeli su.

Odjednom začuju topot kopita. Neki jahači su dolazili od rijeke i stigli do prvih kuća. Sada topot odjekne po starom španjolskom pločniku između kuća. Sudeći po zvuku, bilo je tu možda pet-šest jahača. Dolazili su sa skele.

Dolores Lavantes i sluga pričekaju.

Ubrzo stignu jahači.

Nisu to bili ljudi s nekog ranča ni razbojnička družina koja je dojahala da bi se zabavila. Nisu to bili ni konjokradice koji prieko prodaju ukradene konje, a ovdje rasipaju dobiveni novac.

Dolores Lavantes odmah prepozna staroga orla na konju.

Nekoć bi stari Jo Bugbee češće svratio kod Dolores Lavantes i tu bi se zadržao nekoliko

noći. Tada još nije bila debela, bila je prava ljepotica.

— Hej, Dolores! — dovikne joj Jo Bugbee iz sedla. — Je li El Toro još ovdje? I gdje držite Nada?

— Ostario si, Jo — uzvрати mu žena. — Ne možeš više sjediti u sedlu. Sjaši! Osvježi se! Ispričaj ti sve što znam. Noć je duga. Tvoji će ljudi ujutro moći slijediti tragove. Ne znam kamo je odjahao El Toro.

— A Adam McGill? Što je s njim? Je li mrtav? Jaše li još? U međuvremenu si ga zacijelo upoznala? Svi ga poznaju. Ubio je Bugbeeja... Što je s njim?

— Sjaši, Jo! — promrmlja Dolores. — McGill je najvjerojatnije odjahao za El Torom i djevojkom. Ali, ne znam točno. Sjaši samo, stari prijatelju. Dugo si jahao...

XXX

U međuvremenu je Cindy Duane jahala kroz noć s El Torom i njegova posljednja dva jahača. Nije se više nadala, nije se zavaravala.

Bila je izgubljena.

El Toro, Juan Montoja, neće joj ostaviti ni trenutka vremena. U Blanca Rosi je bio poražen. Morao je pobjeći. Jedan jedini čovjek je pobio gotovo sve njegove revolveraše, izbacio ih iz stroja. Osim toga stari Jo Bugbee će mu sigurno predbaciti smrt svog sina Nada.

El Toro mora opet okupiti jaku skupinu jahača. Tek će se onda osjećati jak i moćan. A sada je sam sebi nalikovao na protjeranoga kojota.

I zbog toga on poželi barem jedan uspjeh, onaj kod Cindy Duane. Cindy je to slutila, pa čak i znala.

Pruži joj pun vrč.

— Ispij, golubice! — reče joj. — Bit ćeš bolje raspoložena ispod pokrivača. Pij!

Druga dvojica se nasmiju, zubi im se zabjelasaju ispod tankih crnih brkova.

Cindy je oklijevala. Naposljetku doista iskapljuje vrč. Vino će je opiti. No zbog jela je prvi vrč nije sasvim opio.

Osjeti kako se sve u njoj mijenja. Osjeti čak i strah.

Ispusti prazan vrč, ustane i napusti vatru. Povuč se u kut u kojem je morala pripremiti ležaj u skladu s El Torovom zapovijedi.

Promatrao ju je smijući se. Odsjaj vatre nije sezao do ležaja. Zbog toga je tek kasnije vidio da nije pripremila jedan, već dva ležaja. A između njih je naslagala kamenje napravivši mali zid.

— Hej, Cindy — mrko će El Toro — zar si poludjela? Zar ne znaš što to za tebe znači? Ta što ti se ne sviđa na meni? Nisam li sjajan momak? Zar ne mogu imati svaku drugu djevojku? A zašto ne bih imao i tebe? Zar si drugačija? Oh, sigurno si glupa, glupa i luda! Izliječit ću te! Dođi ovamo!

— Nikako! — odlučno će Cindy.

Sve do tog trenutka nije pouzdano znala hoće li mu se moći oduprijeti.

No sada je bila odlučna u namjeri da se bori dokraja. Moći će je osvojiti samo silom.

— Dođi ovamo! — oštrije ponovi El Toro. — Inače ću te premlatiti! Zar imam kugu? Zašto nećeš?

— Ne mogu — uzvрати Cindy. — Nisam drolja koja se može kupiti. Ne mogu... i neću!

– Onda ću te prodati u Blasco za tisuću pesosa! Svake noći ćeš spavati s drugim muškarcem... s ljudima koji dolaze iz rudnika, prostacima koji zaudaraju po znoju i uopće se ne peru. Zar da te prodam u Blasco?

– Nikako... Ni prijetnjama nećeš steći moju ljubav. Žalim te, Juane Montoja! Navikao si na pljačku, krađu i...

– Dodi ovamo! – prekine je El Toro. – I ponesi svoj pokrivač!

Ne odgovori mu ništa, samo ustukne korak. Zatim čučne i dohvati neku toljagu s tla što ju je prethodno našla.

Kada je ustala s toljagom u ruci, El Toro udari u smijeh.

– Želiš li me ustrašiti time? Zar zbilja vjeruješ da te ne mogu svladati unatoč tvojoj toljagi?

– Svladat ćeš me, ali silom! – uzvratila mu Cindy. – Ipak, borit ću se dok god budem mogla... A ti ćeš se moći ponositi sobom! Veliki, ponosni El Toro mora si silom pribaviti ljubav žene... A i neće to biti ljubav: neprestano ću ti pljuvati u lice... Eto, sada ti je sve jasno! Samo dodi i pokušaj! Sve uzmi silom... Možeš se ponositi, El Toro... veliki biće za borbu! Hajde!

Rugala se, no bio je to samo očaj. Rugala se zato da ne zaplače.

Bila je sama. Imala je samo tu toljagu, svoj ponos i očajničku hrabrost.

Željela je propasti boreći se. Istina, osjećala je strah, ali se još nije pretvorila u biće bez volje s kojim se može učiniti sve i koje će se zadovoljiti time što će ostati na životu.

Očito je u sebi imala nešto od od prirode divlje mačke.

El Toro se začudi. Zamalo nije zapao u divlji bijes. Polako joj se približi.

Cindy podigne toljagu, spremna za udarac. U očima joj se odražavao plamen vatre.

El Tora odjednom prođe volja. Uzdahne i reče:

– Beskrajno si glupa... Ali pokazat ću ti. Prodat ću te za tisuću srebrnih pesosa! Naravno! Zar ćeš sve one ljude otjerati toljagom? Nećeš moći... El Rana, čovjek kojemu ću te prodati u Blasco, ne trpi takve stvari. Tisuću pesosa, koliko će mi isplatiti za tebe, ubrzo ćeš mu donijeti natrag zajedno s kamatama i kamatama na kamate! Tako si lijepa, a glupa kao ovca... – naglo se okrene. A zatim zagrmi na svoje jahače: – Ne smijte se, glupani! Jašemo dalje! Nećemo spavati! Odjahat ćemo u Blasco da bih tu glupu gusku prodao za tisuću pesosa. Hajde osedlajte konje, caramba.

Poslušaju ga.

Cindy odlane. Ispusti toljagu. Nije znala što će biti u Blasco. Silno se bojala toga grada i svega što je tamo očekuje. Možda će biti prisiljena da si oduzme život... A možda će se naposljetku slomiti i moliti El Tora da ostane s njim.

Ipak, zasad je bila sretna što joj je pošlo za rukom da odgodi najgroznije.

XXXI

Adam McGill stigne na to mjesto pola sata poslije njihova odlaska. Sjaše. Teturao je od slabosti i iscrpljenosti. Ognjište se još nije ohladilo. Štaviše, bilo je još žeravice ispod pepela. Ma

koliko je bio iscrpljen, pripremi večeru, a zatim se odmori otprilike jedan sat.

Neprestano je mislio na Cindy.

Oh, koliko bi dao da mu se vrati sva njegova snaga! Mogao bi brže jahati. Možda bi mogao stići El Tora prije Blasca.

Najprije se ipak mora odmoriti. Inače neće moći jahati.

Opipa rane. Povoje je bio vlažan. Vjerojatno je rana napukla i malo krvarila. Prerano je sjeo u sedlo. Zapravo je čudo što uopće može jahati.

Neprestano je mislio na Cindy. Bio je duboko uvjeren da se neće svojom voljom prepustiti El Toru, da će se boriti... a El Toro će je zbog toga odvesti u Blasco da bi je tamo prodao.

Sat kasnije opet uzjaše. Dobro je poznavao staze pokraj kolskog puta. Već je nekoliko puta bio u Blascu. U bližoj okolini postoji više od deset rudnika. Ranč Hash-Knife je isporučivao stoku za rudnike, također zvanu mesnu stoku.

Pokuša izračunati kada će stići u Blasco ako uspije ostati u sedlu do grada.

Vjerojatno tek kad se razdani. A onda?

Može li se uopće održati u borbi s El Torom i njegovim ljudima?

Kad bi El Toro znao koliko je McGill iscrpljen, sigurno bi ga negdje dočekao.

Adam McGill počne sve više razmišljati o tome kako bi mogao pobijediti u borbi s El Torom i njegovim ljudima.

XXXII

Zaustave se na blagom brežuljku i zagledaju se u veliki

kanjon pred čijim se ušćem nalazio Blasco.

Blasco nije bio velik grad. U njemu je možda bilo dvadesetak kuća sa sporednim zgradama. No ipak je izgledao otmjeno poput gotovo svih drugih mjesta u tom kraju.

Već se izdaleka vidjelo da se u tom gradu dobro zarađuje, da se u Blascu obrću pesosi.

El Toro pokaže Cindy veliku bijelu kuću na kraju mjesta.

— Tamo će biti tvoj novi dom — reče joj. — To je kuća El Rane. Desetak djevojaka tamo svake večeri primi stotinjak gostiju. Tamo se nećeš moći braniti toljagom. El Rana nije učitiv poput mene... Potjerajmo malo te životinje!

Posljednje riječi izreče zlovoljno. Potjera konja i sa strane pogleda Cindy. Užas joj se odrazio na licu.

Spuštali su se niz padinu. Cindy se samoj sebi učini poput žrtve koju vode na žrtvenik. Najradije bi pobjegla. A onda se opet zapita ne bi li bilo mudrije sporazumjeti se s El Torom.

Međutim, ništa nije poduzela. Mirno je jahala... barem naoko mirno. Upotrijebila je svu svoju snagu da bi se svladala. A kad bi je El Toro pogledao, uzvratila bi mu čvrstim i odlučnim pogledom. Tim pogledima mu je pokušavala pokazati svoj ponos.

Znala je da može uspjeti samo ako pokaže El Toru ponos kakav nikad nije vidio kod žene.

Nekoliko puta se u njoj javi slaba nada da će možda ipak uspjeti. No razum joj je govorio da to nije moguće.

Pola sata kasnije dojašu pred veliku kuću. Bila je to dvokatnica. Izgledala je kao da u njoj još

stanuje neki španjolski hidalgo.

Ispred trijema je neki mladi Meksikanac lopatom uklanjao konjske izmetine. Očito su noćas mnogi konji bili privezani ispred zgrade.

El Toro dovikne:

— Hej, El Rana, pokaži se! Znam da još ne spavaš... brojiš novac što si ga noćas ubrao. Dođi na prozor, El Rana!

Mladi Meksikanac se začudi i zaboravi na svoj posao.

S gornjeg prozora začuje se gundanje. Zatim se pojavi čovjek koji je s pravom nosio ime El Rana — Zaba.

Doista je nalikovao na golemu žabu koja samo čeka da uhvati muhu.

— Ah, El Toro! — začudi se El Rana. — Tebi ću oprostiti to narušavanje noćnog mira... Ta stari smo prijatelji, Juane Montoja! Što želiš? O, imaš lijepu senoritu... Moje su djevojke umorne. Bila je to duga noć. Svrati večeras!

Čovjek zašuti, zijevne i htjede se povući. No El Toro ga prekine u namjeri. Reče:

— Hej, El Rana, koliko ćeš mi platiti za ovu ljepoticu? Iz Tek-sasa je i nitko ne zna kamo je nestala... Onda, koliko?

El Rana pogleda pažljivije. Za njega je sve to, čini se, bilo sasvim normalno.

— Moram je najprije pogledati izbliza — uzvratil. — Sići ću. Možda ću ti za nju moći dati petsto srebrnih pesosa. Ali najprije moram opipati koliko joj je čvrsto meso.

Nestane s prozora.

El Toro se okrene prema Cindy Duane.

— Sada postaje ozbiljno, moja golubice! Sjaši da bi te El Rana mogao bolje ocijeniti. Sada on

kupuje robu. To se može usporediti s kupovinom konja... Opipat će te. Čuješ li, ponudio je petsto srebrnih pesosa! Ali platit će više... sigurno tisuću pesosa. Hajde sjaši, golubice!

Cindy ga bez riječi pogleda. Držala se uspravno i odlučno.

Ni prezir nije izrazila pogledom, samo mirnoću. Sjaše.

— Nećeš li me naposljetku zamoliti da ostaneš sa mnom?

— zapita je El Toro i nemirno se pokrene u sedlu.

— Neću!

El Toro se sumnjičavo nasmi-je.

— Hej, samo nemoj otići pre-daleko sa svojim blefovima! Pa što ćeš učiniti ako svake noći budeš morala spavati s dvadesetak ljudi?

— Borit ću se protiv svakoga, kao i protiv tebe — uzvratil Cindy. — Borit ću se dok god budem mogla... Radije ću dopustiti da me namrtvo premlate nego da se predam. Zašto to ne možeš shvatiti, ponosni caballero? Zašto ne može uvidjeti da moj ponos nije ništa manji od tvoga? Što bi ti uradio na mom mjestu? Pokušaj to zamisliti!

Posljednje riječi izrekla je gotovo suosjećajno.

Zadivila je El Tora. Učini joj se da je on tek sada shvatio što se krije u njoj.

El Toro zbunjeno potrese glavom:

— Sve su žene u dubini svog bića ipak samo drolje! I ti si takva! Bit ćeš manja od makova zrna!

Cindy mu ne odgovori. Upre pogled u kućna vrata. Otvore se i El Rana izide.

Doista, izgledao je poput žabe koja se kreće uspravno. Čudan čovjek! Nije bio visok, bio je

krupan. Sigurno je bilo mnogo snage u njegovim udovima i ružnom tijelu.

Dok ju je El Rana obilazio kao kobilu, Cindy je mirno stajala. No kad ju je dohvatio za ruku, uštinuo i pokušao joj opipati prsa, pljusnula ga je. Udarila ga je svom snagom.

El Rana iznenađeno zastane i opipa si obraz.

Pogleda El Tora.

– Zar je luda, amigo? – zapita ozbiljno. – Zar joj je glava sasvim prazna?

Zatim mu se od bijesa iskrivi žablje lice. Munjevitim pokretom uhvati Cindy za ručne zglobove.

– Pokazat ću ti...

– Polako, El Rana! – prekinе ga El Toro. Ona je još moje vlasništvo. Nemoj je povrijediti. Kad je kupiš, možeš s njom raditi što želiš. Cijena joj je dvije tisuće srebrnih pesosa! Vatrena je... A to se momcima sviđa. Dvije tisuće srebrnih pesosa!

El Rana pusti Cindy.

– Tisuću – reče. – Ni pesosa više!

Juan Montoja se krzmao. Pogleda Cindy Duane.

Cindy mu uzvрати odlučnim pogledom.

Nije tim pogledom prosjačila, pa ni molila. U njemu čak nije bilo ni prezira. Nije grdila ni prijetila.

Nepokretno je stajal i promatrala El Tora.

Bila je sama, nepuštena, bez zaštite, izgubljena. Eto, to je izrazila svojim stavom. No ipak se nije slomila. Stajala je i promatrala ga čvrstim pogledom.

Svi su gledali u Cindy.

Svi odjednom shvate da u njoj postoji nešto što nisu zapazili ni kod koje žene.

I odjednom osjete poštovanje prema toj ženi.

El Toro potrese glavom.

– Djevojko – progunda – zar si tvrdoglava životinja? Ili si luda? Zar me još ne želiš zamoliti? Zar da te uistinu prodam?

Ništa mu ne odgovori. Samo ga je promatrala.

Svi sada pogledaju El Tora. Očito ih je mučila znatiželja. Što li će učiniti?

On uzdahne.

– Možda sam lud – progunda naposljetku. – Da... zacijelo sam sišao s uma! Pustit ću te! Hajde, prokleta životinjo, nosi se da te više nikada ne vidim! Nestani, plavokosa luđakinjo!

Cindy polako krene, pride konju, uzjaše i bez riječi odjaše u smjeru iz kojega su stigli. Polako se udaljavala od Blasca.

Muškarci su gledali za njom. El Rana protare obraz. Zatim pogleda El Tora.

– Zar si me zbog toga uznemirio? Htio si je učiniti manjom od makova zrna da bi te zamolila za dopuštenje da te ljubi... Ali nisi naišao na pravu! Ima još žena koje su velike poput sunca, koje podsjećaju na svjetla u mrkloj noći. Luđače... danas si nešto naučio, je li? Ta bi mi žena pokvarila sve moje djevojčure! Ah, baš je dobro što je nisam kupio!

Vrati se u kuću i ne osvrnuvši se. Zalupi vratima za sobom. El Toro i njegovi revolveraši nijemo su sjedili u sedlima.

– Napit ćemo se! – reče El Toro. – Odjahat ćemo u Ramoninu »Fondu«.

Okrenu konje i odjašu korakom.

Osjećali su se pomalo svečano ili barem kao da su doživjeli nešto što ih se duboko dojmilo.

Međutim, da su sada mogli vidjeti Cindy Duane, uočili bi da je i ona samo djevojka, žena poput drugih. Čim je Cindy okrenula leđa Blascu, niz obraze su joj se slili potoci suza. Nije se mogla suzdržati.

Bilo je to nešto nalik na slom živaca. Suze su joj neprestano tekle ostavljajući tragove u sloju prašine na licu. Ramena su joj se tresla a ponekad bi zadržala cijelim tijelom. Zatim bi se gotovo zgrčila.

Htjede se baciti na tlo i isplakati se. Znala je da više neće moći dugo ostati u sedlu. Bila je sasvim iscrpljena, na rubu nesvjestice. Sve jače je osjećala umor.

No ipak mora još malo izdržati. Mora odjahati još nekoliko kilometara i potražiti kakav kutak u kojem će se zaustaviti da se odmori.

Oh, bit će to dugotrajno jahanje do Rio Grandea, a zatim do kuće u Amelieu na Spanish Woman Creeku.

No uspjeh će, jer to želi. Jašući kilometar za kilometrom i neprestano promatrajući okolinu, odjednom ugleda jahača. Dolazio joj je u susret. Za sobom je vodio još jednog osedlanog konja.

Kad je prepoznala jahača, nije mogla povjerovati svojim očima. Prizor joj se učini poput neke optičke varke. Zauzda konja, protare oči i potrese glavom.

Jahač joj se približavao.

Da, bio je to Adam McGill. Sljedio je El Torove tragove. Cindy odmah shvati da zapravo ne bi više dugo bila sama, jer im je McGill bio za petama. On bi je oteo El Toru ili El Rani.

Cindy se nasmije. Zatim obriše suze s obraza.

Adam McGill joj priđe.

– Cindy, oprosti mi... što dolazim tek sada. Je li prekasno?

– Nije, Adame. Stigao si u pravom trenutku. Sretna sam, odvest ćeš me kući... Potraži kakvo mjesto za nas, moram se odmoriti, ispavati. Na kraju sam snaga.

– Dodi, Cindy, odjahat ćemo na onu terasu. Tamo ćeš se moći odmoriti.

XXXIII

Odabrao je dobro mjesto. Cindy je spavala u sjeni. Spavala je duboko i čvrsto, ništa nije sanjala, osjećala se zaštićenom.

Adam McGill se također odmarao. Pokadšto bi zadrijemao. No uvijek bi ponovo otvorio oči i pogledao dolje, na onaj put prema Blascu.

Valjano je zameo tragove što su ih ostavili za sobom jašući na terasu. Bugbeejevi će sigurno ubrzo stići. Znao je da je stekao stanovitu prednost ispred njih, jer je bila noć i jer nisu znali kamo su odjahali El Toro i on. No u svitanje će Bugbeejevi ustanoviti u kojem su smjeru odjahali.

Ugleda ih tek oko podneva. Stari Jo Bugbee još je jahao na čelu.

Slijeva i zdesna su mu sinovi Henry i Burk zaostali za pola dužine konja. S Burkove strane, iza njega, jahao je Hank Mifflin.

Na začelju su jahala dva Bugbeejeva jahača.

Bilo ih je šest mahom opasnih ljudi koji su krenuli na put da bi pobili nekoliko ljudi.

McGill ih pusti da odjašu u svom smjeru. No odmah se zapita što li će se dogoditi u Blascu.

I El Toro zacijelo računa s progoniteljima. Stari Jo Bugbee će na njega svaliti krivnju za neuspjelu zamku u Blanca Rosi i za pogibiju Nada Bugbeeja. Još će mu mnogo šta staviti na teret. I zbog toga mora doći do sukoba.

Adam McGill opet legne i sklopi oči.

Ima još nekoliko sati vremena.

XXXIV

El Toro se sam ispružio na verandi »Fonde«. Malo je odspavao, nešto pojeo i popio. A zatim je čekao: točno je znao što će se dogoditi.

Htio je da sve to što prije prođe. Već je poduzeo stanovite mjere opreza.

Jedno je pouzdano znao: sjena Bugbeejevih ne seže do Blasca. Sjena Bugbeejevih seže samo do jednog mjesta između Blanca Rose i Blasca.

U kasno poslijepodne Bugbeejevi ujašu u Blasco.

Nije im bilo potrebno mnogo vremena da dojašu do »Fonde«. El Toro se tu osjećao poput gospodara kuće, jer bi ga Ramona, gostioničarka, najradije zadržala pokraj sebe. Naoko je drijemao u velikom stolcu za ljuljanje. Šešir je položio na bedra.

Kada su Bugbeejevi dojahali pred verandu, El Toro tobože sneno otvori oči.

— Hej, Jo Bugbee! — začudi se, zijevajući. — Što te vodi u Blasco? Zar poslovi?

Jo Bugbee je bio umoran i iscrpljen. Izmučilo ga je dugotrajno jahanje. No ipak je još izgledao poput starog orla.

Kažiprstom pokaže na El Toru.

— Zatajio si i zbog toga je poginuo moj sin Nad! — zareži. — Stupica u Blanca Rosi nije valjala. Gdje je djevojka... ona Cindy Duane? Gdje je Adam McGill? Je li već bio ovdje? Jesi li ga sredio?

— Nisam — uzvрати El Toro. — Djevojku sam pustio. Vjerojatno je putem susrela McGilla. Zatim su oboje vas propustili da projašete ispod njih i nasmijali vam se... Ostario si, Jo Bugbee. A ovdje, u Blascu, nema tvoje sjene. Nije to tvoje područje. A tvoj sin Nad je bio dovoljno odrastao da sam pripazi na sebe! Zar ćeš mene pozvati na odgovornost zbog svih njegovih propusta?

— Tako je! — Jo Bugbee kimne. — Nad je imao mnogo novaca uza se. Međutim, kad su ga pokapali u Blanca Rosi, džepovi su mu bili prazni... Vрати mi novac, Juane Montoja!

— Nosi se dovraga, starče! Ovdje nema tvoje sjene. Blasco je u mojoj sjeni!

El Toro gotovo ispraska te riječi.

Jo Bugbee ne odgovori. Nije uspio otkriti ništa što bi ga moglo zabrinuti. Pucne prstima.

— Sredi ga, Hank! — reče nećaku kroz stisnute zube.

Hank Mifflin je bio najbrži revolveraš među Bugbeejevima.

Hank Mifflin odmah povuče... bio je doista brz. Uspravio se u stremenima kao da je samo čekao naredenje. Kolt mu je samo iskliznuo iz korica.

Međutim, El Toro je već imao kolt u ruci, ispod šešira što ga je položio na bedra. Ispali prvi.

Praskanje revolvera odjekne mjestancem.

El Torovi ljudi, koji su dotad

bili skriveni, također se umiješaju. Dakako, pravodobno!

XXXV

Bila je već gotovo večer kad su Adam McGill i Cindy Duane, koja se u međuvremenu probudila, opazili poražene Bugbeejeve.

Jo Bugbee je još bio na čelu.

Na dugačkim uzdama vodio je za sobom konja na kojemu je neki čovjek poprijeko ležao u sedlu. Bio je uvijen u pokrivač i vezan za konja. Burk Bugbee, najstariji sin Joa Bugbeeja.

Za njim je jahao Henry. Bio je tako teško ranjen da je koso sjedio u sedlu i objema rukama se držao za jabuku.

Iza njega je jahao jedan od Bugbeejevih revolveraša. Vodio je dva konja preko kojih su bila prebačena u pokrivače uvijena tijela. Bili su to Hank Mifflin i drugi Bugbeejev revolveraš.

Adam McGill i Cindy se pogledaju.

– Poražen je – reče McGill.

– Njegova sjena ne seže do Blasca. El Toro nije dopustio da ga sredi, da ga kazni zbog slabo obavljena posla... Stari je očito bio isuviše samouvjeren, prenapeo je luk. Bugbeejevi su zauvijek poraženi. Preostao mu je još samo jedan sin. Spustimo se!

Kad je Adam McGill dojahao sa Cindy, Bugbeejevi su već podigli logor i naložili vatru.

Starac je sjedio pokraj vatre. Umorno je podigao glavu.

Pokraj njega je ležao ranjeni

Henry. Po strani su ležala tijela poginulih: Burka Bugbeeja, Hanka Mifflina i revolveraša.

Preživjeli revolveraš je stajao pokraj vatre.

Jo Bugbee pogleda McGilla i Cindy Duane.

Ali ništa ne reče. Izgledao je izgubljeno, upravo poput starca koji još može samo zbunjeno gledati u neku točku u daljini.

– Tako zar? – zapita Adam McGill.

Jo Bugbee je i dalje šutio. Ranjeni Henry Bugbee počne bolno proklinjati na svom ležaju. Revolveraš mirno reče:

– Da, tako... Adame McGille. Sada se ne smijemo vratiti kući na ranč Quarter-Circle... eto, ni to više ne smijemo! Prije nego što smo odjahali da osvetimo smrt Nada Bugbeeja i kaznimo El Tora, zapalili smo tvoj ranč, McGille. Ustrijelili smo tvoga kauboja i sredili šerifa, jer je pokušao zaštititi Milesove... Eto, McGille, starac se ne smije vratiti kući, jer bi ga odmah lišili slobode... Nema više sjene Bugbeejevih! Ne znam kamo ćemo odjahati. Želiš li zadovoljštinu od mene, McGille?

Adam McGill ga pogleda i potrese glavom.

Zatim namigne Cindy i okrene konja.

Odjašu na sjever. Noć se spuštala s istoka gušeći posljednje svjetlo dana.

Sve je prošlo, a vrijeme će donijeti zaborav.

KRAJ

POTRAGA

Predvodnik Washington Percy zaokruži pogledom izmršavjela tijela skupljena oko logorske vatre i ozbiljnim glasom izusti:

– Da vam nije palo na pamet odlaziti u grad! Smith tamo ima nekog posla, a vi ostali ostajete ovdje!

Sycamore Smith nemarno zaja-ha, a plamen u tom trenutku naglo liznu uvis i osvijetli njegovo neprirodno blijedo lice, dok su mu oči probadale ridokosnog Cona Lasha koji je sjedio na suprotnoj strani kruga. Šutljivim i iskusnim goničima stoke nije promakao taj oštar pogled, kao ni ironična grimasa kojom je uzvratio Lash.

– Uvijek imaš nekog posla u gradovima pokraj kojih prolazimo – otegnuto reče Lash.

– A ti se, pak, stalno držiš izvan njih, čini mi se – neodređeno odgovori Sycamore i odjuri u preriju paperjastom mjesecinom.

Bilo je ljeto, ali blagi noćni sjevernjak donosio je ugodnu svježinu. Pred njim su bila raspršena svjetla nekog grada, presijecajući ravni pustinjski obzor poput slabašna znaka ljudske prisutnosti, izgrebena u jednoličnoj pustoši. Ulica kojom je prolazio nalikovala je blijedoj prašnoj plahti prostrtoj među kockastim, drvenim zgradama. Sjaha pred salunom.

U svakom gradu ponavljao je jednak obred, još odozdo, od dalekog Chisholma u Teksasu. Našao je šerifa kako se besposleno proteže u dovratku staje i upitao ga mirnim glasom:

– Prošle godine ovim putem prošlo je društvanice: šestorica mušaka-

raca i jedna žena. Jesu li se zadržali ovdje?

Šerifovo lice bilo je umiljato i puno iščekivanja, ali glas mu zazvuča hladno:

– Djevojka u laganoj dvokolici, ostali na konjima.

– Djevojka se zvala Allyn Lord.

– Otišli su prema sjeveru. Djevojka je, čini se, bila iz dobre obitelji, ali nije izgledala sretna. Momci kao da su tražili neprilike. – Voda zaklokota u obližnjem oluku. Šerif zašuti, a onda zamišljeno procijedi: – Ali neprilike su ih pronašle. Uostalom, kada stignete u sljedeći grad, potražite šerifa Battenburga. On zna više.

– U tom društvu bio je i jedan dječak – dometnu Sycamore. – Slični meni. Moj brat.

Šerif polagano odgovori:

– Tvoj brat nije se vratio. Ni djevojka. Battenburg zna zašto.

– Hvala! – promrmlja Sycamore i ode.

Dok se približavao logorskoj vatri koja se iz te udaljenosti doimala poput crvenkaste nepravilne krpi-ce, pomisli: »Neka bog pomogne Conu Lashu ili meni«. Usnice mu se ukočiše, a ni sam nije znao da li mu tijelo drhti od suzdržana bijesa ili hladna vjetra. Ipak, kada je ujahao u logor, Lashov ispitivački pogled uzalud je tražio na njegovom licu bilo kakav znak raspoloženja.

– Kako je bilo?

– Tako.

Lashove oči pretvorile su se u sjajnu zažarenu crtu.

– Možda će idući put biti drukčije.

— Možda — složi se Sycamore, priveže konja za motku i priključi se ostalima. Iz tame je dopiralo poluglasno pjevušenje goniča koji su obilazili stado. Ostali su nepomično sjedili oko vatre i slušali Lashovo pripovijedanje:

— I ... tako je Sam Bass ujahao u Round Rock, ali među njegovim momcima bio je netko tko ga je izdao šerifovim ljudima. Zapamtite, momci, nema odvratnije stvari od izdaje. Građani su ga cijelog izrešetal. U redu... bio je izvan zakona, ali nitko ne može reći da nije bio hrabar i da nije ostao do kraja u igri.

Sycamore se prignu i pripali cigaretu na vatri. Pogleda mladog Willyja Morgana čije je nezrelo lice upijalo svaku Lashovu riječ. Nije mu bilo ni šesnaest godina i takve pripovijesti zaokupljale su ga sasvim. Sycamore uzdahnu — više od tisuću i pol kilometara, koliko je trajalo njihovo putovanje, Lash je kljukao mladića takvim pričama o bezobzirnim pustolovinama, usadjujući mu divljenje prema lagodnu i slobodnu životu, preuveličavajući hrabrost i ljubavne pustolovine ljudi poput Sama Bassa. I ostali goniči shvaćali su kuda sve to vodi, ali već odavna bili su naviknuti da se ne miješaju u tude poslove.

Sycamore kao uzgred reče:

— I tako je jedan najobičniji lupč napravio preveliku petlju i zapleo se u nju.

Willy se gnjevno trgnu, a Lash bi ga, da je mogao, sažgao pogledom.

— Zašto bi Bass bio običan, dragi prijatelju Smithe? Nikada se nije čulo da je pokrao malog čovjeka. Samo bogataše. I, naposljetku, ostao je u igri do kraja.

— Velika razlika! — odgovori Sycamore. — Kokošar, džepar, kradljivac stoke... na isto ti dode! Crkao je u grmlju, bijedno ustrijeljen poput lopova. A što se tiče hrabrosti... i štakor ostaje u igri do kraja kada ga stjeraju u kut.

Willy se okrenu Lashu nijemo ga moleći da obrani Bassovu veličinu, ali on samo slegnu ramenima i

opruži se na pokrivaču. Zavlada tišina. Sjevernjak se pojačavao. Goniči su usnuli lakim kratkim snom vječnih lotalica. U tri sata stražar ih razbudi i uskoro dvije tisuće goveda zatopta prerijom nad kojom je lebdjela vunasta jutarnja izmaglica. Tijela životinja doimala su se poput lelujava sedeg mora koje se lijeno valja ravnicom, preko rijeka, kroz tiješne klisure, teškim, sporim korakom, osjećajući zov sjevera poput igle u kompasu. Jahače je obavijala žućkasta prašina koja se dizala s isušena tla.

Sycamore pristupi Pearcyju koji mu očinski reče:

— Vidio sam da se sprema oluja između Lasha i tebe. Budi razborit, on poteže isuviše brzo.

— Zašto si ga uopće poveo.

Sycamore ugleda Willyja koji se povukao s mjesta krilnoga goniča da bi mogao jahati usporedno s Lashom.

— Razumije se u stoku. Umije prevesti stado preko rijeke bolje nego itko drugi.

— Zar ne vidiš što radi? — Sycamore je uporno izazivao. — Na sjeveru je bezakonje, a on tog momka kljuka izmišljenim pričama. Njegov cilj je očit. Sasvim će ga izludjeti do kraja puta, napraviti će lopova od njega.

— Willy je dovoljno odrastao da zna razlikovati pravdu od nepravde. Ne miješaj se u to.

Willy je dijete i zanosi se šarenim sličicama. Jednog dana će se opametiti, ali sada je mekan poput gline koju lako mogu uobličavati vješte ruke. Lashu je potreban suradnik kojeg može natjerati da obavlja prljave poslove umjesto njega.

— Znam da ga ne podnosiš.

— On je uništavao ljude, ljubazno im se smiješeći u oči.

Sycamoreov pogled zasvijetli.

Pearcy promijeni temu.

— Osjećam promjenu vremena. Sutra će vjerojatno kiša.

Goniči su posjedali oko vatre i odmarali se poslije večere. Tada su

im se misli vraćale u prošlost o kojoj gotovo nikad nisu razgovarali, i promašajima koje će uvijek pamtiti. Sycamore jer proučavao Willyja koji je sjedio oslonjen na Lashov lakat. Mladić je u svemu oponašao svoj uzor. Kada bi svijao cigaretu, ukočio bi prste kao što je činio Lash; kada bi se smješkao, ironično bi opuštao kutove usana, a dok je jahao, slobodnu ruku držao je nemarno opuštenu niz kukove. Bio je to čvrst momak, ali neiskusni. Obožavao je Lasha, a pošto dotjeraju stoku na cilj, ovaj će ga povesti sa sobom među razbojнике. Uostalom, to je već jedanput učinio.

Sycamore gorko uzdahnu i nemarno kaza:

— Nekoć je na jugu živio čovjek. Imao je brata i djevojku s kojom se kanio vjenčati. Zvao se...

Lash se trznu.

— Recimo da se zvao Smith. To je često prezime. — Svi utihnuše. Sycamore nastavi: — Dobro. Neka bude Smith. Djevojka je bila iz čestite obitelji, a brat mlad i pomalo prevrtljiv. Ipak, bio je dovoljno pošten da časno zaradi novac za život. Međutim, tada je u njihov kraj došao čovjek kojeg su, pretpostavimo, zvali Ridi.

— I to je vrlo čest nadimak — promrmlja Lash, ne sklanjajući pogled sa Sycamore.

— Taj Ridi pripadao je onoj vrsti ljudi koji brzo osvoje simpatije muškaraca i žena. Obrlatio je Smithova brata, uvjerivši ga da na svijetu nema čovjeka poput Rideg.

— Pa valjda je taj Smith pokušavao opomenuti brata da se kloni tog Rideg — dometnu licemjerno Lash.

— Naravno. Ali to nije pomoglo. Ridi je od momka napravio kradljivca stoke, pripovijedajući mu o pothvatima nekog pustolova. Mladić se divio tim pričama. Nekoliko mjeseci zajedno su krali stoku, a za to vrijeme Ridi je uglađenim vladanjem zadobio djevojčinu naklonost. Naposljetku su se i vjenčali.

— Znači... nasamarili Smitha?

— Baš nasamarili — promrmlja Sycamore.

Osjetio je da su ostali goniči shvatili što se krije iza te priče. Međutim, za Willyja je to bila još jedna pripovijest uz koju brže prolaze jednolične prerijske večeri.

— Taj južnjak nije znao da je Ridi varalica. A ni djevojka.

— Siguran si? — umiljato upita Lash.

— Da je znala, prezrela bi ga. Ali Ridi je znao postupati s ljudima. Odmah poslije svadbe uputili su se prema sjeveru na bračno putovanje. Mlada žena u laganoj dvokolici, a Ridi i Smithov brat na konjima. Poslije nekoliko mjeseci Ridi se vratio sam, ništa ne govoreći.

— Zar ga Smith nije pitao za nestalog brata i djevojku — bezizražajno upita Lash.

— Nije — Sycamore je govorio polagano i sjetno. — Htio je prije doznati kraj priče. Ustanovio je da je Ridi usput pokupio još šestoricu čudnih muškaraca. Zajedno su nastavili putovati prema sjeveru. Što se potom zbilo, skriveno je u tim krajevima.

— Taj Ridi i nije, čini se, bio tako opak. Dječak ga je volio. Djevojka se udala za njega — Lashov pogled bio je licemjerman i podmukao.

— Pristupao je ljudima sa smiješkom koji ih je osvajaio. Podlac! — odvratila Sycamore.

Willy se uključi u razgovor.

— Smith je mogao nešto učiniti da to spriječi.

— Točno, mali. Ali čini se da je taj Smith bio budalasta ova koja ne uspijeva zadržati sijeno u vlastitoj staji — reče Lash podrugljivo.

— To će se tek vidjeti — bezizražajno odgovori Sycamore.

Ni jedan ni drugi ništa nisu osjećali u tom trenutku. Bili su poput dva mrtva tijela, uspravna i ukočena, a između njih je titrala vatra. Pearcyjev glas zazvuči blago poput južnog vjetra.

— Nemojte noćas skidati sedla. Na istoku se sprema oluka!

Utihamo i posljednji dašak vjetra,

a plavičasti jezički umiruće vatre
liznu prema pocrnjelu nebu.

Dan ispunjen žutosmeđom sumaglicom koju nije probila nijedna zraka sunca, blizio se kraju kada je stoka pregazila nabujalu rijeku.

— Gotovo uvijek moglo se prejahati na drugu stranu, da se ne smoče gležnjevi — reče Pearcy. — Ne sviđa mi se brzina kojom se diže voda. Budite pažljiviji noćas i zadržite goveda na okupu.

Sycamore je obišao stado. U sumraku koji je naglo osvajao zemlju, svjetlucanje logorske vatre doimalo se kao da dolazi iz velike udaljenosti. Nebo i zemlja srasli su u bezobličan mračan prostor, ali, začudo, nije se osjećao pritisak u zraku, ni elektricitet niti teškoće prilikom disanja. Bučni kлокot rijeke doimao se poput grlenog hripanja u sveopćem zatišju.

Vrati se u logor i pojede večeru pripremljenu na brzinu. Svi su bili obuzeti čudnom nervoznom napećošću. Lash je drugarski obgrlio Willyjeva ramena, a Pearcy je mrmljao:

— Ako se zateknemo u središtu nevremena, na svakom kaduljinom grmu uokrug osamdeset kilometara bit će napretek govedskih odrezaka.

— A možda i poneka ljudska koža — dometnu Lash.

Sycamore izjaha i već poslije dvadesetak koraka nije čuo nikakvih zvukova iz logora niti je išta vidio. U toj žednoj zemlji grad je morao biti pokraj rijeke, pa je slijedio obalu. Nije pogriješio i uskoro ujaha u neosvijetljenu ulicu sa čijih su obiju strana stršile ravne, plošne zgrade. U zatvorskom uredu zatekao je plavokosa čovjeka, ugodna izgleda i kestenjastih očiju.

— Battenburg?

— Da — odgovori šerif i položi ruke na stol.

— Prije godinu dana ovim putem prošla su šestorica muškaraca i jedna žena.

Battenburgovo »da« zazvučalo je nekako umiljato i opušteno, a u očima mu se pojavi čvrstina.

— Zar su stvarali nered u gradu?

— Htjeli su novac i pokušali su opljačkati salun, ali smo ih isprašili iz grada. Neki su pokopani na Boot Hillu.

Sycamoreove riječi kao da su još dugo lebdjele u zraku:

— Znate li kako su se zvali?

— Prebrzo su umrli, a da bi nam to mogli kazati.

Ipak, djevojka je poslije identificirala poginule. Orren Peters i neki Jack Smith.

— To mi je bio brat. Ja sam Sycamore Smith.

Battenburg osta nepomičan. Svom težinom osloni se na svinute prste. Na Sycamoreovom licu ništa se nije moglo pročitati, ali ispod te hladne maske hućala je oluja osjećaja. Naposljetku procijedi:

— Ne okrivljujem vas, šerife.

— S vama južnjacima nikad se ne zna. Voda se izvukao s trojicom ljudi — progovori Battenburg tek toliko da razbije neugodnu napetost.

— Taj se zvao Lash?

— Da. To nam je poslije kazala djevojka.

— A što je s njom?

— Udala se za tog čovjeka prije nego ga je upoznala u pravom svjetlu. Kada je vidjela što je ovdje učinio, napustila ga je i sada živi ovdje. Učiteljica je.

— Gdje stanuje?

Battenburg pogledom probode Sycamore.

— Ne želim da joj se išta dogodi. Doživjela je dovoljno neprilika. Imaj to na umu. Stanuje u posljednjoj kući na lijevoj strani ulice.

Sycamore izide iz ureda i zakorači u neprozirnu tminu. Vjetar je zviždao u uskim prolazima među kućama. Na sjeveru sijevnu munja i rascijepi nebo, a jedna krupna kaplja muklo mu lupnu po obodu šešira. Pokucao je na vrata kuće okružene bijelom drvenom ogradom.

Na osvijetljenim vratima pojavi se njeno uspravno i vitko tijelo.

Svjetlo joj je bilo iza leđa, pa nije jasno vidio lice, ali Sycamore ipak vidje kako joj očima preleti iznenađenje kada ga je prepoznala. Smiješak joj je bio isti kao i prije godinu dana.

– Zdravo, Allyn.

Vidje kako joj ramena podrhtavaju. Allyn lagano pruži ruku i do-dirnu ga, isprva bojažljivo, kao da ne vjeruje u ono što vidi, a onda se njen dodir naglo pretvori u grčevit stisak.

– Nisi me zaboravio, Sycamore?

– Zašto se nisi vratila?

– Nisam mogla. Ipak mi je ostalo još nešto ponosa.

– Godinu dana sam te tražio.

– Zar me još voliš?

– Ja se ne mijenjam, Allyn. Uo-stalom, ako me ne želiš...idem svo-jim putem...

– Zar ćeš mi oprostiti?

– A zbog čega sam te tražio? – jedva izusti Sycamore.

– Udi...drugi.

Sycamore se morao osloniti na dovratka da pridrži naglo otežalo tijelo. Vjetar žestoko zatrese krov i zidove, a gusta srebrnkasta kiša za-sja u svjetlu poput kristalića.

– Moram se vratiti u logor prije proloma oblaka. Idemo u Dakotu i vratit ću se kada isporučimo stoku, Allyn.

Prihvati ga za ramena i poznati miris njene kose kao dodir čarobnog štapića izbriše u Sycamoreovu sjećanju godinu ispunjenu lutanjem i neizvjesnošću.

– Više se ničemu nisam nadala, ali sada smo opet zajedno...

– Od jeseni – Sycamore zviždukom pozva konja i odjuri u preriju.

Stresao se od udara studena vje-tra, a kiša je pljuštala poput roja osa koje nalijeću sa svih strana. Sycamore viknu »Ubit ću ga!«, ali huk vjetra raznese njegove riječi. Munja zmijoliki kresnu u daljinu, a mukli tutanj dopre do njega kao zlokobna prijetnja. U logoru su svi iščekivali katastrofu, a Lashovo znojno lice ljeskalo se na vatri koja je još odo-lijevala kiši.

– Ako se goveda uznemire – re-če Pearcy – zacijelo će pojuriti niz rijeku prema zapadu.

Lash pristupi bliže, ukočena lica:

– Što si doznao?

Sycamore ne stigne odgovoriti, jer u tom trenutku dojava uzbuđeni gonič. Voda mu se u debelim mlazovima slijevala niz crnu, nepromoči-vu kabanicu.

– Neće ih nitko zadržati, ako se ta prokleta grmljavina približi još samo malo!

Munja rascijepi tminu, otkrivaju-ći načas uzburkano more životinj-skih hrptova i uznemirenih rogova.

– Svi u sedla! – dreknu Pearcy.

– Što si doznao? – ponovi Lash osorno.

Svi su zastali, a Sycamore se pre-tvori u nepomičnu sjenku.

– Taj Ridi – riječi su mu se s mukom utiskivale u divlji vjetar – pokušao je opljačkati salun, ali su ga isprašili. Ostavio je djevojku i Smithova brata kojeg su građani ustrijelili. Uništio ih je, ali uskoro će i njega snaći smrt.

– Smjela pretpostavka – po-drugljivo uzvratu Lash.

– Na konje! Ujašite među stoku! – ponovo viknu Pearcy.

Goniči su hodali naprežući se u vihoru koji je mahnitao i zamalo ih oborio. Tek su zajahali, grimizni bljesak rasiječe nebo s kraja na kraj, a zasljepljujući sjaj slije se u tutnjavu. Sycamore začu otegnuti vrisak nekoliko metara iza sebe.

– Krenula su! Držite ih!

Nejasni obrisi goveda promicali su mimo njega, kola s opremom i hranom prevrnuše se i stotine pa-paka zgnječi ih poput kutije šibica. Sycamore pojaha usporedno sa sta-dom, uskladi brzinu svog konja prema brzini goveda i oprezno prodre prema sredini podivljalog stada. Sagnut u sedlu, pažljivo se provlačio između neosjetljivih gro-mada mesa koje su neprestano tu-lile i dahtale, opsjednute nevidljivom silom koja ih je tjerala napri-jed. Prokrči put do čela, izide pred stado i prijeđe na drugu stranu.

Munja ponovo prasnu, a zemlja i

nebo zadrhtaše kao pod artiljerijskim kanonadama. Sycamore pričekao da naiđe prvi red goveda, a onda počeo brzo pucati i pomahnitalu masu. Začu neljudski krik koji na trenutak nadjača sve ostalo, očajnički vapaj umirućeg. Prošapta »Zbogom«, jer je shvatio što znači takav krik, ma čiji bio. Ponovo uđe u krdo, osjećajući se kao da jaše na kresti vala, prepušten na milost i nemilost pobješnjelu moru.

Svitalo je kada je Sycamore izašao iz klanca, osam kilometara sjevernije od mjesta gdje je čuo krik, vodeći iscrpljeni ostatak stada. Uskoro u turobnom jutarnjem svjetlu ugleda nekog čovjeka kako se saginje gotovo do zemlje, a zatim teturajući kruži oko nečeg na tlu. Čovjek ispali tri hica u zrak – znak nesreće. Sycamore prokune poluglasno i požuri u tom pravcu, istodobno videći kako sa svih strana hrle i ostali goniči.

Na žutoj izgaženoj ilovači ležao je neki čovjek, blijed i nepomičan. Nad njim je stajao Willy Morgan. Niz upale obraze tekle su mu suze. Sycamore prepozna leš i nijemo se okrenu Pearcyju koji potvrdi:

– Lash!

– Dakle, on je sinoć kriknuo! – dobaci jedan gonič.

– Opet teksaška krv zalijeva ovu zemlju na sjeveru – više za sebe prošapta Pearcy.

Sycamore opet pogleda Willyja. Dječakovo tijelo tresnulo se u uzaludnim nastojanjima da potisne tugu koja ga je obuzimala. Prsa su mu se nadimala u bezglasnom plaču. Sycamore pomisli kako su takva putovanja uvijek odnosila žrtve. Tog puta stradao je Lash, a tko zna tko je sljedeći. Ipak, Sycamore shvati da se mali Willy u tom trenutku pretvara u zrela čovjeka. Stoga blago reče:

– Nitko nije znao tako vješto prevesti stoku preko rijeke kao Lash.

Willy se naglo okrene, uskoči u sedlo i odjuri u preriju.

– Kako si mogao to reći? upita Peary. – Mrzio si Lashu, ali mogao si to poslije raspraviti s Willyjem.

– Mladić nije nikada shvatio da je Lash bio varalica – zamišljeno odgovori Sycamore. – Vjerovao je da je Lash silan čovjek i... pokušat će i sam biti onakvim kakvim je njega zamišljao. Nikad nemoj uništavati takvu privrženost.

U PRIPREMI:

Carter Travis Young:
NOĆ REVOLVERA

Junak iz stripova i filmova
OSAMLJENI JAHAIČ i njegov
indijanski prijatelj **TONTO** go-
stuju u specijalnom izdanju
LASA.

U svakom primjerku ZNAČKA!